

-Yusu a -ti, -te
SAAN*
-mɔ -bi, ε nu la 'a 'cɪcɪ

Nyiblo -mɔ', -ε mɔ Nyɪsva a Win

1 1-2 Yɪ-he-nyɪrɛ, 'ti- Nyɪsva 'mɔ la 'a -nɛ -dedede nu mɔ mu, nyiblo -mɔ', -ε mɔ Nyɪsva a Win, ε ni la 'klɔ. 'Kɪ ε ni la 'v Nyɪsva 'hɪ. 'A 'mumu, ε mɔ Nyɪsva =nɔ -wɛ. 3 ε nɔ- Nyɪsva naa 'lɪ, 'ε nu 'a -nɛ dɛ. ε 'yɪ -dedede -kɔ, Nyɪsva bu nu, bu 'yɪ 'lɪ -Yusu 'lɪ -naa -nɪ. 4 Nyiblo a 'mɔ, ε nɔ- yɪ nyibli 'klɔ yrayɪv -nyɪ, -ε 'yɛ ni -wɛ 'lɪ. 'Klɔ yrayɪv a 'mɔ, ε nɔ- yɪ nyibli -nyɪrɛ -nyɪ. 5 -Nyɪrɛ a 'mɔ, ε yɪ 'nɪ wlɪn, 'kɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ, halɔ 'yɪ 'klɪ =dɔ -kɔ, 'kɪ bu jɪv -nyɪrɛ a 'mɔ.

6 ε kɔ la nyiblo =dɔ, -ε kɔ 'nyɪrɛ -mɔ Saan* Batist. Nɔ- Nyɪsva lee la -nɪ, 7 'kɪ bu lee -nyɪrɛ a 'mɔ a -ti nyibli lɛ, nyibli a 'mɔ, v 'mɔ Nyɪsva a Win =wlv yɪ -kuo -nɪ. 8 Saan a 'mɔ, ε 'yɪ la -nyɪrɛ a 'mɔ 'pa-, kɛɛ, ε nɔ- -mɔ -bi, ε di la nɪ, 'kɪ ε 'mɔ la -nyɪrɛ a 'mɔ 'a -ti -mɔ lɛ na. 9 -Nyɪrɛ a 'mɔ, ε nɔ- mɔ seyɪ a -nyɪrɛ, -ε di 'nɛ- 'klɔ 'kwli, -ε di-e nu, nyibli a pepɛ 'mɔ lɛ yɪ.

10 Nyiblo a 'mɔ, -ε mɔ Nyɪsva a Win, ε mɔ -han-tɪ, ε nɔ- kɔ 'mɔ Nyɪsva naa 'lɪ, 'ε nu 'klɔ. Kɛɛ, -tɛ ε di la 'nɛ- 'klɔ 'kwli, 'klɔ 'kwli a nyibli 'yɪ la=a -yɪ. 11 ε di la 'nɛ-, 'a dɪɔv a dakɔ, -v mɔ -Juukvɛ* 'nyɪ, kɛɛ, v 'yɪ la=a kva 'ble. 12 Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ =nɔ 'nyɪ, ε kɔ nyibli -bi, 'v 'ble-e kva, 'ti- 'v kuo -nɛ =wlv yɪ. Nyibli a 'mɔ, -v kuo =nɛ =wlv yɪ, ε -nyɪ =nɔ 'hɪ, 'kɪ bu -hɛ Nyɪsva a 'yɔnv. 13 v 'yɪ Nyɪsva a 'yɔnv -hɛ, =wɪ yɪ, -tɛ -tonyiblo ni, 'ε yɪ 'a 'bat a 'yɪ -hɛ. Kɛɛ, Nyɪsva a -gbɛtɔ, nɔ- -nyɪ =nɔ 'klɔ yrayɪv.

14 Nyiblo a 'mɔ, -ε mɔ Nyɪsva a Win, ε -hɛ -tonyiblo, 'ε 'ti la 'nɛ- -a mɔ 'nyɪ, =a 'yɛ 'a -ti a 'yɪ'bubva, -ε mɔ -ti a 'yɪ'bubva -mɔ', Nyɪsva -nyɪ 'a 'Yɪ ni -dɔ. Nvɛlɛ, kɔ nyɪ

a yuyruo, kɔ -ti a -tɛɛ, nu- 'yii la 'lɪ-tɪ 'lɪ. 15Nyiblo a 'mu, ε nɔ- kɔ -ti Saan hla la, 'kɪ 'v nyibli ye'. Kε- ε pɪ la: «E nɔ- di 'v 'mu ke' kʋɛ, kεɛ, ε nɔ- nɪ 'v 'mu 'lu yɪ, -ε nu-o, ε nɔ- -mɔ -bɪ, v 'yɛ la 'mu nɪ kʋɛ, 'ε nɪ la 'klɔ.»

16Nyiblo a 'mu, ε 'cibi 'v, 'ε nɪ -a mu -haan-tebli -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwli. -Haan-tebli, ε nu -a mu 'yi -hlɔn lɛ, ε -hʊ nɪ dɪaktɪ. 17Nyiblo a 'mu, ε nɔ- mɔ -Yusu 'Klɪsʊ*. 'Kɪ Nyɪsʊa naa 'lɪ 'a winwɔn-hanyɔ* Moise* 'mu, 'ε -nyi -a mu 'a tete*, kεɛ, 'kɪ 'lɪ -Yusu 'Klɪsʊ 'lɪ, 'kɪ ε naa 'lɪ, 'ε nu -a mu -haande -mɔ, 'kɪ 'lɪ dadʊke 'kwli, 'ε tɔɔ nɛ -a mu -ti a -tɛɛ. 18Nyiblo =dʊ 'yɪ -hʋan Nyɪsʊa nɪ 'yɛ. Kεɛ, a 'Yu nɪ -do -mʊ', -ε mɔ Nyɪsʊa -wɛ, 'tɪ- -ε nɪ 'v -aan 'Baɪ Nyɪsʊa 'hʊ, ε nɔ- tɔɔ nɛ -a mu Nyɪsʊa a 'mu.

**-Ti -mʊ', Saan* Batisɪ hla la,
'kɪ 'v 'a dɪɔnʊ a -ta'**

(Matie 3.1-12; Maki 1.1-8; Luku 3.1-18)

19-Nyrɔwɔ =dʊ 'kwli, -Juukʋɛ* a 'blʊ a nyibli -mʊ', -v nɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwli, nu- lɛ Nyɪsʊa a -cɔhlɔnpinyɔ*, kɔ Lefipʊ* a -tugba a nyibli, 'kɪ bʊ mu 'lɪ Betanidɔ 'kwli, bʊ 'beti Saan, nyiblo a 'dɪ -bɪ ε pa 'mu. -Tɛ v nyre 'lɪ Saan -mɔ, v wen: «=Bɪ -mɔ mɔ Wanyɔ* -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ε di la ya?» 20E nɔ- mɔ bʊ -hɪhɪa =nu kle, 'kɪ 'lɪ -tɛɛke 'kwli, ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɪ Wanyɔ a 'mu 'pa-, -kɔtɪ a hɛ.» 21Kε- v pɪ de, v wen: «=Bɪ -mɔ mɔ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ Eli?» E wen: «'Uɔn-, 'n 'yɪ Eli* 'pa.» -E -bɪ v 'beti-e nɪ de, v wen: «A -ti, -bɪ -mɔ mɔ Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ gbagbʊ -mʊ', Moise* pʊ la lɛ, Nyɪsʊa di la ya?» E wen: «'Uɔn-, 'n 'yɪ winwɔn-hanyɔ a 'mu 'pa.» 22U 'tɛ gbɛ 'a lɛ'betile 'lu -mɔ: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ -pa 'mu 'lɪ? -Hɪhɪa -a mu kle, -ε di-e nu, nyibli -bʊ, -v lee 'nɛ- -a mu, -a 'mu 'waa kle-hɪhɪale yi.» 23-E -bɪ ke- ε pɪ =nu yɪ, ε wen: «Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ Esai* 'cɪ la-a nɪ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsʊacrɛn 'kwli, -ε mɔ:

Nyɪsʊa wen 'nɪ:

E di kɔ nyiblo =dʊ, ε 'mu 'lɪ

-tɛɛ -mʊ' dʊ bi 'lɪ yɪ 'ti.

'Bʊ yɪ nɪ hɛ, ε 'mu 'lɪ win 'lɪ 'yaa -nɪ.

Nyibli -mʊ', -v di-e nɔa yɪ bʊ pʊ,

kε- ε di =nu yɪ pʊ:

Ba 'sii 'v Kókonyo a 'hru yɪ,
 'tɪ- Kókonyo a 'mʊ, ɛ 'mʊ di.
 ɛ 'wɪ yɪ, 'aan 'kɔ bu 'sii 'v yɪ,
 -ɛ di-e nu, a 'mʊ -mɔ -wɛ,
 'tɪ- Kókonyo 'mʊ di.»

Kɛ- Saan pɪ lelenyʊ a 'mʊ yɪ de: «Nyiblo a 'mʊ, -kɔti Nyɪsua hla la, 'mɔ -nɔ.» 24 Lelenyʊ a 'mʊ, -v di 'nɛ- Saan -mɔ, Falisi-tumu* a nyibli nɪ 'lɪ -nʊ 'nyɪ. 25 Kɛ- v pɪ 'kɪ, 'v yɪ Saan 'beti -nɪ, v wɛn: «-Wɛn 'nɪ, -yɪ Wanyo -mʊ' 'pa-, Nyɪsua pu la lɛ, ɛ di la ya, kɔ, -yɪ Eli 'pa-, kɔ, -wɛn 'nɪ, -yɪ Nyɪsua a winwɔn-hanyo -mʊ', -kɔti Moise hla la 'pa-. 'A -tɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ -nyɪ 'kɪ -mʊ 'kɪ, 'kɪ -bʊ pu nyibli 'nie* 'lu lɛ 'lɪ?» 26-ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Mɔ -bɪ, 'nie, nɔ- 'n pɪ nyibli 'lu lɛ. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'a mʊ 'nyɪ, nyiblo nɪ 'lɪ. Nyiblo a 'mʊ, a 'yɛ-ɛ nɪ yɪ. 27 Ti -mʊ' -kɔ 'yri 'n di 'v -kʋan 'lu -yɾaa -nɪ, 'kɪ nyiblo a 'mʊ, ɛ di 'v 'a -kʋan -wɪlɔ =tuu -nɪ, 'kɪ 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ. 'Na 'mumu, 'n 'cumi nɪ dɪaki, 'kɪ 'v=v -mɔ', 'kɪ =bʊ di 'a -kʋandɛ =dʊ nu.» Kɛ- Saan pu lelenyʊ a 'mʊ yɪ. 28- Tɛblɪ a pɛpɛ a 'mʊ, 'kɪ 'lɪ 'dɪɔ -mʊ', -ɛ mɔ Betani 'kwli, 'kɪ ɛ muu 'lɪ 'lu -mɔ. 'Dɪɔ a 'mʊ, 'kɪ ɛ nɪ 'lɪ 'nie -mʊ', -ɛ mɔ Suden a 'niki. 'Kɪ Saan pu 'lɪ nyibli 'nie 'lu lɛ.

-cɔhlɔn* -mʊ', Nyɪsua -ha,

-ɛ di 'kɔ 'kwli a nyibli a dɛ 'kuku* 'wɔwla -nɪ

29- Tɛ -nyɾɔwɔ nɪ -do -hi, -ɛ -bɪ Saan* 'yɛ -Yusu nɪ. -Yusu a 'mumu, 'ɛ mi 'lɪ-tɪ -mɔ yɪ. -ɛ -bɪ Saan wɛn: «Ba 'yɛ kɛ, nyiblo -bʊ, -ɛ yɪ 'lɪ di, ɛ nɔ- mɔ -cɔhlɔn -mʊ', Nyɪsua -ha, -ɛ 'wɪ- 'blayu* yɪ, v yɪ Nyɪsua -pie -nɪ. -cɔhlɔn a 'mʊ, ɛ nɔ- di 'kɔ -bʊ kɪ a nyibli a dɛ 'kuku 'wɔwla -nɪ. 30 ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'n hla mɔ, -ɛ mɔ: Nyiblo di kʋɛ 'v 'mʊ ke', kɛɛ, ɛ nɔ- nɪ 'v 'mʊ 'lu yɪ, -ɛ nu=o, ɛ nɔ- -mɔ -bɪ, -tɛ v 'yɛ la 'mʊ nɪ kʋɛ, ɛ nɪ la 'kɔ. 31- Tɛ 'n hɛ mɔ=ɔ, nyiblo bʊ di 'mʊ pa, 'n 'yɪ mɔ=ɔ -yɪ. Kɛɛ, 'n di nɪ, 'mʊ nyibli 'nie* 'lu lɛ pu, -ɛ di-e nu, nyiblo, ɛ -mɔ, dakɔ, -v mɔ Yisraekʋɛ*, v 'mʊ=v yɪ.»

32-33-ɛ -bɪ kɛ- Saan pɪ de: «Nyiblo bʊ di la' pa, -tɛ 'n 'yɛ la-a nɪ yɪ, -ɛ -bɪ Nyɪsua -mʊ', -ɛ lee la 'mʊ, 'kɪ =bʊ mu la nyibli 'nie 'lu lɛ pu, ɛ wɛn: -Di 'yɛ 'na -Hihiu*, ɛ 'mʊ 'v nyiblo =dʊ 'lu =tu -nɪ, ɛ 'mʊ 'v=v ke' nɪ. Nyiblo a 'mʊ, nɔ- di nyibli 'na -Hihiu -nyɪ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'n 'yɛ la

Nyisva a -Hihiu a 'mu ni, 'e -tu la 'u nyiblo a 'mu 'lu, =wi yi, -te -plija, e 'ye ni =tu 'u= 'lu, e 'mu 'u= ke' ni. 34'N 'ye de a 'mu ni. E no- nu-o, 'ni hle-e, -e mo, nyiblo a 'mu, e no- mo Nyisva a 'Yu.»

-Te -Yusu da la 'a yi-he-nagbopu*

35-Te -nyre -nye, -e -bi 'ki 'u -tite ni -do a 'mu, 'ki Saan* Batistu di 'u de, e ko 'a -nagbopu ni 'huen -bi 'huen. 36'Ki e ni 'u bu, -e -bi e 'ye -Yusu ni, 'e yi -hi. -Te e 'ye-e, -e -bi e wen: «Ba 'ye ke nyiblo -bu, -e 'yi 'li di, e no- mo -cohlon* -mu', Nyisva -ha, -e 'wi- 'blayu* yi, u yi Nyisva -pie -ni.» 37-Ti a 'mu, Saan -hla, 'a -nagbopu ni 'huen -mu', -u ni -tuo ki, u 'win ni. -Te u 'win, e no- mo bu 'du ye', bu kue -Yusu =wien. 38-Te u yi ni mi, -e -bi -Yusu -hian -mo. Bu 'ye 'ki-i, -e mo, u yi kue-e =wien, -e -bi e wen: «Bu kla ni, -e ko 'mo a yi =wien kue 'li?» -E -bi u =tu-o =won, -e mo: «-Bi' =tii yi 'li, Rabi?» -e -hen 'nyre toonyo, 'ki 'li -Juukue* a 'bliwin 'kwli. 39-E -bi e wen: «Ba kue 'mu =wien, a di de 'ni 'ye,» 'u kue-e =wien, -tite, e ni 'u, 'u 'yee 'u. 'Ki u ni 'u= 'hu bu, kue 'u 'yru-hiile 'yie bu, -bu ye 'to a -wonwon ki. 40-Nagbopu ni 'huen a 'mu, -u 'win Saan a 'mu a win, 'ti- -u kue -Yusu =wien, -e -bi a 'nyre mo Adre. Adre a 'mu, e mo Simo Pielu a 'diayi =no. 41-Te de a 'mu, e -hi, -e -bi Adre a 'mu, e mu 'li 'a 'diayi Simo Pielu -mo, e wen: «-A 'ye Wanyo -mu' ni, Nyisva pu la le, e di la ya, 'ki 'u 'a dako a wowa a -ta,» 42'e gba 'li-i -Yusu 'hu. -Yusu bu 'ye 'ki-i, -e -bi e wen: «-Mo mo Simo, Saan a 'yu. Kue 'ki mo bu, 'bu yi -mu ni de, ke- u di pu: Sefasu». Sefasnyre a 'mu, e no- mo Pielu, -e -hen 'nyre 'hu.

**-Te -Yusu da la Filipu ko Natanaeli,
'ki bu -he 'a -nagbopu***

43-Te -nyre -nye, -e -bi -Yusu pu 'li-i ni, 'ki bu mu 'li Galileblugba 'kwli. -Te e yi ni mi, -e -bi e ko nyiblo =du 'huen-, u =nmee ni. Nyiblo a 'mu, 'a 'nyre mo Filipu. -Yusu wen: «Kue 'mu =wien, =mu 'na -nagbopi -he,» 'e kue-e =wien. 44Filipu a 'mu, 'ki e ko 'li 'du -mu', -e mo Betsaida 'kwli. 'Ki Adre ko Pielu 'huen-, u ko 'li -we. 45-Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'ki Filipu mu 'li nyiblo -bi -mo. Nyiblo a 'mu,

'a 'nyre mɔ Natanaeli. -E -bi Filipu wen: «Wanyɔ -mu', -kɔti Moise* kɔ Nyɔsua a winwɔn-hanyu* -bi 'hɔen-, v 'cru la 'li Nyɔsvacrɛn 'kwli, -a 'ye-e ni. Wanyɔ a 'mu, 'a 'nyre mɔ -Yusu. 'A 'bai, nɔ- mɔ Sosefu*, -e ni 'li Nasaletɔdɔ 'kwli.» 46 Natanaeli wen 'ni: «'Ki 'li Nasaletɔdɔ 'kwli, -haandɛ 'yɛ 'li-tɛ 'li -wɛ, bu -hɔn 'li -wlu.» Filipu wen: «'De -ba mu, -na 'mumu =mu-v 'ye.»

47-Tɛ v yɛ -nɛ yrɛ ni 'mɔɛ -ni, -e -bi -Yusu 'ye-e ni, e wen: «Nyibli -bu, -e yɛ 'li di, e 'sii 'v yɛ. E mɔ -Haanyisraekvɛyɛ -ni.» 48-E -bi Natanaeli wen: «-Bɛ -nu 'na 'yiye 'li?» -E -bi e wen: «-Tɛ -ni wen 'v pepekɔɔtu -mu' -hɔn, v dɛɛ figie*, 'ti- Filipu 'mu wen -mu da mɔ mu, 'n 'ye wen -mu ni.» 49-E -bi Natanaeli wen: «Tɔɔnyɔ o, e mɔ -han-tɛ, -mɔ Nyɔsua a 'Yu -ni, -ni mɔ Yisraekvɛ a bodɔ -wɛ.» 50-E -bi e wen: «-Bɛ -tɛ 'n pɔ lɛ, 'n 'ye wen -mu ni, 'ki 'li pepekɔɔtu bu, e nɔ- kɔ -ti -ni pɔ lɛ, -kuo 'mu =wlv yɛ? Nu gbe, -di 'ye -tebli gbagbɛ -bi, -e di 'v 'a dɛ -bu, -ye ke 'v -hi.» 51-E -bi e wen 'ni de: «'N yɛ 'a mu 'ni -lee -ni -tɛɛ, a di yakɔ ni 'ye, e 'mu wɔn -ki, Nyɔsua a lelenyu* 'mu 'li Nyɔsua -mɔ -hɔn, v 'mu 'ya, v 'mu -ti, 'ki 'v 'mɔ -bu, -e mɔ -tonyibli a pepe a Nyibli* 'lu yɛ.»

'Blɛ a pupa a le'mimle ni 'li Kanadɔ 'kwli

2¹Nyɔwɛ ni 'hɔen bu -hi, -e -bi 'blɛ a pupa a le'mimle, nɔ- mii 'lu -mɔ, 'ki 'li Galileblɔgba 'kwli. 'Ki v daa 'li -Yusu a 'dii, 2'v da -Yusu -wɛ, 'ki 'li 'blɛpaale a 'mu ki. 3Ti ni -do a ti 'yri, nɔ, v 'nɛ wen, e -wɛ ni. -E -bi ke- -Yusu a 'dii pɛ-tɛ yɛ: «Nɔ a pepe -wɛ ni.» 4E nɔ- mɔ -Yusu bu -hɔta-a klɛ, -e mɔ: «'Na 'dii o, -ha 'mu mɛ lɛ, e 'yɛ -mɔ 'pa-, -ni -lee-e 'mu ni, -kuan 'n kɔ =bu nu. Ti -mu' -kɔ 'yri 'n di 'v =wlɛkɛɛdɛ -nuu -ni, ti a 'mu, e 'yɛɛ 'v 'v ni nyre.» 5Bu pɔ 'ki lɛ, -e -bi ke- 'a 'dii pɛ nyibli -mu', -v =gle -tebli yɛ, e wen: «-Tɛ a pepe -bu, e di 'a mu -lee -ni, nɔ- ba nu.»

6Kɛɛ, 'ki yɛ gbagbɛ ni -hɔn-do, v nu 'hi, v -nu, -e kɔ 'kwli v pɛ 'li 'nie lɛ ni 'v, 'ki 'v bu a lɛyɛra a -ta', =wɛ yɛ, -tɛ -Juukvɛ* a tete* ni 'a -hɔhva. Yɛ a 'mu, 'a 'ye ni -do gbe 'litayru a =wɛ ni =hun. 7Ke- -Yusu pɛ -tebli-glanyɔ a 'mu yɛ, e wen: «Ba nu 'nie, ba 'yii 'li =nu lɛ,» 'v 'yii 'li-tɛ lɛ -tɛɛ. 8-E -bi e wen: «Ba 'pi 'ki 'a dɛ gbe, ba gba-a -tebli-glanyɔ

a nyiblo gbagbu yi,» 'u gba 'li-ti, 'e -te-e wlon. 9 Bu -te 'ki-ti wlon, -e -bi e -he no. -Bi' no a 'mu, bu di yi -hooon -ni, e 'yi 'u -yi. Kee, -tebli-glanyu a 'mu, u nu- yi-e. E no mo nyiblo gbagbu a 'mu, bu da 'blipanyo, 10 e wen: «A -ne nyiblo 'bu da le'mimle, -haanno, e no- u yi 'hru 'nyee -ni, u pi. Nyibli 'bu 'na 'ki-ti -tee, 'ti- no -mu', -e 'yi -haanno 'pa-, 'u pi-ti -we. Kee, -mo -bi, kue wen 'li bu, -haanno, no- -tu bu.»

11 Ke- -Yusu nu 'a yi-he-wilekeede a nunuo, 'ki 'li Galileblugba a 'diwo -mu', -e mo Kana 'kwli. Ke- e -nu, 'e too ne 'a -nagbopu* 'ki -mu', Nyisva -nyi-e. De a 'mu, e no- nu-o, 'u kuo -ne -wlu yi. 12 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi 'ki e mu 'li Kapenaodwo 'kwli, e ko 'a 'dii, ko 'a 'diaynu, ko 'a -nagbopu 'huen-, -e di-e nu, u 'mu 'li -nyrowi gbi 'li -hi.

-Te -Yusu bla la -tebliplonyibli le,

'ki 'li Nyisva a 'kagbau* a -yaa 'kwli

(Matie 21.12-13; Maki 11.15-17; Luku 19.45-46)

13 -Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Juukue* a le'mimle gbagbu -mu', u dee Paki*, e 'mue yre. E no- nu-o, -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, 'u mu 'li Jrusredwo 'kwli. 14 -Te u nyre 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa 'kwli, 'ki u yee 'li puplonyibli bu, -u ple blo, ko blabli, ko -hungbo 'huen-, -e di-e nu, -tonyibli 'mu-u -to, u 'mu-u nu, u 'mu -cohlon* pi. 'Ki 'u -tute ni -do a 'mu, 'ki u yee 'u 'wli'cicinyibli bu -we, 'u ni 'li 'waa 'teble ye' ble, 'u yi hiapowli 'cici -ni. 15 -Te -Yusu 'ye -nu, e no- mo, bu nu loko, bu bla -nu le pepe, 'u -hooon 'li Nyisva a 'kagbau a -yaa a 'mu 'kwli, u ko 'waa 'wlugba-tebli a 'mu 'huen-, 'ti- 'e 'wla 'wli'cicinyu a 'wli bu, 'ki 'u -tutu ki, 'e -jri 'waa 'teble yi ble. 16 -E -bi ke- e pi, 'e yi -hungboplonyu -mu' -lee -ni, e wen: «Ba -ha 'ne- -tebli -bu! A 'ni 'nuo 'li 'na 'Bat Nyisva a 'kayu* puplokayu -mo!» 17 -Yusu a -nagbopu -mu', -u ni 'u, -ti -mu', u 'cru la 'li Nyisvacrien 'kwli, e bi 'li -nu 'kwli. -Ti a 'mu, e no- -bu: «Nyisva o, 'n nue -na 'kayu ni dtaki. -Te 'n nu 'a nuele, e 'wi- na yi, -e yi wlu, 'ki 'li 'na 'hvi 'kwli, -e yi 'mu le hien.»

18 E no- mo, -Juukue a nyibli gbagbu -mu', -u ni -tuo ki, bu 'beti-e, u wen: «Nyiblo a 'di -bi -mo, =ni ble =nu le 'li? Nu =wilekeede, -e di -a mo-o -too -ni, -e mo, 'ki -mu', -e ko 'kwli -blee 'li -nu le, 'ki e kue 'li Nyisva -mo bu.»

19-Ἐ -bι -Yusu -tu =nu =wɔn, ε wen: «De 'n di nu, ε nɔ- -bu: Ba 'wla Nyisva a 'kagbau -bu, 'n di 'du-o ye' de, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ ta 'kwli.» 20-Ἐ -bι υ wen: «=Bɪ 'kayu -bu, υ -pu, 'kɪ 'lɪ 'yɪ a (46) -wɪ nɪ 'hven =tu 'v =hlon-do 'kwli, ε nɔ- -pɪ le, -di ye' 'du, 'kɪ 'lɪ -nyrɔwɪ nɪ ta 'kwli?»

21 Kεε, Nyisva a 'kagbau -mu', -Yusu =hen 'nyre, ε nɔ- mɔ 'a dɔnu a -plahvɪ. 22-Te ε -hie ti -huɔhɪ, ti -mu' -kɔ 'yɪ ε 'ku, 'tɪ- ε 'hrɪ 'klɔ, 'kɪ ε bi 'lɪ 'a -nagbopυ 'kwli, -ε mɔ, 'a -plahvɪ a -tɪ ε hɛ la, ε 'yɪ la Nyisva a 'kagbau 'pa-, ε 'yɪ la-a 'nyre =hen. -Tɪ a 'mu, υ 'cru la 'lɪ Nyisvacriɛn 'kwli, yɪ-hɛ-nyre a ti 'yɪ, ε kɔ -tɪ a pepe -mu', -Yusu lee la =nu, υ kuo =nɛ =wɔv yɪ.

**-Tɛblɪ a pepe -mu',
-ε nɪ 'lɪ -tonyiblo a =wɔv kɪ,
-Yusu yi-e nɪ**

23Ti -mu', -ε kɔ 'yɪ -Yusu 'tɛ nɪ la 'lɪ le'mimle -mu', -ε mɔ Pakɪ* kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwli, ε nɪ la =wɪlɛkɛɛ-teblɪ -huɔhɪ. Nyibli -huɔhɪ bu yɪ =wɪlɛkɛɛ-teblɪ a 'mu nɪ 'ye, ε nɔ- nu=o, 'v pu=v -han-tɪ, -ε mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la le, ε di la ya. 24Kεε, -Yusu 'yɪ =nu =wɔv yɪ -kuo -nɪ, -ε nu=o, -tɛ 'waa =wɪ nɪ 'mu, ε yi-e nɪ. 25-Yusu 'nɪ =muɔ lɪ-tɪ le, 'kɪ nyiblo =dɔ bu lee =nɛ, -tɛ -tonyibli a =wɪ nɪ 'mu, -ε nu=o, 'a =gbɛv, ε yi -teblɪ a pepe -mu', -ε nɪ 'lɪ -tonyiblo a =wɔv kɪ nɪ.

-Te Nikodemu mu la 'lɪ -Yusu -mɔ

3 1Ἐ kɔ la nyiblo =dɔ. 'A 'nyre mɔ la Nikodemu. Ἐ mɔ la Falisi=tumu* a nyiblo =nɔ. Ἐ mɔ la -Juukvɛ* a ye'nanyɔ -bɪ -wɛ. 2Nikodemu a 'mu, ε nɔ- 'tɔlɔwɔ =dɔ 'kwli, -ε mu la 'lɪ -Yusu -mɔ, ε wen: «Tɔɔnyɔ, -a yi-e nɪ, -ε mɔ, Nyisva, nɔ- lee 'nɛ- -mu -a mu 'nyɪ, =mu -a mu -tɔɔ -nɪ, -ε nu=o, =wɪlɛkɛɛ-teblɪ -mu', -nɪ, nyiblo =dɔ 'yɪ 'lɪ 'a nunuo 'lɪ -wɛ, 'bu mɔ, Nyisva 'bu 'yɪ 'v=v -mɔ nɪ.» 3-Ἐ -bɪ -Yusu wen: «'N yɪ -mu 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, nyiblo =dɔ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu pa 'lɪ Nyisva a 'klɔ yrayɪv 'kwli, 'bu mɔ, 'bu 'yɪ kɔɔwɪ nɪ 'hven -nu.» 4-Ἐ -bɪ Nikodemu wen: «-Tonyiblo -bu, -ε -ku, -bɪ' ε wɛ 'lɪ bu nu kɔɔwɪ nɪ 'hven a nunuo 'lɪ? Ἐ mɔ, ε 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu pa 'lɪ 'a 'dii 'kwli, 'tɪ- bu kɔ=v de.»

5-ε -bi ε wen: «N yi -mu 'nu -lee -ni -tee, nyiblo 'bu nu kɔɔwɔ nu -do, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu pa 'li Nyɔsua a 'klo yrayru 'kwli. Kee, ε -huε-ε nu, 'ki Nyɔsua a -Hihiu* bu -nyi-e 'klo yrayru, 'ti- ε 'mu 'li Nyɔsua a 'klo yrayru a 'mu 'kwli pa. 6-Tonyibli, nu- ni-e, 'u kuε -tonyiblo yrayru, keε, Nyɔsua a -Hihiu, nɔ- ni-e, -tonyiblo 'ε kuε 'klo yrayru, -ε 'ye ni -we 'li. 7 ε 'nu 'keε 'li -na =wli lε, 'bu mɔ, 'nu pu lε, a kɔ ba nu kɔɔwɔ nu 'hven. 8-Tε pepe -huε bu mu 'li, 'ki ε -hui 'li, -yi 'a -hihiwin 'nu 'win, keε, -tute, ε -hven 'li, kɔ, -tute, ε mi 'li, -yi 'a =dedede -yi. Ke- Nyɔsua a -Hihiu nu 'mu. Nyiblo -mu', -Hihiu a 'mu, ε di 'klo yrayru -nyi, -yi-ti -yi.»

9-ε -bi Nikodemu wen: «-Bi' de a 'mu, ε -we 'li bu nu 'lu-mɔmumuo 'li?» 10-ε -bi ε wen: «-Mɔ-bu, -ε mɔ tɔɔnyɔ gbagbu, 'ki 'ne- -Juukue a 'bli, -mɔ 'yi -tebli a 'mu -yi. 11 De -bu, 'n 'ye, ε kɔ de -bu, 'n -yi, ε nɔ- kɔ -ti 'n hle. Kee, a 'nu -pu=v 'mu =han-ti. 12-Tebli -bu, -ε mii 'ne- -tutu ki 'lu -mɔ, 'bu mɔ, 'nu yi 'a -ti -mɔ lε ni ne, a 'nu -pu=v li-ti =han-ti. 'Ba 'ye ni pu=v =han-ti, -ε -bi -tebli -mu', -ε mi 'lu -mɔ, 'ki 'li yakɔ 'kwli, 'bu mɔ, 'nu yi 'a -ti -mɔ lε ni ne, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba pu 'a -ti =han-ti -we. 13-Tonyiblo =du 'yi -hvan 'li yakɔ 'kwli nu mi, 'bu yi 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo* 'pa-. 'Mɔ -bu, 'mɔ -hɔn 'li yakɔ 'kwli. 'A -ti, 'hru pe 'u bu, 'ki =bu na yakɔ 'kwli a -ti -mɔ lε. 14 Bu bi 'li -mu 'kwli, ti -mu' -kɔ 'yri Yisraekue* nu la 'hru wlon, 'ki 'li 'puwɔnblugba ki, ti -hi la a ti 'yri, Moise* 'du la 'plide ye', 'ε nu la hre, 'ti- 'ε 'be la tugbe. Nɔ- kɔ 'lu ε 'ba la 'u hre a 'mu bu, -ε di-e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu 'wla la 'yi wla, 'bu taa la 'li hre 'a mu -mɔ lε, 'ki 'li =wlv a yikuole 'kwli, ε 'nu -ha la 'ku. Ke- ε di 'mu =ti, 'ki 'u 'mɔ -bu -mɔ, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo. U di 'ba 'u 'mu tugbe* 'yie bu, 15-ε di-e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu taa 'li 'mu -mɔ lε, 'ki 'li 'na =wlv a yikuole 'kwli, Nyɔsua 'mu=v 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi.

16 ε mɔ =han-ti, Nyɔsua nuε -tonyibli a pepe nu diaki. ε nɔ- kɔ -ti, 'ε -ha 'a 'Yu nu -do, -ε di-e nu, 'a -ne nyiblo, 'bu kuo =ne =wlv yi, ε 'nu -ha 'wan, keε, Nyɔsua a 'mu, ε 'mu=v 'klo yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi. 17 Nyɔsua 'yi 'ne- 'a 'Yu -tutu ki tε, -ε di-e nu, ε 'mu -tonyibli -bati lε -puv -ni, keε, ε 'mu -nu wa a -ti -niɔ, u 'nu -ha 'wan.

18 Nyiblo -bu, 'bu kuo Nyisva a 'Yu =wlv yi, Nyisva a -bati 'yi 'li-t 'li -we, bu klo-ɔ. Kεε, nyiblo 'bu 'yi-t =wlv yi -kuo -ni, Nyisva a -bati -we 'a kuklo -mɔ, -te ε -nu 'ki, ε 'yi Nyisva a 'Yu a 'mu =wlv yi -kuo -ni. 19-Tε Nyisva ni nyibli a -bati a lepoule, ε nɔ- -bu: Ε mɔ -han-ti, -nyre, -ε mɔ Nyisva a 'Yu, 'ε di 'ne- -tutu ki, kεε, nyibli 'yi -nyre a 'mu -hua. Halɔ, nɔ- v -hue, -ε nu-o, 'waa nunu-tebli nyre yi. 20 Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi de -huan ni ni, 'a =wlv yraa -nyre ni. Halɔ 'nyi, 'ki ε yi 'li bu ni, -kɔti ε yi pie hvannu, 'ki 'a nunu-tebli -huan bu bi pepe'. 21 Kεε, nyiblo 'bu yi -haande ni ni, ε yi 'mve -nyre le, -ε di-e nu, nyibli 'mu-v 'ye, -ε mɔ, 'a nunu-tebli, ε ni, ε kwleε Nyisva ki.»

-Yusu 'Klusu a 'nyre bu 'bua

22-Tε de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Yusu kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, 'ki v mu 'li Sudeblugba 'kwli. 'Ki 'li -tite a 'mu, ε -hii 'li ti gbi, 'ε pi nyibli 'nie* 'lu le. 23 Saan* pi nyibli 'nie 'lu le -we. Ε nɔ- -mɔ -bi, 'ki ε ni 'li Enɔdɔ 'kwli, 'ki 'li Salimudɔ 'hvi, -kɔti 'ki 'v -tite a 'mu, 'nie -huv 'v ni, nyibli 'v mi 'li-t -mɔ le, 'ε pi -nu 'nie 'lu le. 24 Ti a 'mu 'yri, v 'ye-ε -ji' ni pi.

25-Ε -bi, Saan a -nagbopu -bi, kɔ -Juukue* a ye'nanyɔ -bi 'hven-, v nu- pi toto, 'ki 'v nyiblo a bu a leytyra a -ta', 26 v mu 'li Saan 'hvi, v wen: «Tɔɔnyɔ, -bi ε yi bi 'li -mu 'kwli, nyiblo -mu', -ε kɔ -mu 'hven- a ni mɔ 'li 'nie -mu', -ε mɔ Sudan a 'niki, -kɔti -lee la -a mu, -ni pu la le, -ε mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyisva pu la le, ε di la ya? -Ε -bi 'ki, nyiblo a 'mu, ε pi nyibli 'nie* 'lu le -we, 'tu- nyibli a pepe -mu', -v di wen 'ne- -mu -mɔ di, 'ki v mi 'li-t -mɔ, 'ε pi -nu 'nie 'lu le.»

27 Saan =tu -nu =wɔn, ε wen: «Nyisva -bu, -ε ni 'li yako 'kwli, ε nɔ- yi -a mu 'a -ne -kuandedu, -a di nu -nyi. 28 Mɔ Saan, 'na -kuan, 'n -kɔ, ε nɔ- mɔ =bu tɔɔ Wanyɔ a 'mu nyibli, -ε di-e nu, nyibli 'mu 'li-t -mɔ mu. 'Aan 'mumu, a yi-e ni, 'n lee la 'a mu, -ε mɔ, 'n 'yi Wanyɔ -mu' 'pa-, Nyisva pu la le, ε di la ya. 'Mɔ -bi, 'n 'nyεε 'hru, -ε di-e nu, 'mu 'a mu -lee -ni, -ε mɔ, Wanyɔ a 'mu, ε yi 'li 'ni di. 29-Bu pu-v 'bli a pupa a de yi. Nyibehuan -mu', -ε pue 'bli, nugba -mu', -ε kɔ-ɔ 'hven-, -v pue 'bli, nɔ- kɔ nugba a 'mu. Ε 'yi 'blipanyɔ a ninatumu 'pa-, ε 'yi nugba a 'mu -kɔ.

Kee, 'ki e yi 'v 'blipanyo 'huu bu ni, 'e pi-t nua yi bu, ko, 'e ni dodo, 'bu yi 'a win ni 'win. -Yusu 'wi- 'blipanyo yi, 'mo =wi 'a nunatumu yi, 'a dodo mo 'na dodo. E no- 'yii 'li 'mu. Nyibli 'wi- 'blipanogba yi. E no- nu-o, 'v mi 'li -Yusu -mo. E 'yi 'mo 'pa-, v 'yi yi -blee -ni, bu di 'ne- -mo. 30 E no 'v le, 'ki -Yusu a 'nyre bu 'bua, 'mo -bi, 'na 'nyre bu =tu 'li.»

Nyiblo -mu', -e -hon 'li yako 'kwli

31 'Ki -Yusu -hon 'li yako 'kwli. E no- nu-o, 'e ni 'v nyibli a pepe 'lu yi. -A mu -mo -bi, 'ki -a ko 'ne- -tutu ki. E no- ko -ti, -a yi -tutu ki a -tebli ki -hlee -ni. E no- -mo -bi, 'ki e -hon 'li yako 'kwli. 32 -Tebli -mu', e 'ye, ko, e 'win, e no- ko -ti e ne -mo le. Kee, nyibli -mu', -v kuo =ne =wlv yi, v 'yi -hu. 33 Kee, nyibli a 'mu, -v kuo =ne =wlv yi, v hle-e ni, -e mo, -ti a pepe -mu', Nyisva hle, e mo -ti a -tee =no. 34 -Yusu a 'mumu, Nyisva lee 'ne- -a mu -mo, Nyisva a win, no- e ne -mo le, -e nu-o, Nyisva -nyi-e 'a -Hihiu* a pepe ni. 35 Nyisva nu e ne 'a 'Yu a 'mu ni. E no- ko -ti, 'e -nyi-e -tebli a pepe, -e di-e nu, e 'mu=v win ki -koo -ni. 36 Nyiblo 'bu kuo Nyisva a 'Yu a 'mu =wlv yi, -e -bi e ko 'ko yrayru, -e 'ye ni -we 'li. Kee, nyiblo 'bu 'yi-t =wlv yi -kuo -ni, 'ti- 'bu 'ye ni =tuu 'v=v, nyiblo a 'mu, e 'yi 'ko yrayru a 'mu -ko, kee, Nyisva a yru, no- di-e ko.

-Te -Yusu hlee la 'li Samalikveyrolv* -mo

4 ¹Falisi-tumu* a nyibli 'win ni, -e mo, -Yusu ni-e ni, nyibli 'v yi-t =wien kue, ko, 'e pi =nu 'nie* 'lu le. Nyibli a 'mu, v -hu ni, 'v -hi 'v Saan* a nyibli 'v. ²Kee, 'ki 'li -ti a -tee a hihla 'kwli, -Yusu a 'mu, e 'ni -pu=v nyibli 'nie 'lu le. 'A -nagbopv*, v nu- pi nyibli 'nie 'lu le. ³-Ti -mu', nyibli -hla, -te -Yusu 'win, -e -bi e -hon 'li Sudeblugba 'kwli ni, e ko 'a -nagbopv 'huen-, 'v mi 'li Galileblugba 'kwli. ⁴'Ti- v 'mu 'li Galileblugba 'kwli nyre, v ko bu 'bee 'li Samaliblugba* 'kwli =tu.

⁵Bu yi 'ki 'li Samaliblugba 'kwli =tu ni 'bee -ni, -e -bi v nyre 'v 'du =du =hlon. 'Du a 'mu, 'a 'nyre mo Sisali. 'Ki -Juukve* a 'ba gbagbu Sakobv* a -ci ni 'v -te a 'mu, -e -mu', e -nyi la 'a 'yu Sosefv*. ⁶⁻⁸'Ki 'li -ci a 'mu 'kwli, 'ki Sakobv 'bluu la 'v 'niebutu. -Te v nyre 'ki 'v 'niebutu

© David C. Cook Foundation

a 'mʊ wien, -ɛ -bɪ 'kɪ -Yusu a -nagbopʊ hie 'ʊ-ʊ bʊ, 'ʊ mu
 'dɔ, -ɛ di-e nu, ʊ 'mʊ didi-tɛblɪ -tɔ. -Yusu -mɔ -bɪ, 'a 'kɪ
 -wɛ 'lɪ nɪ, 'dagba -mʊ' a -tɪ. ɛ nɔ- nu-o, 'ɛ nɪ 'ʊ 'niebutɔ
 a 'mʊ wien bʊ. Ti a 'mʊ 'yri, -ɛ -bɪ 'yɾʊ nyra bʊ.

Ɛ ni -do bu ni 'ki 'v bu, -ε -bi Samalikueyrɔlv =dv, ε nɔ- di 'nie 'pi mɔ. -Ɛ -bi ke- -Yusu pɪ-t yi, ε wen: «-Nyi 'mv 'nie, =bv 'na.» 9-Ɛ -bi nvgba a 'mv, ε =tu-o =wɔn, ε wen: «'Hebe, -mɔ -Juukueyu, -mɔ -hve 'mɔ -bv, -ε mɔ Samalikueyrɔlv 'nie.» 'Ɛ mɔ =han-ti, -Juukue kɔ Samalikue 'hven-, v 'ni 'winwin-t win' lɛ. 10-Ɛ -bi ke- -Yusu pɪ-t yi, ε wen: «'Bu mɔ, =ni yi wen de -mv', Nyɪsva yi nyibli -nyi, kɔ, 'bu mɔ, =ni yi wen 'mɔ -bv, -ε -hve -mv 'nie, -ε -bi -mɔ di wen 'mv 'nie -hva. 'Mɔ -bi, 'niedv -mv', -ε yi nyibli 'klɔ yrayrv -nyi, ε nɔ- 'n di wen -mv -nyi.»

11-Ɛ -bi nvgba a 'mv, ε wen: «Nyibeyu o, =yi 'nie'piide -kɔ, 'ti- 'niebutɔ -bv, ε hlv 'kwli bu. -Bi' -wɛ 'li -bv nu 'nie a 'mv, 'a 'pipie 'li? 12-Aan 'bai gbagbv Sakɔbv, ε nɔ- hie -a mv 'niebutɔ -bv lɛ. 'A 'mumu, ε 'na 'a 'nie ni, ε kɔ 'a 'yonv 'hven-, 'a 'wlvba-tebli 'na 'a 'nie a 'mv ni -wɛ. =Bi -pv=v =haan-ti, -mɔ ni 'v=v 'lu yi?» 13-Ɛ -bi -Yusu wen: «Nyiblo -mv', -ε di 'niebutɔ -bv a 'nie 'na, 'nie'natv 'tɛ di-e nu. 14Kɛɛ, nyiblo 'bv ni 'v, 'bv yi 'niedv -mv', 'n di-e -nyi ni 'nɛ, 'nie'natv 'yi 'li-t 'li -wɛ bu nu 'ki-t de yuyru, -ε nu-o, 'niedv -mv', 'n di-e -nyi, ε di 'wɪ- 'nie -mv' yi, -ε yi 'li -tutv 'kwli 'hri ti a pɛpɛ, -ε yi nyiblo a 'mv 'klɔ yrayrv, -ε 'yɛ ni -wɛ 'li -nyi.»

15-Ɛ -bi nvgba a 'mv, ε wen: «-Nyi 'mv 'niedv a 'mv, -ε di-e nu, 'nie'natv 'ni -ha 'ki 'mv nu de, kɔ, 'ni -ha 'ki 'nɛ- 'niebutɔ -bv wien di de, 'nie'pi-ti.» 16-Ɛ -bi -Yusu wen: «Mu -bv da -na nyibv, ε kɔ -mv 'hven-, ba di 'li.» 17-Ɛ -bi nvgba a 'mv, ε wen: «'N 'yi nyibv -kɔ.» -Ɛ -bi -Yusu wen: «=Haan-ti =nɔ. =Yi nyibv -kɔ, 18-ε nu-o, -bv kɔ nyibv, -bv kɔ nyibv, ε -wɛ 'ki 'li nyibɛpv ni =hun ni, 'ti- nyiblo -mv', -ε kɔ -mv 'hven-, a nɪnɪ 'hvi, -tɛ ti nɛ -bv, ε 'yi -na nyibv 'pa.»

19-Ɛ -bi nvgba a 'mv, ε wen: «'N yi-t 'ni 'ye, -ε mɔ, -mɔ Nyɪsva a winwlɔn-hanyɔ* =nɔ. 20-A mv Samalikue, 'ki 'li dvgba -mv' 'lu, 'ki -aan 'banv dɛɛ la 'li Nyɪsva, kɛɛ, 'a mv -Juukue, a wen 'ni, Jrusɛdɔ ni -do, ε nɔ- mɔ Nyɪsva a daale.» 21-Ɛ -bi -Yusu wen: «Nvgba o, -ti 'n hlv, pv=v =han-ti. Ti di 'v 'ni nyre, -ε kɔ 'yri a 'yɛ ni di 'v -aan 'Bai Nyɪsva ni -daa -ni, 'ki 'li dvgba -mv' 'lu, kɔ 'ki 'li Jrusɛdɔ 'kwli. 22'A mv Samalikue, Nyɪsva -mv', a dɛ, a 'yi-t -yi.

Kee, -a mu -bu, -v mo -Juukve, Nyisva -mu', -a de, -a yi-e ni, -e nu=0, 'ki Nyisva nee 'li -Juukve 'mu, 'e we nyibli. 23-24Ti di 'v 'ni nyre, 'ti-, e -we 'v nyinyre -mo, -e ko 'yri Nyisva a -Hihui* di 'v nyibli 'kl -nyii -ni, -e di-e nu, v 'mu Nyisva da, 'ki 'v 'a -ne -tite =dv. Nyisva a -Hihui, no- tue nyibli -ti a -tee. -Te -aan 'Bai Nyisva -hue nyibli bu nu 'a dida, ke- e ni 'mu. Nyisva mo -Hihui -ni. Nyibli -mu', -v -hue -bu da Nyisva, Nyisva a -Hihui ko bu ni 'v -nu ke'. Nyisva a -Hihui a 'mu, e tue =ne-e -tonyibli, -te -mu', Nyisva a 'mu, e ni 'mu.»

25-E -bi nugba a 'mu, e wen: «'N yi-e ni, -e mo, Wanyo -mu', Nyisva pu la le, e di la -a mu yi ya, e ko bu di. 'Bu -di, e no- di -a mu -tebli a pepe kle -huhia -ni.»

26-E -bi -Yusu wen: «'Mo, no- -bu, -e ko -mu 'huen- -yi hle.»

27Ti ni -do a ti 'yri, -e -bi -Yusu a -nagbopu, -v mu wen 'du, v nyre 'v ni. E mo 'waa =wlulekeede, -te -Yusu ko nugba 'huen-, v pi toto. Kee, 'waa nyiblo =dv 'yi 'beti -ni, -e mo: «-Ti a 'di -bi -yi-ti 'beti -ni 'li?» e ko, «-Ti a 'di -bi, e ko -mu 'huen-, a hle 'li?»

28Nugba -mo -bi, e hie 'v 'a 'niya bu, 'e gba cigbe 'du, 'e lee ne 'a nyibli, -e mo: 29«Ba di 'li, a 'mu nyiblo =dv 'ye. No- lee 'mu, -tebli a pepe -mu', 'n -nu. =Bi Wanyo -mu', Nyisva pu la le, e di la -a mu yi ya, e no- =no a 'gbe?» 30No- mo nyibli a 'mu bu -hon 'li 'du 'kwli, bu mu 'li-ti 'hvi.

31-Te nyibli a 'mu, v 'ye ni nyre, -e -bi -Yusu a -nagbopu -tua -Yusu a lenyaale, v wen: «'Tɔnyo o, di de 'ti.»

32Kee, e =tu =nu =won, e wen: «'N ko diide =dv, a 'yi -yi.»

33-E -bi 'a -nagbopu -tua 'waa dɔnu a le'betile, v wen: «=Bi nyiblo =dv ya-a diide yi?» 34-E -bi e wen: «'Na diide,

no- mo =bu nu Nyisva, -e lee 'ne- 'mu 'kl ko a ktweenle, e =hen 'nyre, -kuan -mu', e -nyi 'mu, =bu nu, =bu -yra-a 'lu.

35-A 'blikve wen 'ni: =Ni 'do -kubu, =honpu ni -hen 'bu =ce,

-e -bi -yi-ti 'ni 'ce. Kee, 'mo -bi, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni:

Ba 'du 'lu ye', ba ta 'li -ci kle. -Kubu -we =huhluo -mo.

E -we 'li 'cice.» (E 'wi yi, nyibli -mu', -v mi 'li-ti 'hvi, -v -we

-mo, 'ki -bu ko 'kl yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, v nu- ko -ti

e hle.) 36«Kuannunyɔ -mu', -e yi -kubu 'ce, e ko 'a -ne 'pee ni. 'A -kuan a 'mu, e no- ni-e, nyibli 'v kve 'kl yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. -E -bi 'ki, nyiblo -mu', -e 'dve -kubu,

ε κῶ nyiblo -bi -mu', -ε yi-ti 'ce, υ di bibi 'yi le, υ 'mu dɔdɔ nu. 37'Ledu -mu', -ε pi le, -ε mɔ: -U -bi 'dve -kubu, -υ -bi 'υ yi-ti 'ce, ε mɔ -ti a -tee =nɔ. 38-Ci -bi, -ε κῶ -kvan a 'yi -nu, -ε κῶ ki 'n lee 'li 'a mu, ε nɔ- κῶ -kubu a yi 'ki 'ce. Nyibli -bi, nu- nu -ci a 'mu a -kvan, 'a mu -mɔ -bi, 'a yi 'ki 'a -kubu 'ce.»

39 Samalikve -ni wen, -υ ni 'li Sisalɔdɔ -ni wen 'kwli, 'waa nyibli -hɔhɔ, nu- kuo -Yusu =wlv yi, -kɔti ke- nugba -mu', ε pu =nu yi: «Nyiblo -bu, ε nɔ- lee 'mu -tebli a pepe -mu', 'n -nu, 'ki 'li 'na 'klɔ 'kwli.» 40 ε nɔ- κῶ -ti, -te Samalikve a 'mu, υ nyre 'ki 'υ -Yusu 'hvi, 'υ -tua 'a lenyaale, 'ki bu ni 'li =nu -mɔ, 'ε mɔ =han-ti, ε -wen, 'ε -hi 'υ =nu -nyrɔwi ni 'hven 'hvi. 41 Nyibli -hɔhɔ -bi kuo -Yusu =wlv yi, 'ki 'υ -ti -mu', ε -hla a -ta'. 42 Ke- υ pi 'ki nugba 'a mu yi, -ε mɔ: «ε 'yi -ti -bu, -lee ne -a mu -te ti ne -bu a -ti 'pa-, -a 'yi-ti =wlv yi kuo -ni. Kee, -aan =gbetu, -a 'wun 'a win ni, ε nɔ- κῶ -ti, -a kuo =ne =wlv yi, 'ti- =hian -mɔ de, -a κῶ 'a yiyie, -ε mɔ, ε nɔ- mɔ Wanyɔ, -ε -we 'klɔ -bu a nyibli.»

**-Te -Yusu nu la-a, nyiblo gbagbu =du
a 'yu a 'kve 'e -we la**

43-Te ε -hi 'υ -nyrɔwi ni 'hven -tite a 'mu, -ε -bi 'ki ε mu 'li Galileblugba 'kwli. 44'A =gbetu, ε hla la-a ni, -ε mɔ: «Nyusua a winwɔn-hanyɔ* 'bu ni 'li 'a 'blikve 'nyi, ε 'yi 'li 'υ-tuule -kɔ.» 45 Kee, Galileblugba a nyibli a 'mu, υ mu la le'mimle, -ε mɔ Paki* ki, 'ki 'li Jrusɔdɔ 'kwli, 'υ 'ye la -tebli a pepe -mu', -Yusu nu la. ε nɔ- nu-o, -te -Yusu nyre 'li Galileblugba 'kwli, nyibli a 'mu, 'υ 'ble-e kva -tee. 46-ε -bi 'ki ε mu 'li 'dɔ -mu', -ε mɔ Kana 'kwli. 'Dɔ a 'mu, ε nɔ- κῶ 'kwli ε nuu la 'li 'a yi-he-wlilekeede, 'nie 'ε -he la -wiin.

ε κῶ la nyibehian =du. ε mɔ la 'blugba a 'kun a -kuannunyo gbagbu =nɔ la, 'ε ni la 'li Kapenaɔdɔ 'kwli, 'ki 'li Galileblugba a 'mu 'kwli. Nyibehian a 'mu, ε κῶ la 'yu nyibehian. 'Yu nyibehian a 'mu, ε nɔ- κῶ 'hvi -yi la hren. 47-Te nyiblo gbagbu a 'mu, ε 'wun, -ε mɔ, 'ki -Yusu -hɔn 'li Sudeblugba 'kwli, 'ε mu 'li Galileblugba 'kwli, -ε -bi ε -hɔn 'li 'a 'dɔ 'kwli ni, 'ε mu 'li -Yusu -mɔ, 'ε -tua 'a lenyaale, ε wen: «'N nyaa -mu le, di 'li 'na 'dɔ Kapenaɔ 'kwli, =mu=υ nu, 'na 'yu a 'kve 'mu -we. ε -hve bu 'ku.»

48-ε -bi ke- -Yusu pi-ti yi, ε wen: «'Bu mo, 'ba 'ye ni 'ye =wilekεε-tebli gbagbi -mu', 'n ni, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba kuo 'mu =wlv yi.» 49-ε -bi nyiblo gbagbu a 'mu, ε =tu-o =won, ε wen: «Tɔɔnyɔ o, di 'li 'na 'diɔ 'kwli, 'na 'yu 'ni =ha 'ku.» 50-ε -bi -Yusu yi-ti 'ni -lee -ni, -ε mo: «-We 'li -bu mu ni. -Na 'yu 'tiε di 'klo ni.» -Ti a 'mu, -Yusu lee =ne, ε kuo =ne =wlv yi, 'ε -mu.

51 ε ni 'hru wlon, 'a -kvannunyibli 'v di-e ye' 'be mo, 'v lee =ne: «-Na 'yu ni 'klo.» 52-ε -bi ε 'beti =nu ni, ε wen: «Ti a 'di -bi -ko 'yri 'a 'hvi 'kee -ni 'li?» -ε -bi v wen: «-Te -dina bi 'tu 'li, 'a -haawɔ ni -do -hi 'tu, 'ki 'a 'hvi 'kee 'tu 'v ni.» 53-ε -bi ε 'ye-e ni, -ε mo, ti -mu' -ko 'yri -Yusu lee 'tu 'v=v, -ε mo, 'a 'yu 'tiε di 'klo ni, ti ni -do a 'mu 'yri, 'ki 'a 'yu a 'mu a 'hvi 'kee 'tu 'v -ni. ε no- mo, ε ko 'a 'kayubukve 'hven-, bu kuo -Yusu =wlv yi.

54-Yusu bu -hon 'li Sudeblugba 'kwli, bu mu 'li Galileblugba 'kwli, bu nu =wilekεε-tebli, 'a 'wi ni 'hven a de, no- -bu.

-Te -Yusu nu la-a, le-yiyrenyo a 'kve 'ε -we la

5 1-Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi -Juukve* mi le'mimle ki, 'ki 'li Jrusredɔ 'kwli. 'Ki 'li -te a 'mu, 'ki -Yusu mu 'li -we. 2 Paale =du ni 'v, 'v deε =ne Blable a Paale. ε no- ko 'yri v neε 'v, 'v pve 'li Jrusredɔ 'kwli. 'Ki 'v paale a 'mu 'hvi, 'ki 'wlo =du, nyibli 'blu la, ε ni 'v. 'Wlo a 'mu, 'a 'nyre mo Betesada, 'ki 'li -Juukvewin 'kwli. ε no- ko wien, v pu 'v papvi ni =hun. 3 'Ki 'li papvi a 'mu bu, 'hvihrennyv -hvihvi, nu- pe 'li ble, 'yii'donyv, buklanyv, ko le-yiyrennyv. [De, v yi -ple, ε no- mo, 'nie bu =gbuta -ni, 4-ko ti ε kve ti, Nysua a lelenyo* =du, 'ε yi 'li =tu -ni, 'ε yi-ti =gbuta -ni. 'A -ne ti, Nysua a lelenyo 'bu =gbuta=a, yi-hehvihrennyv, -ε di 'li =ti, 'ye =bu -te 'a 'kve ni 'mu, ε ko bu -we.]

5 Ti ni -do a 'mu 'yri, ε ko 'hvihrennyv -bi, 'ε ni 'li 'a 'bio 'nyi. -Te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -we 'li 'hri a (38) -wlv =tu 'v -pu =tu 'v =blen=blen ni. 6-Te -Yusu nyre 'v, -ε -bi ε 'ye nyiblo a 'mu ni, -ε pe bu. ε yi-e ni, -ε mo, -te 'a 'hvi -tva la 'li hinhren, ε -wlen 'v bu. -ε -bi ε 'beti=e ni, ε wen: «-Bi -hve=ε ni, -na 'kve bu -we?» 7-ε -bi 'hvihrennyv a 'mu, ε wen: «Tɔɔnyɔ o, 'n 'yi nyiblo =du -ko, -bu =tiɔ 'li 'mu

'nie -mɔ, ti -mʊ' -kɔ 'yri ε yi =gbuta -ni. 'Bu mɔ, 'ni -hʊε =bu =tu wen 'li, -ε -bi nyiblo -bi -hi 'mu ye'.» 8Kε- -Yusu pi 'ki, ε wen: «'Du ye', -bu 'du -na kɔ ye', =mu na.» 9Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi 'a 'kʊε -we ni, 'ε 'du 'a kɔ ye', 'ε -tua nina.

Kεε, de a 'mu, -Juukʊε a -wuwle-nyrɔwɔ* 'kwli, 'ki ε mu la 'li 'lu -mɔ. 10-Juukʊε a ye'nanyu, u 'ye nyiblo a 'mu ni, -ε kɔ 'kʊε -we, 'u lee =nε, u wen: «Kike a -nyrɔwɔ -bu, ε mɔ ke -wuwle-nyrɔwɔ. 'A -ti, =yi wen yi -bleε -ni, -bu 'ble wen -na kɔ -wuwle-nyrɔwɔ a 'mu, ε mɔ -kʊan =nɔ, 'ti- ε =ɲa ni.» 11-ε -bi ε wen: «Nyiblo -mʊ', -ε nu-o, 'na 'kʊε, 'ε -we, ε nɔ- lee 'mu, =bu 'du 'na kɔ ye', =bu na.» 12-ε -bi u wen: «Nyiblo a 'di -bi, -ε lee -mu, -bu 'du -na kɔ ye', -bu na 'li?» 13Nyiblo a 'mu, -ε kɔ 'kʊε -we, ε 'yi -Yusu -yi, -ε nu-o, -Yusu mu ni 'wɔwli, nyibli -hɔhɔi -mʊ', -u ni 'u a -ti.

14-Tε ε gba ti gbi, -ε -bi 'ki -Yusu yεε 'li-ti Nyisua a 'kagbau* bu. Kε- ε pi-ti yi, ε wen: «'Ye kε, -na 'kʊε -we ni. -Ni 'nuo 'ki de 'kuku* de, -ε di-e nu, =hwen a 'yiye -bu, -ε -hi 'a de -bu wɔn, ε 'ni =ha -mu nu de.» 15-ε -bi nyiblo a 'mu, ε mu ni, 'ε lee -Juukʊε a ye'nanyu, -ε mɔ, -Yusu, nɔ- nu-o, 'a 'kʊε 'ε -we.

16Kʊε 'u ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi u -tua -Yusu a bui a lε-mumʊɔ, -te ε nu-o, nyiblo a 'kʊε 'ε -we, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli a -ti. 17ε nɔ- mɔ -Yusu bu -hɪhɪa =nu kle, -ε mɔ: «'A -nε ti, 'na 'Bai ni -kʊan. 'Na 'mumu, de ni -do a 'mu, ε nɔ- 'n ni.» 18-Tε -Yusu pu 'ki lε, -ε -bi -Juukʊε a ye'nanyu a 'mu, u =mʊε 'hru lε de, 'ki bu 'la-a, -ε nu-o, ε hla-a ni de, -ε mɔ, Nyisua, nɔ- mɔ 'a 'Bai, ε =hen 'nyre, ε wen 'ni, ε kɔ Nyisua 'hʊen-, u ween ni. ε 'yi bu 'wla -wuwle-nyrɔwɔ a tete* ni -do a -ti 'pa-, u 'ni =mʊɔ-ɔ li 'a 'lila lε.

Nyisua -nyi 'a 'Yu 'kli a pepe ni

19-Ti -mʊ', -Juukʊε* a ye'nanyu yi -Yusu -yεε -ni, ε nɔ- ε -hɪhɪε =nu kle, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'mɔ -bu, -ε mɔ Nyisua a 'Yu, 'n 'yi 'li =dedede a nunuo 'li -we, 'mɔ ni -do. De -mʊ', 'n yi 'ye, 'na 'Bai ni, ε nɔ- 'na 'mumu, 'n ni -we. 20'ε mɔ =han-ti, 'na 'Bai 'ε nʊε 'mu. 'A -ti, -tebli a pepe -mʊ', ε ni, ε tʊε 'mɔ-ɔ ni. ε di 'mu 'ni -lee -ni, =bu nu =wɪlεkεε-tebli -bi, -ε -hi 'u 'a de -bu 'u, 'n nu 'ki, -te ti nε -bu 'kwli, ε 'mu 'a mu lε -kεε -ni. 21ε 'wi- -te 'na 'Bai ni, 'ε -hε 'li nyibli 'kʊkʊnyibli 'nyi, 'ε -hε =nu 'kɔ lε, ke- 'n ni,

nyibli -mu', 'n -hwe -bu -nyi 'klo yrayru, 'ni yi -nu -nyi.
 22'Ya 'v 'lu de, 'na 'Bai 'ni -puv=v nyiblo -du -bati le,
 kee, e -nyi 'mu 'klu a pepe ni, 'ki -bu puu nyibli -bati le,
 23-e di-e nu, nyibli a pepe 'mu 'v 'mu 'v =tuu -ni, =wi yi,
 -te v ni 'v 'na 'Bai a 'v=tuule. Nyiblo -bu, -e 'ye ni =tuu 'v 'mu
 'v, 'na 'Bai -mu', -e lee 'ne- 'mu 'klo ki, e no- e 'ye ni =tuu 'v.

24'N yi 'a mu 'ni -lee -ni: Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu pu 'na win
 nua yi bu, ko, 'bu kuo 'na 'Bai Nyisua =wlu yi, -e lee 'ne- 'mu
 -tutu ki, nyiblo a 'mu, e no- ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we
 'li. -Bati 'yi 'li-t 'li -we, bu klo 'ki-t de, kee, e -hon ke 'li
 'kokuu wlon, 'e pa 'li 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li 'kwli.
 25'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, ti di 'v 'ni nyre, 'e -we
 'v nyinyre -mo -dodo, -e ko 'yri 'kukunyibli di 'v 'mo -bu,
 -e mo Nyisua a 'Yu a win 'v 'wun -ni, e ko, nyibli -mu', -v ni
 'klo, -v di 'na win 'wun, v di ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we
 'li. 26'Na 'Bai ko 'klu, 'ki bu nu-o, nyibli bu ni 'klo. 'Klu ni
 -do a 'mu, e no- e -nyi 'mu, -e di-e nu, 'mu nyibli 'klo yrayru
 -mu', -e 'ye ni -we 'li -nyi, 27'mo -bu, -e mo -tonyibli a pepe
 a Nyiblo*, 'e -nyi 'mu 'klu -we, 'ki -bu puu nyibli -bati le.
 28'e 'ni 'kee 'li 'aan =wli le, -koti ti di 'v 'ni nyre, -e ko 'yri
 nyibli a pepe -bu, -v 'ku, v =tu, v di 'v 'na win 'v 'wun -ni.
 29'Bu 'wun 'na win a 'mu, v di -hon 'li 'dabi 'kwli le. Nyibli
 -mu', -v nu -haande, v di ko 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li,
 kee, nyibli -mu', -v nu -tebli -huu, -bati di =nu 'ni klo.

30'Mo ni -do, 'n 'yi 'li =dedede a nunuo 'li -we, Nyisua
 'bu 'yi 'mu 'a 'klu -nyi. 'Bu mo, 'ni yi nyiblo =du a -bati ni 'be,
 -te Nyisua nu-o 'na leele, ke- 'n di-e nu. 'N pu -tee a -bati, -e nu-o,
 Nyisua, no- lee 'ne- 'mu -tutu ki, de e -hwe -bu nu, e no- 'n ni -tee.
 E 'yi de, 'na =gbetu, 'n -hwe 'pa-, 'ni -nu-o li-t.»

Nyisua, no- lee 'ne- -Yusu 'klo -bu ki

31'Ke- -Yusu pu de: «'Bu mo, 'mo ni -do, 'ni yi wen-e ni
 hle, nyiblo a 'du -bu 'n pa 'mu, -e -bu nyibli 'yi 'li-t 'li -we,
 bu yru wen-e, -e mo, 'n hle wen -ti a -tee. 32'Kee, Nyisua,
 no- hle-e, nyiblo a 'du -bu 'n pa 'mu, 'ti- 'n yi-e ni, -e mo,
 -ti -mu', e hle, 'ki 'v 'mu ki, e mo -ti a -tee =nu. 33'A mu
 -mo -bu, a te nyibli bu, 'v mu 'li Saan* Batisi -mo, 'e lee ne
 'a mu -we, nyiblo a 'du -bu 'n pa 'mu. 34'e 'yi 'nyre =hen,
 -e mo, 'n =mve nyiblo le, -e hle-e, nyiblo a 'du -bu 'n pa 'mu.

Kee, 'n ni-e nu, -e di-e nu, a 'mu Saan a de 'lu -mo le -hie, a 'mu-v le yru, -e mo, Nyisva -hve bu wa 'a mu. 35 Saan a 'mu, e 'wi la 'napi yi, -e yi la wlun, -e di-e nu, nyibli 'mu la le yru. 'Ki 'li ti gbi 'kwli, a ni la dovu, 'ki 'v de a 'mu 'a -ta'.

36 E ko -tebli -bi, 'e nu 'v, 'e -hi Saan a pupwin wlun. No- mo -wilekee-tebli -mu', 'n ni, 'ki 'li 'na 'Bai a 'kli 'kwli. -Wilekee-tebli a 'mu, e tve -ne yi, -e mo, 'na 'Bai, no- lee 'ne- 'mu 'klo -bu ki. 37 'Ti- 'na 'Bai a 'mu, -e lee 'ne- 'mu, e hle-e nu -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. A 'yi -hvan 'a win nu 'win, ko, a 'yi -hvan-a nu 'ye -we. 38 A 'ni =tuu-o li 'a win bu, 'ki 'li 'aan =wli ki, -te a 'yi 'mu =wlv yi -kuo -ni a -ti, 'mo -bu, e lee 'ne- 'klo -bu ki. 39 A yi Nyisvacrun 'ni 'nyi, -e nu-o, a yi-e nu, -e mo, e no- tve ne 'a mu 'klo yrayru -mu', -e 'ye nu -we 'li. E mo =han-ti -nu, Nyisvacrun a 'mu, nu- hle 'na -ti. 40 Kee, a 'ni -hva-a ba di 'ne- 'mu -mo, -e di-e nu, 'mu 'a mu 'klo yrayru a 'mu -nyi.

41 A wen 'ni, -e mo, 'mo =mve-e le, 'ki nyibli bu 'yaa 'li 'na 'nyre. Kee, e 'yi 'mu le -ni. 42 A mu -mo -bi, a nu 'do. 'N yi-e nu, -e mo, 'ki 'li 'aan =wli ki, a 'yi Nyisva -nve -ni. 43 'Na 'Bai lee 'ne- 'mu 'a mu 'nyi, kee, a 'ni -hva-a li ba 'ble 'mu kva. Kee, nyiblo 'bu -di, 'ki 'li 'a dionv a 'kli 'kwli, -e -bi a 'ble-e kva. 44 De a nve -ni, e no- mo 'aan 'bio bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. Kee, a 'ni =muv-o li-ti le, 'ki Nyisva -mu', -e mo Nyisva nu -do, bu 'yaa 'li 'aan 'nyre. 'Bu mo, 'ba nu 'mu le, -e -bi a 'yi 'li-ti 'li -we, ba kuo 'mu =wlv yi. 45 Kee, a 'ni 'yee 'li-ti, -e mo, 'n di yee ne 'a mu -ti, 'ki 'v 'na 'Bai ye'. 'A winwlun-hanyo* Moise* -mu', a kuo =wlv yi, no- di 'a mu -ti -yee -ni. 46 'Bu mo, 'bu mo wen =han-ti, 'ba kuo wen Moise =wlv yi, a di kuo wen 'mu =wlv yi -we, -e nu-o, Moise 'crt 'na -ti nu. 47 Kee, -ti -mu', e 'crt, -te a 'yi-ti =han-ti' -pu, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba pu 'na win =han-ti.»

**-Te -Yusu nu la-a, 'flov 'e wlo la,
nyibli a 'miliwti nu =hun, 'v di la de, 'v =mla la**

(Matie 14.13-21; Maki 6.30-44; Luku 9.10-17)

6 1-Te de a 'mu, e -hi, -e -bi -Yusu ko 'a -nagbopu* 'hven-, v =ta nu, 'ki 'li Galileblugba a 'yru a 'kiba -bi ki. 'Yru a 'mu, v dee =ne Tibeliadi a 'yru; 2nyibli -hohvi, nu- yi -Yusu -wien kov,

-ε nu-o, =wɫɛkɛɛ-tɛblɪ -mʊ', ε ni mɔ, 'ε ni mɔ-ɔ, nyibli a 'kʊε 'ε yɪ mɔ -wɛ, ʊ 'ye mɔ-ɔ nɪ. 3-Tɛ -Yusu kɔ 'a -nagbopʊ 'hʊɛn-, ʊ nyre 'lɪ, -ε -bɪ 'kɪ ʊ 'ya 'lɪ dʊgba 'lu, 'ʊ nɪ bʊ. 4-Tɪ a 'mʊ 'yri, -Juukʊε* a lɛ'mimle -mʊ', ʊ dɛɛ Pakt*, ε 'mʊε yre. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, nyibli -hʊɔhʊɪ 'ʊ nɪ -tʊo kɪ.

5-Yusu bʊ 'du 'lu ye', -ε -bɪ ε 'ye nyibli -hʊɔhʊɪ, 'ʊ yɪ 'ʊ=ʊ 'hʊɪ di. -Tɛ ε 'ye -nʊ, -ε -bɪ ε 'beti 'a -nagbopi Filipʊ nɪ, ε wen: «-Bɪ' -a di 'kɪ diidɛ yɪ 'yee -nɪ, -a 'mʊ=ʊ -tɔ, nyibli a pɛpɛ -bʊ, -ʊ -di, ʊ 'mʊ dɛ di 'lɪ?» 6-ɛ 'beti nɪ, -ε di=e nu, ε 'mʊ=ʊ yɪ, 'bʊ mɔ, Filipʊ 'bʊ kʊo =nɛ =wɫɔ yɪ, -ε nu-o, 'tɪ- ε 'mʊ=ʊ 'beti mɔ mu, dɛ ε di nu, ε -wɛ 'a yiyie -mɔ. 7-ɛ -bɪ Filipʊ wen: «Mɔ 'ye -bʊ -a kɔ wen 'wɫɪbɫɔ, -a 'yɪ wen 'lɪ=ɪ 'lɪ -wɛ, -ba -tɔ wen 'flɔɔ, 'a 'kʊtʊɔgbɛ bʊ di wen 'a -nɛ nyiblo kɪ ye.» 8-ɛ -bɪ -Yusu a -nagbopi Adre, -ε mɔ Simɔ Pielɪ a 'diayɪ, kɛ- ε pɪ 'kɪ -Yusu yɪ, ε wen: 9«'Yʊ nyɪbɛhɪan =dʊ nɪ mɔ, 'ε kɔ 'flɔɔkʊi nɪ =hun kɔ -hrin.yɔ nɪ 'hʊɛn. Kɛɛ, ε 'yɪ 'lɪ =dedede 'lɪ -wɛ, 'kɪ 'ʊ nyibli -hʊɔhʊɪ -bʊ -mɔ.»

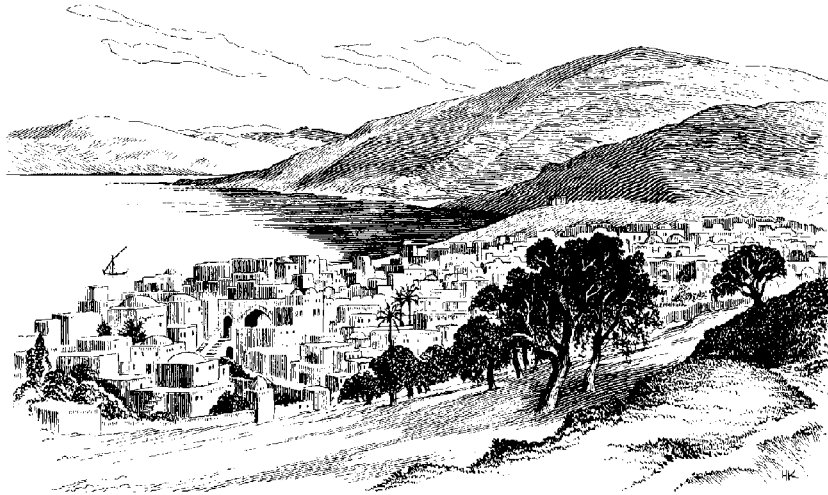
10-ɛ -bɪ -Yusu wen: «Ba lee nyibli a pɛpɛ -bʊ, bʊ 'plaa blɛ.» 'Kɪ 'ʊ -tʊtɛ a 'mʊ, -piti -hʊɔhʊɪ nɪ 'ʊ. 'Kɪ 'lɪ nyibli a pɛpɛ a 'mʊ 'nyɪ, nyɪbɛpʊ -nɪ -tʊo kɪ, ʊ -wɛ 'lɪ 'miliwɪ nɪ =hun nɪ. 11-Tɛ ʊ 'plaa 'kɪ 'ʊ -piti kɪ blɛ, -ε -bɪ -Yusu 'du 'flɔɔ a 'mʊ ye', 'ε -nyɪ Nyɪsʊa 'wio, 'ε =gla 'flɔɔ a 'mʊ nyibli lɛ, 'ε 'du -hrin ye' -wɛ, 'ε =gla =nʊ=ʊ lɛ, nyibli a pɛpɛ a 'mʊ, 'ʊ di 'waa =wɫɔ a diidɛ, 'ʊ =mla. 12-Tɛ ʊ =mla 'kɪ, -ε -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'a -nagbopʊ yɪ: «Ba 'tɪ 'flɔɔkɛtɪ a pɛpɛ -mʊ' lɛ, -ε hie bʊ, 'a =dedede 'nɪ =ha 'wan.» 13'Flɔɔkʊi nɪ =hun -mʊ', -Yusu -nʊ, ε -wɫɔ, nyibli -di, 'a dɛ -hie bʊ, ʊ 'tɪ lɛ, ε 'yɪi 'lɪ -tʊɔgbɪ nɪ -pʊ =tʊ 'ʊ 'hʊɛn.

14=Wɫɛkɛɛdɛ -mʊ', -Yusu -nʊ, -tɛ nyibli 'ye=e, -ε -bɪ ʊ wen: «ɛ mɔ =han-tɪ, nyiblo -bʊ, ε nɔ- mɔ Nyɪsʊa a winwɫɔn-hanyɔ* -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, -ε di la 'nɛ- 'klɔ kɪ di.» 15Kɛɛ, -Yusu yru-o nɪ, -ε mɔ, ʊ di=e 'nɪ klɔ, 'kɪ 'lɪ 'klɪkɛ 'kwɫɪ, ʊ 'mʊ=ʊ bodɪɔdɛ -nyɪ. Dɛ a 'mʊ, ε 'yɪ -Yusu a kɪwɛɛnlɛ 'pa-. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ε hlɔɔ =nʊ -mɔ lɛ, ε nɪ -do, 'ε mu 'lɪ dʊgba 'lu dɛ.

-Tɛ -Yusu na la 'yru kɪ

(Matie 14.22-33; Maki 6.45-52)

16'Yru bʊ mu bʊ pɛ a tɪ 'yri, -ε -bɪ -Yusu a -nagbopʊ* mu 'lɪ 'yru wien. 17'Tɔ yɪ 'nɪ -wɔn, -Yusu 'yɛ 'lɪ =nʊ 'nyɪ nɪ mi.

Ɛ nɔ- mɔ bu 'ya 'lɪ 'blagbɪ 'kwli, bu bli, 'v =te 'yru kɪ,
 'v mi 'lɪ 'dɪɔ -mʊ', -ɛ mɔ Kapenaɔ 'kwli. 18 Bu nɪ 'kɪ 'lɪ 'yru kɪ,
 -ɛ -bɪ pepe gbagbu yɪ 'nɪ -hi, 'yru 'ɛ pɪ 'dʊɪ gbagbɪ, 19 'v bli
 -bɪbli, 'v nyre 'lɪ -kilowɪ nɪ =hun -vʊ- =hlon-do 'yri. -ɛ -bɪ
 ti nɪ -do a ti 'yri, v 'ye -Yusu nɪ, 'ɛ nɛ 'yru kɪ, 'ɛ yɪ 'blagbɪ lɛ
 'mʊɛ -nɪ. Bu 'ye 'kɪ-i, -ɛ -bɪ hvannʊ bi 'lɪ =nʊ 'kwli.
 20 Kɛɛ, -Yusu wen: «Mɔ =nɪɔ, a 'nɪ 'pie 'lɪ hvannʊ.» 21 ʊ -hʊɛ
 -Yusu bu 'ya 'lɪ =nʊ -mɔ. -ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, -tɪtɛ -mʊ',
 v mi 'lɪ, 'blagbɪ nyre 'v nɪ, 'v -kwlɛ.

-Yusu nɔ- mɔ diidedʊ -mʊ', -ɛ ni-e,

'tɪ- nyibli 'v kʊɛ 'klɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ

22-Tɛ -nyre -nyɛ, nyibli -hʊɔhʊɪ -mʊ', -v hie 'lɪ 'yru a
 'kɪbɪa -mʊ' kɪ, -tɪtɛ nɪ -do -mʊ', -Yusu wloo 'tʊ 'v 'flɔɔ, nyibli
 a 'mʊ, nʊ- =mʊɛ -Yusu lɛ. ʊ yi-e nɪ, -ɛ mɔ, 'blagbɪ nɪ -do,
 ɛ nɔ- pɛ 'tʊ 'v 'nʊwɔn 'yri bu, 'v yi-e -wɛ, -ɛ mɔ, -Yusu 'yɪ
 'tʊ 'lɪ 'blagbɪ a 'mʊ 'kwli 'ya. 'A -nagbopu* nɪ -do, nʊ- 'ya 'tʊ
 'lɪ, -v mu 'tʊ. 23 'Kɪ 'lɪ 'dɪɔ -mʊ', -ɛ mɔ Tibeliadɪ 'kwli, nyibli
 -bɪ ya 'blagbɪ, 'v di 'v -tɪtɛ -mʊ', -Yusu -nyii 'tʊ 'v Nyɪsʊa
 'wio, 'ɛ wloo 'tʊ 'flɔɔ, 'v di 'tʊ-v. 24-Tɛ nyibli a 'mʊ, v 'ye-e,
 -ɛ mɔ, -Yusu kɔ 'a -nagbopu 'hʊɛn-, v 'yɪ 'v -nɪ, -ɛ -bɪ
 v 'ya 'lɪ 'waa 'blagbɪ 'kwli lɛ, 'v mu 'lɪ Kapenaɔ, 'v mu -Yusu
 lɛ =mʊɔ mɔ.

25 'Kɪ ʊ yɛɛ 'lɪ-tɪ 'yru a 'kɪbɪa -bɪ -mʊ' kɪ bʊ, ʊ wɛn: «Tɔɔnyɔ, ti a 'dɪ -bɪ -kɔ 'yri -nyre 'nɛ- 'lɪ?» 26-ɛ -bɪ -Yusu =tu =nʊ =wɔn, ɛ wɛn: «'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ: =Wlɛkɛɛ-teblɪ -bʊ, 'n ni, Nyɪsʊa, nɔ- -nyɪ 'mʊ 'kɪ, 'nɪ ni-e. Kɛɛ, ɛ 'yɪ -bʊ ba yru dɛ a 'mʊ lɛ a -tɪ 'pa-, a 'nɪ =mʊɔɔ 'mʊ lɛ. ɛ 'wɪ yɪ, diidɛ -mʊ', a di 'tʊ, 'a =mla 'tʊ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'a =mʊɛ 'mʊ lɛ. 27 A 'nɪ 'hie 'lɪ diidɛ a -tɪ nɪ -do 'lu -mɔ lɛ, -ɛ 'yɛ nɪ -wɛn 'ʊ, -ɛ pʊɛ, kɛɛ, diidɛ -mʊ', -ɛ ni-e, 'a kʊɛ 'klɔ yrayru -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ ba -hie 'lu -mɔ lɛ. 'Mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyibli*, 'mɔ -di 'a mʊ diidɛ a 'mʊ -nyɪ, -ɛ nu=ɔ, 'na 'Bat Nyɪsʊa, nɔ- lee 'nɛ- 'mʊ 'klɔ -bʊ kɪ, 'kɪ -bʊ -nyɪ 'a mʊ diidɛ a 'mʊ.»

28-ɛ -bɪ ʊ wɛn: «Dɛ a 'dɪ -bɪ -a di nu, 'tɪ- Nyɪsʊa 'mʊ -aan dɛ kɪ wɛn 'lɪ?» 29-ɛ -bɪ -Yusu =tu =nʊ =wɔn, ɛ wɛn: «Dɛ Nyɪsʊa -hʊɛ ba nu, ɛ nɔ- mɔ, 'mɔ -bʊ, ɛ tɛ 'nɛ- 'klɔ -bʊ kɪ, ba kuo 'mʊ =wɛlʊ yɪ.» 30-31-ɛ -bɪ ʊ wɛn: «'Bʊ mɔ, -nɪ -hʊɛ -ba pʊ -na win =han-tɪ, -ɛ -bɪ nu =wlɛkɛɛdɛ -bɪ, -ɛ di 'a dɛ -mʊ' yɪ 'wɪ, Nyɪsʊa a winwɛlɔn-hanyɔ* Moise* ni la. 'A -nɛ -nyrɔwɔ, -nyɪ -a mʊ diidɛ, -a 'mʊ=ʊ di, =wɪ yɪ, -tɛ -aan 'baɪnʊ ni la, ti -mʊ', -ɛ -kɔ 'yri ʊ nɪ la 'lɪ 'pʊwɔnblɔgbɪ kɪ, 'ʊ yɪ la diidɛdʊ -mʊ' di, ʊ dɛɛ manɪ*, -ɛ -hʊɛn la 'lɪ yakɔ 'kwɪ. Dɛ nɪ -do a 'mʊ, ɛ nɔ- ʊ 'cru la 'lɪ Nyɪsʊacrɛn 'kwɪ, -ɛ mɔ: ɛ -nyɪ =nʊ 'flɔɔ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ yakɔ 'kwɪ.»

32-ɛ -bɪ -Yusu =tu =nʊ =wɔn, ɛ wɛn: «'N yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ -tɛɛ: -Tɛɛ a diidɛ -mʊ', -kɔtɪ 'n hla wɛn, ɛ 'yɪ Moise 'pa-, ɛ 'yɪ 'a mɔɔɔ -nyɪ. Kɛɛ, -tɛɛ a diidɛ a 'mʊ, -ɛ -hʊɛn 'lɪ yakɔ 'kwɪ, 'na 'Bat Nyɪsʊa, nɔ- yɪ 'a mɔɔɔ -nyɪ. 33-Tɛɛ a diidɛ -mʊ', Nyɪsʊa yɪ nyibli -nyɪ, ɛ nɔ- mɔ diidɛdʊ -mʊ', -ɛ -hɔn 'lɪ yakɔ 'kwɪ, 'tɪ- -ɛ ni-e, 'klɔ -bʊ 'kwɪ a nyibli, 'ʊ kʊɛ 'klɔ yrayru -mʊ', -ɛ 'yɛ nɪ -wɛ 'lɪ.» 34-ɛ -bɪ ʊ wɛn: «Tɔɔnyɔ, -nyɪ -a mʊ diidɛ a 'mʊ 'a -nɛ ti.» 35-ɛ -bɪ ɛ yɪ 'kɪ =nʊ 'nɪ -lee -nɪ, ɛ wɛn: «'N 'wɪ- diidɛdʊ -mʊ' yɪ, -ɛ yɪ nyibli 'klɔ yrayru -nyɪ. Nyibli 'bʊ kuo 'mʊ =wɛlʊ yɪ, 'bʊ -hɛ 'na -nagbopi, ɛ 'wɪ- nyibli -mʊ' yɪ, 'kanʊ kɔ 'nie'natu 'yɛ nɪ nu.

36 'N lee nɛ 'a mʊ nɪ, -ɛ mɔ, a 'yɛ 'mʊ nɪ, kɛɛ, a 'yɪ 'mʊ =wɛlʊ yɪ -kuo -nɪ. 37 Nyibli a pɛpɛ -mʊ', 'na 'Bat yɪ 'mʊ -nyɪ, ʊ di -hɛ 'na -nagbopʊ. 'Klɔ -mɔ 'klɔ, 'n 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ,

-bu bla 'waa nyiblo ni -do le. 38'N 'yi 'li yakɔ 'kwli -hɔn, -e di=e nu, 'mu 'na diɔnu a kuweenle nu, kee, Nyɔsua -bu, -e lee 'ne- 'mu -tutu ki, e nɔ- kɔ kuweenle 'n kɔ -bu nu. 39De Nyɔsua -hue, e nɔ- mɔ, nyibli a pepe -bu, e -nyi 'mu, 'ni 'waan 'li 'waa 'yee ni -do, kee, le'boɔ-nyrɔwɔ a ti 'yri, 'n kɔ -bu -ha 'li =nu 'kukonyibli 'nyi, -bu -ha =nu 'klɔ. 40E mɔ -han-ti, de 'na 'Bai -hue, e nɔ- mɔ, 'a -ne nyiblo, -e yru-o, -e mɔ, 'mɔ -mɔ Nyɔsua a 'Yu, kɔ, -e kuo 'mu =wlu yi, nyiblo a 'mu, bu kɔ 'klɔ yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li, 'ti- le'boɔ-nyrɔwɔ 'kwli, 'n kɔ -bu -ha 'li-ti 'kukonyibli 'nyi, 'mu=v 'klɔ -ha.»

41-Tɛ -Juukue* a nyibli gbagbi 'win de a 'mu, -e -bi v -tua -Yusu a yru a lepule, -te e pu le, -e mɔ, e nɔ- mɔ diidedu -mu', -e -hɔn 'li yakɔ 'kwli. 42Ke- v pu: «=Bi nyiblo -bu, e 'yi Sosefu* a 'yu -Yusu 'pa-? -A yi 'a 'bai kɔ 'a dii 'hven- ni. -Bi' e ni 'ki, 'e pu le, -e mɔ, 'ki e -hɔn 'li yakɔ 'kwli 'li?»

43-E -bi e =tu =nu =wɔn, e wen: «De- kɔ 'mɔ a pu yru le 'li? 44Nyiblo =du 'yi 'li-ti 'li -we, bu kuo 'mu =wlu yi, bu -he 'na -nagbopi, 'bu mɔ, 'na 'Bai -bu, -e le 'mu, 'bu 'yi 'li-ti 'li -jrii -ni. 'Na 'mumu -bu, le'boɔ-nyrɔwɔ 'kwli, 'a -ne nyiblo, -e kuo 'mu =wlu yi, 'mɔ -di 'li-ti 'kukonyibli 'nyi -ha, 'mu=v 'klɔ -ha. 45Nyɔsua a winwlon-hanyu 'cri la-a ni, 'ki 'li Nyɔsvacrien 'kwli, -e mɔ: Nyɔsua, nɔ- di nyibli a pepe -tɔ -ni. 'A -ne nyiblo 'bu yi 'na 'Bai Nyɔsua nua yi bu ni pu, 'ti- 'bu yi 'a tɔwin kua ni 'ble, e nɔ- di 'na -nagbopi -he. 46E 'yi 'nyre -hen, -e mɔ, nyiblo =du 'ye 'na 'Bai Nyɔsua ni, 'bu 'yi 'mɔ ni -do -bu 'pa-, -e -hɔn 'li-ti -mɔ.

47'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, nyiblo 'bu kuo 'mu =wlu yi, nɔ- kɔ 'klɔ yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. 48'Mɔ -mɔ diidedu -mu', -e ni=e, nyiblo 'e kue 'klɔ yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. 49'Aan 'bainu, -v ni la 'li 'puwɔnblugba ki, =han-ti, 'v yi la diide -mu', v dee manɔ, -e -hue la 'li yakɔ 'kwli di, kee, v 'kukui la le. 50Kee, -tee a diide -mu', -e -hue 'li yakɔ 'kwli, nyiblo -mu', -e di=e di, e 'yi 'li-ti 'li -we bu 'ku, e -hen 'nyre, e di kɔ 'klɔ yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. 51'Mɔ -mɔ diide -mu', -e -hɔn 'li yakɔ 'kwli, -e ni=e, 'ti- -tonyibli 'v kue 'klɔ yrayru, -e 'ye ni -we 'li. 'A -ne nyiblo, -e di diide a 'mu di, 'a 'klɔ yrayru, e di kɔ, e 'yi 'li-ti 'li -we,

bu ko 'lu-yreεε. Diide a 'mu, 'n di -ha, ε no- mo 'na dɔno a 'hu. 'N -he 'na 'hu a 'mu ni, -ε di-e nu, 'klɔ ki a nyibli 'mu 'klɔ yrayru ko.»

52-Ti a 'mu, -Yusu -hla, ε pu -Juukue a ye'nanyu 'yru dtaki, 'u yi 'waa dɔno le 'beti -ni, u wen: «-Bi' nyiblo -bu, ε -we 'li bu nu -a mu 'a dɔno a 'hu a -nyinyie, -a 'mu-v di li?» 53-ε -bi -Yusu -tu -nu =wɔn, ε wen: «N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tεε, 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo*, 'bu mɔ, 'ba 'ye ni di 'na 'hu, ε ko, 'ba 'ye ni 'na 'na -hlu, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba ko 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li 'klɔ -mɔ 'klɔ. 54 Nyiblo 'bu ni 'u, 'bu yi 'na 'hu ni di, ko, 'bu yi 'na -hlu ni 'ne, nyiblo a 'mu, ε ko 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li, 'ti- le'boɔ-nyrɔwɔ 'kwli, 'n di 'li-ti 'kukonyibli 'nyu 'ni -ha, 'mu-v 'klɔ -ha. 55 'Na 'hu mɔ -tεε a diide -nu, 'na -hlu 'ε mɔ -tεε a 'ninade. 56 Nyiblo, -ε yi 'na 'hu di, ko, -ε 'ne 'na -hlu, ε ko 'mu 'hven-, -a -mυε ni. 57 'Na 'Bai -mu', -ε lee 'ne- 'mu 'klɔ -bu ki, ε no- ni-e, nyibli 'u yi 'klɔ ni. ε no- nu-o, 'ti- 'na 'mumu -bu, 'ni ni 'klɔ. Ke- ε =ti 'mu, 'ki 'u nyiblo -mu', -ε yi 'na 'hu di -mɔ'. 'Mɔ -ni-e, nyiblo a 'mu, 'ε yi 'klɔ ni. 58 'Mɔ -mɔ -tεε a diide, -ε -hɔn 'li yako 'kwli. ε 'yi diide -mu' yi 'wi, -ε -hven la 'li yako 'kwli, u deε man, 'aan 'banu yi la di, 'ki 'li 'pɔwɔnblɔgba ki. -Han-ti, 'u yi la diidedu a 'mu di, keε, ke- ε ni 'mu, 'u 'kuku la le. Nyiblo -mu', -ε di -tεε a diide -mu', 'n pa 'mu di, ε di ko 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li.»

59 Tɔɔwin a pepe -bu, -Yusu -tɔɔ -ni, 'ki ε tɔɔ 'li-ti Nyɔsua a 'kayu* -mu' bu, -ε ni 'li Kapenaɔɔ 'kwli.

**-Yusu a win, no- ni-e, nyibli 'u kye 'klɔ yrayru -mu',
-ε 'ye ni -we 'li**

60 Nyibli -mu', -u yi -Yusu =wien le kye, 'waa -huɔhu, 'ti- u 'mu 'a tɔɔwin a 'mu 'win, u wen: «Tɔɔwin -bu, ε ni 'klɔ ki. Nyiblo =du 'yi 'li-ti 'li -we, bu wen-ε ki.» 61 -Yusu bu yru-o, -ε mɔ, nyibli a 'mu, u ye' le 'ni 'puple -ni, -ε -bi ε -twa 'waa leele, ε wen: «-Bi -ti -bu, 'n -hla, ε yi 'a mu 'ni 'hran? 62 'Mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo*, 'bu mɔ, 'ba 'ye 'mu, 'ni yi 'li yako 'kwli ni mi, -tite -mu', 'n -hɔn 'li, -bi' a di 'ki pu li? 63 Nyɔsua a -Hihiu* ni -do, no- yi nyiblo 'klɔ yrayru -nyi. -Tonyibli a 'klɔ 'yi 'li -dedede 'li -we.

Win -bu, 'n tɔɔ nɛ 'a mu, ε nɔ- ni-e, Nyɔsua 'e yi 'a mu 'a -Hihiu -nyi, -Hihiu a 'mu, ε 'mu 'a mu 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li -nyi. 64 Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyibli ni 'li, 'v 'yi 'mu =wlv yi -kuo -ni.» Kve la 'li bu, -Yusu yi nyibli -mu' ni, -v 'yi-ti =wlv yi -kuo -ni, kɔ, 'e yi nyiblo -mu', -ε di-e 'a yraanyibli -ji' pu. 65-ε -bi ke- ε pi de, ε wen: «ε nɔ- nu-o, 'ni lee nɛ 'a mu, -ε mɔ, nyiblo =dɔ 'yi 'li 'na =wlv a yikuole 'li -we, 'ki bu -he 'na -nagbopi*, 'bu mɔ, Nyɔsua 'bu 'yi 'li-ti 'li -jrii -ni.»

66 Nyibli -huɔhuɔ -mu', -v yi la-a =wien le kve, kve 'v ti a 'mu 'yie bu, -ε -bi v 'kee nɛ 'a =wienlekukve ni. 67 'A -nagbopu ni -pu =tu 'v 'hven -mu', ke- ε pi =nu yi, ε wen: «Aan 'mumu -bu, =bi a -hve ba hie 'v 'mu bu, ba 'kee 'na =wienlekukve -we?» 68-ε -bi Simɔ Pielɔ =tu-o =wɔn, ε wen: «Kukɔnyɔ, nyiblo a 'di -bi kɔ -mɔ -a di 'li mu de 'li? -Mɔ ni -do, -mɔ kɔ win -ni-e, nyiblo 'e kve 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -we 'li. 69-Te ti nɛ -bu, -a kuo -mu =wlv yi, 'ti- =a yi-e, -ε mɔ, -mɔ mɔ Nyɔsua a 'Yu -Yusu 'Klɔsɔ, ε lee 'nɛ- 'klɔ ki.» 70-ε -bi -Yusu =tu =nu =wɔn, ε wen: «'A mu ni -pu =tu 'v 'hven -bu, 'mɔ -ha 'li 'a mu 'li, -ε di-e nu, a 'mu 'na -nagbopu -he. Kεε, 'ki 'li 'a mu 'nyi nyiblo ni 'li, 'e mɔ 'ku -hvan*.» 71 Judia, -ε mɔ Simɔ Yisikalio a 'yu, nɔ- ε =hen 'nyre. ε mɔ -Yusu a -nagbopu ni -pu =tu 'v 'hven a nyiblo -bi =nuɔ. Kεε, ε nɔ- di -Yusu 'a yraanyibli -ji' pu.

-Yusu a 'diayɔv 'yi-ti =wlv yi -kuo -ni

7 1-Te de a 'mu, ε -hi, -ε -bi ε nɛ Galileblugba 'kwli le; ε 'ni -hva-a li bu mu 'li Sudeblugba 'kwli, -ε nu-o, -Juukve* a ye'nanyv =mve 'a 'lila le. 2 Ti a 'mu 'yri, -ε -bi -Juukve a le'mimle -mu', v deɛ Papuɔ a le'mimle*, 'a ti 'mve yre. 3 ε nɔ- nu-o, -Yusu a 'diayɔv 'v lee =nɛ, -ε mɔ: «-Hɔn 'nɛ- Galileblugba 'kwli, -bu mu 'li Sudeblugba 'kwli, -ε di-e nu, -na -nagbopu* -mu', -v ni 'li, v 'mu =wilekeε-tebli -mu', -ni 'ye. 4 Nyiblo -mu', -ε -hve nyibli a pepe bu yi-e, ε 'ni -nu-o li 'a -nɛ -tebli, 'ki 'li -huhlike 'kwli. 'A -ti, -te -ni =wilekeε-tebli, nu-o, 'ki 'v nyibli a pepe ye', -ε di-e nu, v 'mu -mu yi.» 5 -Yusu a 'diayɔv a 'mu, v 'yi-ti =wlv yi -kuo -ni.

6-ε -bi ke- ε pi =nu yi, ε wen: «Ti 'ye 'v ni nyre, 'ki =bu mu 'li. Kεε, 'ki 'v 'a mu -mɔ, 'a -nɛ ti mɔ -haanti =nuɔ.

7'Klɔ -bu kɪ a nyibli, v 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu yraa nɛ 'a mu, kɛɛ, 'mɔ -bɪ, v yraa 'mʊ nɪ, -ɛ nu-o, 'n hɛ-ɛ nɪ, -ɛ mɔ, 'waa nunu-tɛblɪ nyre yɪ. 8'A mu -mɔ -bɪ, ba mu lɛ'mimle kɪ. 'Mɔ -bɪ, 'nɪ -mu-o 'lɪ, -ɛ nu-o, ti 'yɛ 'v nɪ nyre, 'kɪ -bu mu 'lɪ.» 9Kɛ- ɛ pʊ =nu yɪ, 'kɪ ɛ 'yɪ -ta' -hɔn, 'ɛ nɪ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli bu.

**-Tɛ -Yusu mu la Papu a lɛ'mimle* kɪ,
'kɪ 'lɪ Jrusɛdɪɔ 'kwli**

10-Tɛ -Yusu a 'dɪayɪv a 'mʊ, v mu lɛ'mimle kɪ, 'kɪ 'lɪ Jrusɛ, -ɛ -bɪ -Yusu mu 'lɪ nɪ -wɛ, 'kɪ 'lɪ -huhlike 'kwli, -ɛ di-e nu, nyibli 'nɪ -ha-a 'yɛ. 11Lɛ'mimle a ti 'yɪ, -Juukvɛ* a yɛ'nanyv =mʊɛ -Yusu lɛ, 'a -tɪ, 'v yɪ lɛ 'betɪ -nɪ, -ɛ mɔ: «-Bɪ' -Yusu nɪ yɪ 'lɪ?» 12'v hɛ 'a -tɪ, 'kɪ 'lɪ nyibli -mʊ' 'nyɪ. -U -bɪ wɛn 'nɪ: «ɛ mɔ =haannyiblo =nɔ.» -U -bɪ wɛn 'nɪ: «'Uvɪn-, ɛ 'yɪ =haannyiblo 'pa-, ɛ kɛɛ nyibli.» 13Kɛɛ, nyiblo =dʊ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu hɛ-a, 'kɪ 'v nyibli yɛ', 'bu 'yɪ 'lɪ yɪbiile 'kwli 'pa-, -ɛ nu-o, v yɪ piɛ 'waa yɛ'nanyv a huannv.

14-Tɛ v 'bɛɛ lɛ'mimle bu, -ɛ -bɪ -Yusu mu 'lɪ Nyɪsva a 'kagbau* a -yaa 'kwli, 'ɛ -tʊa Nyɪsva a -tɪ a tɔɔɛ. 15-Juukvɛ bu yɪ 'a win nɪ 'wɪn, -ɛ -bɪ 'waa =wɪ kɛɛ lɛ. 'A -tɪ, kɛ- v pɪ: «Nyiblo -bu, tetetɔɔnyɔ* =dʊ 'yɪ -hvan-a tete* nɪ -tʊɛ -nɪ. -Bɪ' ɛ -wɛ 'lɪ bu nu -tɛblɪ -hɔhɔvɪ -bu, 'a yiyie 'lɪ?» 16-ɛ -bɪ kɛ- ɛ pɪ =nu yɪ, ɛ wɛn: «-Tɛblɪ -bu, 'n tʊɛ nɛ 'a mu, Nyɪsva, -ɛ lee 'nɛ- 'mʊ, nɔ- yɪ 'mʊ 'a =tɔ -nyɪ. ɛ 'yɪ 'na =gbɛtʊ a =tɔ 'pa-. 17Nyiblo 'bu -hʊɛ bu nu dɛ -mʊ', -ɛ yɪ Nyɪsva a plɔ -bleɛ -nɪ, ɛ nɔ- di-e lɛ yru, 'bu mɔ, tɔɔɛ -bu, 'n tʊɛ -nɪ, 'bu mɔ Nyɪsva a 'lulɛ-hihie, -v'v- 'bu mɔ 'lɪ 'na =gbɛtʊ a 'klɪ 'kwli. 18Nyiblo -mʊ', -ɛ tʊɛ -nɪ, 'kɪ 'lɪ 'a dɪɔnv a 'klɪ 'kwli, ɛ -hʊɛ-ɛ nɪ, 'kɪ nyibli bu 'yaa 'lɪ 'a 'nyɛ. Kɛɛ, nyiblo -mʊ', =bu yɪ nɪ -tʊɛ -nɪ, -ɛ yɪ nyibli -lee -nɪ, bu 'yaa 'lɪ nyiblo -mʊ', -ɛ lee 'nɛ- 'a 'nyɛ, nyiblo a 'mʊ, ɛ nɔ- hɛ -tɪ a -tɛɛ. Hɪ 'yɪ 'lɪ 'a pɔpɔwɪn 'nyɪ -nɪ. 19Moise* -nyɪ 'aan 'bauv tete nɪ. Kɛɛ, 'kɪ 'lɪ 'a mu 'nyɪ, nyiblo =dʊ 'nɪ =tuu-o 'v tete a 'mʊ. Dɛ -hvan a 'dɪ -bɪ 'n -nu, -kɔtɪ 'a =mʊɛ 'na 'lɪla lɛ 'lɪ?»

20-ɛ -bɪ nyibli a 'mʊ, v =tu-o =wɔn, v wɛn: «-Mɔ nyo -bu, 'ku -hvan* nɪ 'v -mʊ ke'. Nyiblo a 'dɪ -bɪ =mʊɛ -na 'lɪla lɛ 'lɪ?» 21-ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «Dɛ nɪ -do, 'n -nu, ɛ nɔ- mɔ, 'n nu la-a nɪ, nyiblo =dʊ a 'kvɛ 'ɛ -wɛ la,

'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ* 'kwli. Ɛ kɛɛ la 'aan -wli lɛ, 'ki -bu di la dɛ a 'mu nu, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli. 22 Kɛɛ, 'aan 'mumu, a ni -kvan -wɛ, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, -ɛ nu-o, Moise lee la 'aan 'banu ni, 'ki ba 'bɛ 'aan 'yonu nyibɛpu yrɛ, 'bu kɔ -nyrɔwɔ ni =bliɛn-bliɛn. 'A -ti, kuvɛ 'li ti a 'mu 'yie bu, 'ye =bu ɛ mɔ -wuwle-nyrɔwɔ, a kɔ ba 'bɛ 'aan 'yonu yrɛ. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, 'aan 'banu, -v ni la 'klɔ, nu- 'nyɛɛ 'hru, -v =tu-o -wlu, 'ti- Moise 'ɛ 'hru 'klɔ. 23-Tɛ a yɪ 'aan 'yonu nyibɛpu yrɛ 'bɛ, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, -ɛ di-e nu, a 'ni -ha Moise a tete 'wla, =bi nyiblo -bu, 'kuvɛ ni, -bu nu-o, 'a 'kuvɛ bu -wɛ, ɛ 'yɪ 'v yɪ'bɛɛ* a 'mu 'v -hi? -Tɛ 'n nu-o, nyiblo a 'kuvɛ 'ɛ -wɛ, 'ki 'li -wuwle-nyrɔwɔ 'kwli, ɛ nɔ- kɔ 'mɔ a pu yru lɛ? 24-Tɛbli ni -do -bu, 'aan 'yii yɪ 'ye, ɛ 'ni 'nuo 'li-tɪ, a 'ni 'yɛɛ 'li nyiblo -ti. Kɛɛ, 'ba 'mu -ti hla, ba -hie 'lu lɛ -tɛɛ, 'ti- a 'mu=v hla.»

**-Bi -Yusu nɔ- mɔ Wanyɔ -mu',
Nyɪsua pu la lɛ, ɛ di la ya**

25 Kɛ- Jrusɛ a nyibli -bi pu: «=Bi ɛ 'yɪ nyiblo -bu 'pa-, -ɛ kɔ 'lɪla v =mɛ lɛ? 26 Ba 'ye kɛ, ɛ nɔ- yɪ 'li hle, 'ki 'li nyibli a pɛpɛ ye'. Ɛ mɔ, -aan ye'nanyu 'ni -pu=v li-tɪ mɛ lɛ. =Bi v yru-o ni, -ɛ mɔ, ɛ nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la lɛ, ɛ di la -a mu yɪ ya? 27 Kɛɛ, dɛ -a yi, ɛ nɔ- mɔ, Wanyɔ a 'mu, 'bu -di, -tɪtɛ -mu', ɛ -hɔn 'v, nyiblo =du 'yɪ 'li-tɪ 'li -wɛ, bu yii 'v. Kɛɛ, nyiblo -bu, -tɪtɛ, ɛ -hɔn 'v, -a yii 'v ni.»

28 Ti ni -do a 'mu 'yri, -Yusu yɪ 'ni -tɔɔ -ni, 'ki 'li Nyɪsua a 'kagbau* a -yaa 'kwli, 'ɛ 'yɛɛ 'li win, ɛ wɛn: «=Bi seyɪ, nyiblo, 'n pa 'mu, a yi-e ni? Ɛ kɔ, -tɪtɛ, 'n -hɔn 'li, a yii 'li ni? Ɛ 'yɪ 'na dɔɔnu a 'kli 'pa-, ɛ 'yɪ 'mu -ya. Nyiblo -bi, nɔ- lee 'nɛ- 'mu. Nyiblo a 'mu, ɛ mɔ =wɔyɪkuonyɔ =nɔ. 'A mu -mɔ -bi, a 'yɪ-tɪ -yi. 29 Kɛɛ, 'mɔ -bi, 'n yi-e ni, -ɛ nu-o, 'ki 'n -hɔn 'li-tɪ -mɔ, ɛ kɔ, ɛ nɔ- lee 'nɛ- 'mu.»

30-Tɛ nyibli -mu', v 'win, -ɛ -bi v -hɛɛ bu klɔ-ɔ, kɛɛ, nyiblo =du 'yɪ 'li-tɪ 'li -wɛ, bu gba 'v=v dabu 'huɪ, -ɛ nu-o, ti 'yɛɛ 'v ni nyre, 'ki bu klɔ-ɔ. 31 Kɛɛ, 'ki 'li nyibli a 'mu 'nyɪ, 'waa -huɔhuɪ kuo =nɛ =wɔ yɪ. Kɛ- v pu: «Nyiblo -bu, ɛ nɔ- mɔ Wanyɔ -mu', Nyɪsua pu la lɛ, ɛ di la -a mu yɪ ya. =Bi ɛ di kɔ nyiblo -bi, ɛ 'mu =wɪlɛkɛɛ-tɛbli -bi nu, ɛ 'mu 'v nyiblo -bu 'v -hi?»

-Te Falisi=tumu* a nyibli lee la 'seyo, bu klo la -Yusu

32-Ti -mu', nyibli yi 'li bu -blee -ni, v hle, 'ki 'v -Yusu ki, Falisi=tumu a nyibli 'win nu. E no- ko -ti, Nyisua a -cöhlunpinyu* gbagbi ko Falisi=tumu a nyibli 'hwen-, 'v lee 'seyo, bu klo -Yusu. 33-Te -Yusu 'ye de a 'mu, -e -bi ke- e pi: «N 'tæ di 'ne- 'a mu ti gbi 'nyi -hi, 'ti- nyiblo -bu, -e lee 'ne- 'mu, 'mu 'li-ti -mo mu. 34A di -muo 'mu le, kee, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba 'ye 'mu, -e nu-o, -tite -mu', 'n mi 'li, a 'yi 'li-ti 'li -we ba nyre 'li.»

35-E -bi -Juukue* -tua le'betile, v wen: «Bi' e di 'ki yi -muu -ni, 'ki -a 'ye ni di-e ni 'ye 'li? =Bi 'ki e di 'li -aan 'bio -Juukue -mu' -mo mu, -v ni 'li dako -mu', -v 'yi -Juukue 'pa- 'nyi, e 'mu dako a 'mu, 'a nyibli -to- -ni -we? 36-Ti -bu, e -hla, de a 'di -bi e -hen 'nyre 'li, -te e pu le, -e mo: A di -muo 'mu le, kee, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba 'ye 'mu, -e nu-o, -tite -mu', 'n mi 'li, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba nyre 'li.»

'Niedu -mu', -e ni-e, -tonyibli 'v kue 'klo yrayru

37Le'mimle a 'mu, 'a le'bo-nyrowo, e no- mo -nyrowo gbagbu. -Nyrowo a 'mu 'kwli, -e -bi -Yusu 'du ye', 'ki 'v nyibli -huohu a 'mu ye', 'e 'yee 'li win, e wen: «Nyiblo 'bu ni 'v, 'nmatu 'bu yi-ti ni ni, -e -bi 'ki bu di 'ne- 'mu -mo, e 'mu 'na. 38Nyiblo 'bu kuo 'mu =wlv yi, e 'wi- -te 'nyie 'ye ni ni 'li 'a =wlv ki, 'niedu -mu', -e ni-e, -tonyibli 'v kue 'klo yrayru, no- di 'li 'a =wlv kle -hon. Ke- v nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyisvacrien 'kwli.» 39De -bu -ko -ti -Yusu -hla, e no- mo Nyisua a -Hihiu* -mu', Nyisua di nyibli -mu', -v kuo -ne =wlv yi -nyi. Ti a 'mu 'yri, Nyisua 'yee 'a -Hihiu nyibli ni -nyi, -koti -Yusu 'yee 'li yako 'kwli ni mi, 'ki 'li 'a -ti a 'yi'buale 'kwli.

Nyibli =gla ni, -Yusu a -ti

40-Te nyibli a 'mu, v 'win -Yusu a win, ke- 'waa de -bi pi: «E mo =han-ti =nu, nyiblo -bu, e no- mo Nyisua a winwlon-hanyu* -mu', v pu la le, -e di la di,» 41-v -bi 'v pi le: «Wanyo -mu', Nyisua pu la le, e di la ya, e no- =nu,» -v -bi 'v hle-e de: «Wanyo a 'mu, e 'yi 'li-ti 'li -we, bu ko 'li Galileblugba 'kwli. 42Kee, ke- Nyisvacrien pi: Wanyo a 'mu,

'kɪ 'lɪ bodɔ Dafidɪ* a -tugba 'kwli, 'kɪ ɛ di 'lɪ kɔ, kɔ, ɛ di kɔ 'lɪ Betelɛmudɔ 'kwli, -ɛ mɔ Dafidɪ a 'mʊ a 'dɔ.»

43 ɛ 'wɪ yɪ, nyibli a 'mʊ, ʊ -gla nɪ, -Yusu a -tɪ. 44-ʊ -bɪ -hʊɛ bu klɔɔ, kɛɛ, nyiblo -dʊ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu gba 'ʊ-ʊ dabu 'hʊɪ.

-Juukoɛ* a ye'nanyɔ 'yɪ -Yusu =wɛ yɪ -kuo -nɪ

45-ɛ -bɪ 'sɛyɔ -nɪ wɛn, ʊ -hɪan -mɔ, 'ʊ mu 'lɪ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbɪ kɔ Falisi-tumu* a nyibli 'hʊɛn- mɔ, nyibli gbagbɪ a 'mʊ, 'ʊ 'beti =nʊ: «Dɛ- kɔ -Yusu a 'yɪ -ya 'lɪ?»

46-ɛ -bɪ 'sɛyɔ a 'mʊ, ʊ =tu =nʊ =wɔn, ʊ wɛn: «-A 'yɪ -hɪan nyiblo nɪ 'ye, -bʊ nu hihle lɛ, =wɪ yɪ, -tɛ nyiblo -bʊ, ɛ ni hihle.» 47 ɛ nɔ- mɔ Falisi-tumu a nyibli bu 'beti =nʊ: «-Bɪ 'aan 'mumu, a wɛn nɪ, 'kɪ nyiblo -mʊ' bu kaa nɛ 'a mʊ. 48-A mʊ Falisi-tumu, -aan nyiblo =dʊ 'yɪ-tɪ =wɛ yɪ -kuo -nɪ, 'tɪ-, ɛ mɔ 'blɔgba a ye'nanyɔ =dʊ 'yɪ-tɪ =wɛ yɪ -kuo -nɪ. 49 Kɛɛ, dakɔ a nyibli -mʊ', -ʊ kuo =nɛ =wɛ yɪ, ʊ 'yɪ Moise* a tete* -yɪ. 'A -tɪ, Nyɪsua a -bati di =nʊ 'nɪ klɔ.»

50 Falisi-tumu a nyiblo -mʊ', -ɛ kɔ 'nyrɛ -mɔ Nikodemʊ, ɛ nɪ -tuo kɪ -wɛ. Nikodemʊ a 'mʊ, nɔ- mu la -Yusu 'ye mɔ, tɪ -dʊ -hi la a tɪ 'yɪ. ɛ nɔ- a 'mʊ, ɛ nɔ- yɪ 'a 'bio -lee -nɪ, ɛ wɛn: 51 «-Aan tete wɛn 'nɪ: 'Tɪ- -a 'mʊ nyiblo -tɪ -yɛɛ -nɪ, -a kɔ -ba pʊ-ʊ nua yɪ bu. -Ba 'ye-e, -ɛ mɔ, ɛ nu dɛ, 'ɛ nyrɛ yɪ, -ɛ -bɪ -bati klɔɔ nɪ.» 52-ɛ -bɪ ʊ =tu=ɔ =wɔn, ʊ wɛn: «-Bɪ -na 'mumu, 'kɪ -kɔ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli -wɛ? -Hrɛ Nyɪsuacrɪn -tɛɛ. -Di-e 'nɪ 'ye, -ɛ mɔ, Nyɪsua a winwɔn-hanyɔ* =dʊ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu kɔ 'lɪ Galileblɔgba 'kwli.»

[53-Tɛ dɛ a 'mʊ, ɛ -hi, -ɛ -bɪ ʊ -gbɛ nɪ. Nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, 'ɛ mu 'lɪ 'a 'kayu bu.

-Tɛ ʊ gba la 'lɪ -wɛlɔnɔgba =dʊ -Yusu -mɔ

8 1 'Kɪ -Yusu mu 'lɪ dɔgba -mʊ', -ɛ kɔ 'lu olifieti* nɪ 'lɪ. 2-Tɛ -nyrɛ -nyɛ, -ɛ -bɪ ɛ -hɪan -mɔ, 'ɛ mu 'lɪ Nyɪsua a 'kagbau* a -yaa 'kwli, nyibli -hʊɔhʊɪ 'ʊ 'yɪya 'ʊ-ʊ 'hʊɪ bu, 'ɛ nɪ bu, 'ɛ -tʊa 'waa tɔɔlɛ. 3 ɛ nɪ 'lɪ 'waa tɔɔlɛ 'kwli, tetetɔnyɔ* kɔ Falisi-tumu* a nyibli 'hʊɛn- 'ʊ nyree 'ʊ-ʊ nɔgba 'hʊɪ. Nɔgba a 'mʊ, ɛ nɪ 'lɪ -wɛlɔnɔ a nunuo 'kwli, 'ʊ klɔɔ, 'ʊ ya-a, 'ʊ =tu 'ʊ-ʊ nyibli a pɛpɛ yɪ bu. 4-ɛ -bɪ ʊ yɪ 'kɪ -Yusu 'nɪ -lee -nɪ, ʊ wɛn: «Tɔɔnyɔ, nɔgba -bʊ, ɛ nɪ 'lɪ

-wlawli a nunuo 'kwli, =a klo=ɔ, =a ya=a, 5-ε nu=o, Nyɩsua a winwlon-hanyɔ* Moise*, 'a tetebo* -bi yi -a mu 'ni -lee -ni, -ε mɔ, nugbi, -v ni de a 'mu, -ba pu =nu 'hi -mɔ le, -ba 'la =nu. -Na 'mumu, -bi' -pi 'li?»

6U hle=ε ni, -ε di=e nu, v 'mu -Yusu 'yi =te, v 'mu=v 'ye, 'bu di Nyɩsua a tete 'wla, -ε di=e nu, v 'mu=v -ti -yεε -ni. -ε -bi -Yusu pu 'lu -wlu, 'ε ni -jie, 'ε yi 'v -totu ki 'cru -ni. 7Bu 'tie bu yi-t ni 'beti -ni, -ε -bi ε -ha 'li 'lu -wlu, ε wen: «Ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo -bu, -ε 'yi -huan de 'kuku* ni ni, nɔ -bu mɔ yi-henyiblo, -bu pu=v 'hu -mɔ.» 8-ε -bi ε pu 'lu -wlu de, 'ε yi 'v -totu ki 'cru -ni. 9'Ti- v 'mu -Yusu a pupwin a 'mu 'win, -ε -bi 'waa dodoyo -tva mumuo, nyi'ki, nu- mɔ yi-henyibli, -v -tva mumuo. -ε -bi -Yusu kɔ nugba a 'mu 'huen-, nu- hie 'v, 'ki 'v nyibli a 'mu ye'. Nugba a 'mu, ε 'tie nyra 'li =nu 'nyi bu. 10-ε -bi -Yusu -ha 'li 'lu -wlu, ε wen: «Nugba o, nyibli -bu, -v yi wen -mu -ti -yεε -ni, -bi' v ni yi 'li? =Bi nyiblo =du 'yi 'v -hie, -bu pu le, -bleε 'kukuu yi?» 11-ε -bi nugba a 'mu, ε wen: «Iin -o, Kukonyɔ o. 'A nyiblo =du 'yi 'v -hie.» -ε -bi -Yusu wen: «'Na 'mumu -we, 'ni -pu=v le, -ε mɔ, -bleε 'kukuu yi. -We 'li -bu mu ni. Keε, =ni 'nuo 'ki de 'kuku de.»]

-Yusu, nɔ- yi 'klo -bu ki a nyibli -nyre -nyi

12Ke- -Yusu pi de, ε wen: «Mɔ -yi 'klo -bu ki a nyibli -nyre -nyi, -ε di=e nu, v 'mu -ti a -tee' le yru. Nyiblo 'bu kuo 'mu =wlv yi, ε kɔ bu kɔ -nyredv a 'mu, -ε yi nyiblo 'klo yrayrv -nyi. ε di 'kee 'li halɔ a' lenuna.»

13-ε -bi Falisi-tumu* a nyibli -tu=o =wɔn, v wen: «-Na -gbetv, -mɔ hle -na dɔnv a -ti. 'A -ti o, -ti a 'mu, -hle, ε 'yi =han-ti 'pa.» 14-ε -bi -Yusu wen: «ε mɔ, 'ye =bu mɔ ni -do, 'n yi 'na dɔnv a -ti ni hle, -ti -mu', 'n hle, ε mɔ =han-ti =nɔ, -ε nu=o, -tite 'n -hɔn 'v, ε kɔ, -tite, 'n mi 'v, 'n yi 'v ni. Keε, 'a mu -mɔ -bi, -tite 'n -hɔn 'li, ε kɔ -tite, 'n mi 'li, a 'yi 'li -yi. 15-Te -tonyibli ni 'waa 'bio a -ti a yeεε, ke- ni -do, a ni nyibli a -ti a yeεε. 'Mɔ -bi, 'ni -yεε=ε nyiblo =du -ti. 16Keε, 'bu mɔ, 'ni kɔ =bu yeε nyibli -ti, ε 'wi yi, -ti -mu', 'n hle, ε mɔ =han-ti =nɔ, -ε nu=o, ε 'yi mɔ ni -do 'pa-, 'ni -yεε=ε nyibli -ti, keε, 'na 'Bai -mu', -ε lee 'ne- 'mu, ε kɔ 'mu 'huen-, -a mu pe. 17U 'cru la 'li-t Nyɩsua

a tetecrien* 'kwli ni, -ε mɔ, -hɛɪpɔ ni 'hɔɛn, 'bu hla -titu ni -do, ε =hen 'nyre, -ε mɔ, -ti a 'mu, ε mɔ =han-ti =nɔ. 18'N hle 'na dɔnɔ a -ti, ε kɔ, 'na 'Bat -mu', -ε lee 'ne- 'mu, 'ε hle 'na -ti -we.» 19-ε -bi v 'beti-e ni, v wen: «-Bi' -na 'Bat ni yi 'li?» -ε -bi -Yusu wen: «Mɔ, a 'yi 'mu -yi, kɔ, 'a 'yi 'na 'Bat -yi -we. 'Bu mɔ, 'ba yi wen 'mu, -ε -bi a di wen 'na 'Bat 'ni yi -we.»

20-Tɛ -Yusu tɔɛ nyibli -tebli a 'mu, 'ki ε ni 'li Nyɪsua a 'kagbau* a -yaa 'kwli. Dukwli -mu', -ε kɔ 'kwli v pi 'li 'wli lɛ, ε nɔ- kɔ 'hɔɪ, ε ni 'v. Kɛɛ, nyiblo =du 'yi 'li 'a kɔkɔ 'li -we, -kɔti ti 'yɛɛ 'v ni nyre, 'ki bu kɔɔ.

-Yusu wen 'ni, ε 'yi 'kɔ -bu ki a nyiblo 'pa-

21-ε -bi kɛ- -Yusu pi =nɔ yi de: «'N di 'ni mu, a 'mu 'mu lɛ =mɔ, kɛɛ, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba 'ye 'mu. A di 'kɔkɔ lɛ, 'ki 'li 'aan de 'kuku* 'nyi. -Tɛ 'n mi 'li, a 'yi 'li mumuo 'li -we.» 22-ε -bi kɛ- -Juukɔɛ* a ye'nanyɔ pi: «-Bi ε di 'a dɔnɔ 'ni 'la, -ε nu=o, ε wen 'ni, -tɛ -mu', ε mi 'li, -a 'yi 'li mumuo 'li -we?» 23-ε -bi ε wen: «'A mu -bu, a mɔ 'kɔ -bu ki a nyibli =nɔ. Kɛɛ, 'mɔ -bi, 'n 'yi 'ne- 'kɔ -bu ki -hɔn. 'Ki 'n -hɔn 'li yakɔ 'kwli. 24'N lee ne 'a mu ni, -ε mɔ, a di 'kɔkɔ lɛ, 'ki 'li 'aan de 'kuku 'nyi. A kɔ ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, nyiblo -mu', 'n pu lɛ, 'n -mɔ, ε nɔ- 'n pa 'mu. 'Bu mɔ, 'ba 'yi-ti -han-ti -pu, a di 'kɔkɔ lɛ, 'ki 'li 'aan de 'kuku 'nyi.» 25-ε -bi v 'beti-e ni, v wen: «Nyiblo a 'di -bi -pa 'mu 'li?» -ε -bi ε wen: «-Bi a -hɔɛ=ε ni, =bu hla=a de? 'Mɔ -mɔ nyiblo -mu', -kɔti 'n hle, kɔɛ la 'li bu. 26'N kɔ wen -ti -hɔɔhɔɪ a hɪhla, 'ki 'v 'a mu ki, ε kɔ, 'n kɔ wen 'hru, 'ki =bu yɛɛ wen 'a mu -ti. Kɛɛ, 'ni -hla-a 'ki -ti a pepe a 'mu ni. Nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'mu, -ti ni -do -mu', 'n 'wun 'v=v wien, ε nɔ- 'n hle, nyiblo a 'mu, ε hle -ti a -tɛɛ.»

27 v 'ni -yru=o li-ti, -ε mɔ, 'a 'Bat a -ti ε hle. 28-ε -bi kɛ- ε pi =nɔ yi de, ε wen: «Ti -mu' -kɔ 'yri 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo*, a di 'v 'mu ye' 'duu -ni, 'ki 'v tugbe* 'yie, 'mu -tɔtɔ -mɔ lɛ -hɔɔ -ni, a di-e 'ni yru, -ε mɔ, 'mɔ -mɔ nyiblo -mu', 'n pu lɛ, 'n pa 'mu. A di-e' lɛ 'ni yru, -ε mɔ, 'ni -nu=o =dedede, 'ki 'li 'na dɔnɔ a 'klɪ 'kwli. -Ti ni -do -mu', 'na 'Bat tɔɔ 'mu, ε nɔ- 'n hle. 29 Nyiblo -mu', -ε lee 'ne- 'mu,

'ki ε ni 'v 'mv 'hvi. Ε 'yi 'v 'mv bu -tia -ni, -ε nu-o, 'a -ne ti, de -mv', -ε yi 'a plo -blee -ni, ε nɔ- 'n ni.»

30-Te -Yusu pu 'ki le, -ε -bi nyibli -huohu -tua 'a =wlv a yikuole.

**Nyibli -mv', -v ni de 'kuku,
v nu- mɔ de 'kuku* a -koyo**

31-ε -bi nyibli a 'mv, -v kuo -Yusu =wlv yi, ke- ε pi -nu yi: «'Na tɔwin -mv', 'ba yi 'v-v ni =tui -ni, -ε -bi 'a mv -mɔ 'na -tee a -nagbopu*. 32'Na tɔwin a 'mv, 'a 'v-tuule, ε di-e 'ni nu, a 'mv -ti a -tee yi, -ti a -tee a 'mv, ε 'mv 'a mv =gble, 'ki 'li =kode 'kwli.»

33-ε -bi -Juukve* a ye'nanyu wen: «-A mɔ Abrahamu* a 'yonu a 'yonu =nɔ. -A 'yi -hvan nyiblo =du a -koyo ni -he. De- kɔ -a mv -yi -lee -ni, -ε mɔ, -ti a -tee di -a mv 'ni =gble, 'ki 'li =kode 'nyi 'li?» 34-ε -bi ε wen: «'N yi 'a mv 'ni -lee -ni -tee, 'a -ne nyiblo 'bu ni 'v, 'bu yi de 'kuku ni ni, -ε -bi ε mɔ de 'kuku a =koyu =nɔ. 35=Koyu 'yi yi -blee -ni, bu mɔ =tugbatayu. Kee, 'ba a 'yu, ε nɔ- mɔ =tugbatayu. 36'Mɔ -bu, -ε mɔ Nyisva a 'Yu, 'bu mɔ, 'ni =gble 'a mv, -ε -bi ε mɔ -tee, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba mɔ 'ki =koyo de. 37'N yi-e ni, -ε mɔ, a mɔ Abrahamu a 'yonu a 'yonu =nɔ. Kee, a =mve 'na 'lila le, -ε nu-o, a 'ni -wen=ε 'na tɔwin ki. 38De -mv', 'na 'Bai tɔ 'mv, ε nɔ- 'n yi 'a mv -lee -ni. 'A mv -mɔ -bi, de -mv', 'aan 'bai lee ne 'a mv, ε nɔ- a ni.» 39-ε -bi v wen: «-Aan 'bai, nɔ- mɔ Abrahamu.» -ε -bi -Yusu wen: «'Bu mɔ, 'ba mɔ wen Abrahamu a 'yonu, -ε -bi -tebli -mv', ε ni la, nɔ- a di wen nu. 40Kee, 'ye =bu 'n lee ne 'a mv -ti a -tee -mv', Nyisva lee 'mv, a 'tie di 'na 'lila le =mɔ. De a 'mv, Abrahamu 'ni -nu-o la-a. 41Kee, -tebli ni -do -mv', 'aan 'bai ni la, ε nɔ- a ni -we.» -ε -bi v wen: «-Aan 'dii 'yi 'lawlunugba 'pa-. -Aan 'bai ni -do, -a yi, ε nɔ- mɔ Nyisva.» 42-ε -bi -Yusu wen: «'Bu mɔ, Nyisva 'bu mɔ wen 'aan 'Bai, -ε -bi a di wen 'mv 'ni -nve -ni, -te 'n -hɔn 'li Nyisva -mɔ a -ti. 'N 'yi -di, 'ki 'li 'na =gbeto a 'klɔ 'kwli, kee, ε nɔ- lee 'ne- 'mv. 43De- kɔ -ti, -ti -bu, 'n hle, 'a 'ye ni yru-o' le 'li? -Ti kɔ -ti 'a 'ye ni yru-o' le, ε nɔ- mɔ, a 'yi 'li-ti 'li -we, ba pu 'mv nva yi bu. 44'Aan 'bai, nɔ- mɔ Satan*, -ε mɔ 'kuo -huin* a nyiblo gbagbu. 'A mv -mɔ 'a 'yonu. -Tebli -mv',

-ε yi 'aan 'bat a plɔ -blee -ni, ε nɔ- a nuε -ni ba nu. Kue la 'li bu, ε 'le nyibli. Ε yraa -ti a -tεε ni, -ε nu-o, -ti a -tεε 'yi 'li 'a =wlv ki -ni. Hi a nunuo, nɔ- mɔ 'a -kuan, -ε nu-o, ε mɔ hulekɔnyɔ =nuɔ. 'Ki 'li-ti -mɔ, 'ki hi a gblegble a pepe -hven 'li -wlu.

45 Kεε, 'mɔ -bi, 'n hle -ti a -tεε. Ε nɔ- kɔ -ti, 'ki 'a 'yi 'mv =wlv yi -kuo -ni. 46 -Bi ε kɔ nyiblo, 'ki 'li 'a mv 'nyi, -ε -we 'li -bu lee 'mv, -ε mɔ, 'n nu de 'kuku? Ε 'yi nyiblo -du -kɔ. De- kɔ -ti, -te 'n hle -ti a -tεε, 'ki a 'ye ni pu 'na win -han-ti 'li? 47 Nyiblo -mv', -ε mɔ Nyɔsua a nyiblo, ε pi Nyɔsua a 'mv, 'a win nua yi bu -tεε. Kεε, 'a mv -mɔ -bi, a 'yi Nyɔsua a nyibli 'pa-. Ε nɔ- nu-o 'ki, 'a 'ye ni pu Nyɔsua a 'mv, 'a win nua yi bu.»

-Yusu ni la 'klɔ, 'ti- 'v kɔ la Abrahamu*

48-Ε -bi -Juukue* a ye'nanyu =tu-o =wɔn, v wen: «'A -ti, -te -a lee wen -mv, -ε mɔ, =yi Nyɔsua -yi, kɔ, 'ku -hvan* ni 'v -mv ke', -a kɔ wen 'v =wɔn.» 49-Ε -bi -Yusu wen: «'Ku -hvan 'yi 'v 'mv ke' -ni. Kεε, 'na 'Bat 'n yi -ti a 'yi'buale -nyi. 'A mv -mɔ -bi, a hia ni, 'ki ba -nyi 'mv -ti a 'yi'buale. 50 'Mɔ -bi, 'ni =mɔɔ-ɔ li-ti le, 'ki nyibli bu -nyi 'mv -ti a 'yi'buale, kεε, Nyɔsua, nɔ- =mɔε-ε le. Ε nɔ- di -bati 'be. 51 'N yi 'a mv 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu yi 'v 'na win ni -tui -ni, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu 'ku yruyru.»

52-Ε -bi v wen: «-A yi 'ki-ti ni, -ε mɔ, 'ku -hvan ni 'v -mv ke'. -Aan 'bat gbagbu Abrahamu 'ku ni, Nyɔsua a winwlɔn-hanyu* 'ku ni -we. -Mɔ -bi, ke- pi, nyiblo 'bu yi 'v -na win ni -tui -ni, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu 'ku yruyru. 53 -Aan 'bat Abrahamu 'ku ni. =Bi -na =wlv wen, -mɔ ni 'v-v 'lu yi? Nyɔsua a winwlɔn-hanyu 'ku ni -we. Nyɔ- -dee 'ki -dɔnɔ sey-t-seyt 'li?»

54-Ε -bi -Yusu =tu =nu =wɔn, ε wen: «'Bu mɔ, 'ni yi wen 'na dɔnɔ ni 'bue -ni, 'na dɔnɔ a 'buale a 'mv, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu da wen =dedede. Nyiblo -bu, -ε 'bue 'mv, ε nɔ- mɔ 'na 'Bat Nyɔsua. A wen 'ni, Nyɔsua a 'mv, nɔ- a de. 55 Kεε, a 'yi-ti -yi. 'Mɔ -bi, 'n yi-e ni. 'Bu mɔ, 'ni pu wen le, -ε mɔ, 'n 'yi-ti -yi, -ε -bi 'n di mɔ wen hulekɔnyɔ, =wi yi 'a mv. Kεε, 'n yi-e ni, 'ti- 'ni -tui 'v 'a win 'v. 56 'Aan 'bat gbagbu Abrahamu yi -hie la-a 'lu -mɔ le, -ε mɔ, ε di 'ye la

-nyrɔwɔ -mu', -ε kɔ 'kwli v di la 'li 'mu -kɔɔ -ni, 'ε ni la 'a -ti a dɔdɔ. -Tε ε 'ye la 'ki -nyrɔwɔ a 'mu, -ε -bi ε ni la dɔdɔ dtaki.»

57-Ε -bi v wen: «-Mɔ -bu, -ε 'ye 'yri a (50) -wli ni 'hven =tu 'v -pu ni kuvε, -mɔ pi lε, -ε 'ye Abrahamu.» 58-Ε -bi -Yusu wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, 'ti- v 'mu Abrahamu kɔ mɔ mu, 'mɔ -bu, 'n ni la 'klɔ.» 59 Bu pu 'ki lε, -ε -bi v 'du 'hi ye' lε, v 'mu -nε-ε -mɔ lε pu, v 'mu=v 'la a -ti. Kεε, -Yusu -hli =nu 'yii ki, 'ε 'hru 'li Nyɩsva a 'kagbau* a -yaa 'kwli.

-Tε -Yusu nu la-a, 'yii'dɔnyɔ a 'kuvε 'ε -wε la

9 1-Yusu bu ni 'hru wɔn, ε kɔ 'a -nagbopu* 'hven-, -ε -bi ε yεε 'v nyiblo =du bu. Nyiblo a 'mu, kuvε la 'li 'a kukɔti 'yie bu, 'a 'yii 'dɔ ni. 2-Yusu a -nagbopu yi 'ki 'ni 'beti -ni, v wen: «Tɔɔnyɔ o, =bi nyiblo -bu, 'a dε 'kuku* a -ti, -huv' 'a 'dii kɔ 'a 'bai 'hven- a dε 'kuku a -ti, 'a 'yii 'dɔ?» 3-Ε -bi -Yusu =tu =nu =wɔn, ε wen: «Ε 'yi 'a dε 'kuku a -ti 'pa-, mɔ, ε 'yi 'a 'dii kɔ 'a 'bai 'hven- a dε 'kuku a -ti 'pa-, 'a 'yii 'yi 'dɔ. 'A 'yii 'dɔ ni, -ε di-e nu, nyibli 'mu=v 'ye, -ε mɔ, Nyɩsva kɔ 'kɩ, 'ki bu nuu 'v=v -kuan 'yie. 4-Tε -nyre 'tɩε ni 'li, -kuan -mu', Nyɩsva, -ε lee 'nε- 'mu, ε pu lε -ba nu, -a kɔ -ba nu=o. 'Tɔ yi 'ni -wɔn. 'Tɔ 'bu -wɔn, nyiblo =du 'yi 'li -kuan a nunuo 'li -wε. 5-Tε 'n 'tɩε ni 'nε- 'klɔ ki, 'mɔ -yi 'klɔ -bu ki a nyibli -nyre -nyi, -ε di-e nu, v 'mu -ti a -tεε lε yru.»

6'Ti- ε 'mu 'ki -yre mɔ mu, -ε -bi ε pu huɔn bu, 'ε nyua 'v huɔn a 'mu -tutu ki, 'ε nu 'a 'blu, 'ε 'du-o ye', 'ε hri-e 'yii'dɔnyɔ a 'mu 'yi klε, 7ε wen: «'Wlo -mu', v 'blu, v dεε Siloe, mu 'li-t wien, =mu yre yra.» (Siloenyre a 'mu, ε =hen 'nyre lelenyɔ.) -Tε 'yii'dɔnyɔ a 'mu, ε -mu, -ε -bi ε yra yre. -Tε ε =huan -mɔ, -ε -bi ε -tva leyuyruo.

8'A 'bio kɔ nyibli -bi -mu', -v yi la=a lε 'ye, -tε ε -huvε la 'wli lε, ε 'mu la dε di a -ti, nyibli a pepe a 'mu, kε- v pi, 'v yi lε 'beti -ni. «-Bi ε 'yi nyiblo -bu, -ε -huvε la 'wli lε 'pa-?» 9-U -bi wen: «Ε nɔ- =nɔ.» Kεε -v -bi wen: «'Uɔn-, ε 'yi-t 'pa-, kεε, ε 'wi- yi.» Kεε, nyiblo a 'mu, kε- ε pi, ε wen: «'Mɔ =nɔ.» 10-Ε -bi v yi-t 'ni 'beti -ni, v wen: «-Bi' -na 'yii nu 'ki yɩkɩkle 'li?» 11-Ε -bi ε wen: «Nyiblo -bu, v dεε -Yusu, nɔ- nyua huɔn -pla. Ε nɔ- ε hri 'mu 'yi klε, 'ti- 'ε lee 'mu, =bu mu 'li 'wlo -mu', v dεε Siloe wien, -ε di-e nu, 'mu yre yra, 'ni mu 'li,

'nu yra yre. -Te 'n yra 'ki yre, -e -bi 'n -twa leyuyruo.»
 12-ε -bi υ 'beti=e ni de, υ wen: «-Bi' nyiblo a 'mu, ε ni yu
 'li?» -ε -bi ε wen: «'N 'yu 'a =dedede -yi.»

**-Te Falisi-tumu* a nyibli 'beti la 'yii'donyo -mu',
 -ε kō 'yii -Yusu kla la yu**

13Nyiblo a 'mu, -ε kō 'yii =dō mō, 'ki υ gba 'li-t Falisi-tumu
 a nyibli yu. 14'Ti- -nyrōwō -mu', -Yusu nuu 'υ -pla, ε klaa
 'υ 'a 'yii yu, ε mō -wuwle-nyrōwō* =nō. 15ε nō- kō -ti,
 Falisi-tumu a nyibli 'υ yu nyiblo a 'mu 'beti -ni, -ε mō:
 «Dε- nu=ο, =ni yrui le 'li?» -ε -bi ε wen: «ε nu -pla, 'ε hri=e
 'na 'yii kle, 'nu yra yre. -Te 'n yra yre, -ε -bi 'n -twa
 leyuyruo.» 16-ε -bi kε- Falisi-tumu a nyibli -bi pu: «Nyiblo
 -mu', -ε mō -Yusu, ε 'yu 'li Nyisva -mō -hōn, -kōti ε 'ni =tuu=ο
 'υ tetebo* -mu', -ε pu le, -ε mō, nyiblo 'nu 'nuo 'li -kvan, 'ki 'li
 -wuwle-nyrōwō 'kwli.» -U -bi wen 'ni: «'Bu mō wen -tonyiblo,
 -ε ni de 'kuku*, ε 'yu wen 'li-t 'li -wε, bu nu wen
 =wilekεε-tebli -bu, ε ni.» Dε a 'mu, ε nō- kō -ti, 'υ =gla.

17-ε -bi nyiblo a 'mu, -ε kō 'yii =dō mō, nu- υ yu 'beti -ni
 de: «Nyiblo -bu, -ε kla -na 'yii yu, 'ki 'li -mu 'yi, nyiblo a 'di
 -bi ε pa 'mu 'li?» -ε -bi ε wen: «'Mō -bi, 'wen, ε mō Nyisva
 a winwlōn-hanyō* =nō.» 18Kεε, -Juukve* a ye'nanyu a 'mu,
 -υ mō Falisi-tumu a nyibli, υ 'ni -pu=υ li-t -han-ti, 'ki nyiblo
 a 'mu, a 'yii bu di mō 'dō, 'ti- bu di kε le yru. ε nō- mō
 bu da 'a 'bat kō a 'dii 'hven-, 19bu 'beti =nu, -ε mō:
 «-Bi seyt-seyt, nyiblo -bu, 'aan 'yu =nō? -Bi a wen 'ni, -te
 a kō la=a, 'a 'yii 'dō la ni. 'Bu mō seyt a -ti, 'a 'yii 'bu 'dō la,
 dε- kō -ti 'ε yrui kε le 'li?» 20-ε -bi a 'bat kō 'a 'dii 'hven-,
 υ wen: «-A yi=e ni, -ε mō, -aan 'yu =nō, -a yi=e -wε, -ε mō,
 -te -a kō la=a, 'a 'yii 'dō la ni. 21Kεε, dε -bu di=e nu, bu di le
 yru, ε kō, nyiblo, -bu di 'a 'yii a 'mu yu kla, ε nō- -a 'yu -yi.
 'A 'mumu, ba 'beti=e, -ε nu=ο, ε 'yu 'huan 'pa-. ε -wε 'li bu
 -hūhū 'a mu kle ni.» 22ε nō- mō -ti, 'a 'dii kō 'a 'bat 'hven-,
 υ -hla, -te υ yu -Juukve a ye'nanyu a 'mu a huannu pie a -ti.
 'ε mō -tεε, -Juukve a ye'nanyu a 'mu, υ pu la 'li-t ni, -ε mō,
 nyiblo 'bu pu le, -ε mō, -Yusu, nō- mō Wanyō -mu', Nyisva
 pu la le, ε di la ya, nyiblo a 'mu, ε 'yu 'li-t 'li -wε, bu pa la
 'li Nyisva a 'kayu* bu de. 23-Ti a 'mu, ε nō- kō -ti 'a 'dii kō
 'a 'bat 'hven-, 'υ pu le: «ε 'yu 'huan 'pa-. 'A 'mumu, ba 'beti=e.»

24-Tε 'a 'dii kɔ 'a 'baɪ 'hʊɛn-, ʊ -yɾɛ, -ɛ -bɪ -Juukʊɛ a ye'nanyʊ -mʊ', -ʊ mɔ Falisi-tumu a nyibli, ʊ da-a nɪ dɛ, ʊ wɛn: «Kɪ mɔ Nyɪsʊa ye', -a nɪ mɔ. 'A -tɪ, hla -tɪ a -tɛɛ, -mʊ Nyɪsʊa -tɪ a 'yɪ'buɛɛ -nyɪ. -A mʊ -bʊ, -a yɪ-e nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu -mʊ', ɛ mɔ dɛ'kukununyɔ -nɔ. ɛ 'yɪ 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ -hɔn.»

25 Kɛ- ɛ pʊ =nʊ yɪ, 'ɛ =tʊ =nʊ =wɔn: «Bʊ mɔ dɛ'kukununyɔ, -ʊ'ʊ-, bʊ 'yɪ dɛ'kukununyɔ 'pa-, 'n 'yɪ 'a -dedede -yɪ. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ, dɛ 'n -yɪ, ɛ nɔ- mɔ, 'na 'yɪi 'dɔ la nɪ, kɛɛ, -tɛ tɪ nɛ -bʊ, 'n yɾuɪ lɛ.»

26-ɛ -bɪ ʊ wɛn: «Dɛ a 'dɪ -bɪ ɛ nu -mʊ -mɔ 'lɪ? -Bɪ' ɛ -nu, 'tɪ- =nɪ yɾuɪ lɛ 'lɪ?»

27-ɛ -bɪ ɛ =tʊ =nʊ =wɔn dɛ, ɛ wɛn: «'Bɪ 'n lee wɛn 'a mʊ nɪ. Kɛɛ, a 'yɪ 'na win nʊa yɪ bʊ -pʊ. Dɛ- kɔ -tɪ 'a -hʊɛ-ɛ, 'kɪ -bʊ hla-a dɛ 'lɪ? 'N yɪ-tɪ 'nɪ 'ye, -ɛ mɔ, a -hʊɛ ba -hɛ -Yusu a 'mʊ, 'a -nagbopʊ* -wɛ.»

28 Bʊ pʊ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ ʊ -tʊa 'a 'yɾɪlɛ-hɪhɪa, ʊ wɛn: «-Mɔ mɔ 'a -nagbopɪ. -A mʊ -mɔ -bɪ, Nyɪsʊa a winwɔn-hanyɔ Moise* a -nagbopʊ -a pa 'mʊ. 29-A yɪ-e nɪ, -ɛ mɔ, Moise, nɔ- Nyɪsʊa hlee 'lɪ -mɔ. Kɛɛ, -Yusu -mɔ -bɪ, -tɛ bʊ dɪ yɪ -hɔn -nɪ, -a 'yɪ-tɪ -yɪ.»

30-ɛ -bɪ ɛ wɛn: «-Yusu -bʊ, -ɛ nu-o, 'nɪ yɾuɪ lɛ, 'ba yɪ lɛ nɪ pɪ, -tɪtɛ ɛ -hɔn 'lɪ, a 'yɪ 'lɪ -yɪ, ɛ kɛɛ 'na =wɪ lɛ. 31-A yɪ-e nɪ, -ɛ mɔ, nyiblo -bʊ, -ɛ mɔ dɛ'kukununyɔ, 'bʊ yɪ Nyɪsʊa nɪ dɛ, Nyɪsʊa 'nɪ 'wɪn-tɪ lɪ 'a win. Kɛɛ, nyiblo -bʊ, -ɛ =tʊɪ 'ʊ Nyɪsʊa, dɛ -mʊ', ɛ -hʊɛ, 'bʊ yɪ-tɪ nɪ nɪ, nyiblo a 'mʊ, ɛ nɔ- kɔ win Nyɪsʊa pɪ nʊa yɪ bʊ. 32 Nyiblo =dʊ 'yɪ -hʊan nɪ 'wɪn, -ɛ mɔ, -tonyiblo -bʊ, -ɛ kɔ 'yɪi =dɔ, kʊɛ la 'lɪ 'a 'hɪan-nyɾɛ 'yɪe bʊ, -tonyiblo -bɪ bʊ dɪ-e nu, 'yɪi'dɔnyɔ a 'mʊ, bʊ dɪ lɛ yɾu. 33-Yusu a 'mumu, 'bʊ 'yɪ wɛn 'lɪ Nyɪsʊa -mɔ -hɔn, ɛ 'yɪ wɛn 'lɪ =wɪlɛkɛɛdɛdɛ a 'mʊ, 'a nunuo 'lɪ -wɛ.»

34-Tɛ ʊ 'wɪn -tɪ a 'mʊ, ɛ -hla, -ɛ -bɪ ʊ wɛn: «-Mɔ -bʊ, kʊɛ 'lɪ -na kʊkɔtɪ 'yɪe bʊ, -ɛ nɪ dɛ 'kuku nɪ -dɔ, -mɔ pɪ lɛ, -ɛ tʊɛ nɛ -a mʊ,» 'ʊ pʊ 'lɪ-tɪ -patʊ'.

**Nyibli -mʊ', -ʊ pʊ lɛ, -ʊ yɾu Nyɪsʊa a -tɪ' lɛ,
kɛɛ, sɛyɪ-sɛyɪ, -ʊ 'yɛ-ɛ lɛ nɪ yɾuɪ**

35-Yusu 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, ʊ pʊ 'lɪ-tɪ -patʊ'. -Tɛ ɛ kɔ-ɔ 'hʊɛn-, ʊ =ŋmɛɛ -nɪ, -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «-Tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo* -mʊ', -ɛ mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsʊa pʊ la lɛ, ɛ dɪ la ya, =bɪ -kʊo =nɛ =wɪʊ yɪ?»

36-ɛ -bɪ nyiblo -mʊ', -ɛ kɔ 'yɪi =dɔ mɔ, ɛ wɛn: «Lee 'mʊ, nyiblo a 'dɪ -bɪ ɛ pa 'mʊ, -ɛ dɪ-e nu,

'mu=v =wlv yi -kuo -ni.» 37-ε -bi -Yusu wen: «ε nɔ- -bu yi 'ki 'ye. 'Mɔ =nɔ, 'mɔ -bu, -ε yi 'li -mu -mɔ -hlee -ni.» 38-ε -bi ε wen: «Kukɔnyɔ, 'n kuo -mu =wlv yi,» 'ε bla-a kwli yi bu, 'ki 'v 'a -ti a 'yi'bvale a -ta'.

39-ε -bi -Yusu wen: «'N di 'ne- -tutu ki ni, -ε di=e nu, 'mu=v nu, nyibli -bu, -v kuo Nyɔsua =wlv yi, ε kɔ nyibli -bu, -v 'yi-t =wlv yi -kuo -ni, v 'mu 'yi le -hunhɔn -ni. ε -hen 'nyre, nyibli -mu', -v kɔ 'yii -dɔ, v di yru le, keε, nyibli -mu', -v pi le, -ε mɔ, v yru le, 'n di =nu=v 'ni -tɔɔ -ni, -ε mɔ, 'waa 'yii 'dɔ ni.» 40Falisi=tumu* a nyibli -bi -mu', -v ni 'v, v 'win win a 'mu ni. 'A -ti, ke- v pi, v wen: «=Bi ε -hen 'nyre, -aan 'mumu, -aan 'yii 'dɔ ni -we 'a?» 41-ε -bi -Yusu =tu =nu =wɔn, ε wen: «'Aan 'yii 'bu 'dɔ wen, ε -hen 'nyre, 'ba 'ye ni yru wen Nyɔsua a -ti' le, -ε -bi Nyɔsua a -bati 'yi wen 'li-t 'li -we, bu kɔ wen 'a mu. Keε, -te a pi le, -ε mɔ, a yru le, -ε -hen 'nyre, a yru Nyɔsua a -ti' le, 'a -ti, Nyɔsua a -bati di 'a mu 'ni kɔ.»

-Te -Yusu pu la blabl* kɔ 'waa kukɔnyɔ a 'ledv

10¹(-Juukvε* a ye'nanyv, -mu', -Yusu 'tɛ yi 'li =nu -mɔ -hlee -ni.) Ke- ε pi =nu yi: «=Bu pu=v blabl kɔ blablukɔnyɔ, -ε mɔ blabl'yie=tunyɔ -we a dε yi. 'N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tεε, -ε mɔ, blabl -mu', -v ni 'li -gblo 'kwli, nyiblo 'bu yi 'li =nu -mɔ ni pve, 'bu 'ye ni naa 'v -gblo a 'mu, 'a paale', keε, 'bu yi -gblo 'hu le ni 'yεε -ni, ε 'wi yi, nyiblo a 'mu, ε mɔ 'yiyirinyɔ kɔ -balunyɔ 'hven- -nɔ. 2Keε, 'bu naa 'v -gblo a 'mu, 'a paale', -ε -bi, ε nɔ- mɔ blabl a 'mu, 'a kukɔnyɔ. 3-Gblo'yie=tunyɔ -mu', -ε ni 'v -gblo a paale', ε -he blablukɔnyɔ a 'mu mε le, 'ε pve 'li 'a blabl -mɔ. Blablukɔnyɔ a 'mu, 'bu yi 'a blabl ni dε, -ε -bi 'a blabl a 'mu, v kɔ bu pu=v nua yi bu. Blablukɔnyɔ a 'mu, 'ti- ε 'mu 'li 'a -ne blable =dv -patv' 'hrɔɔ -ni, ε kɔ bu da 'a 'nyre. 4'Bu 'hrɔɔ 'ki a blabl a pepe a 'mu, -ε -bi ε neε =nu ye', blabl a 'mu, 'v yi-t =wien le kvε, -kɔti v yi 'a win ni. 5Keε, nyiblo -mu', 'bu ni 'v, blabl a 'mu, 'bu 'yi-t -yi, -ε -bi v 'yi 'li-t 'li -we, bu kvε=ε =wien le, keε, v di 'gba ci le, -te v 'yi 'a win -yi a -ti.»

6'Ledv a 'mu, -Yusu pu -Juukvε a ye'nanyv a 'mu yi, v 'yi-t' le -yru.

-Yusu, nɔ- mɔ seyi a blablukonyɔ

7-Ɛ -bi ke- -Yusu pi de, ɛ wen: «N yi 'a mu 'ni -lee -ni -tee, 'mɔ -bu, 'n 'wɛ- blabli-gblo a paale yi. 8Nyibli a pepe -mu', -v pi le, -ɛ mɔ, v mɔ -tee a blablukonyɔ, -v na 'mu ye', -v -hi, 'ti- 'ni -di, nyibli a 'mu, nu- mɔ 'yiyinyibli ko -balonyɔ 'hven-. Kee, blabli -bu, -v mɔ -tee a blabli, v 'yi -nu nua yi bu -pu. 9'Mɔ -mɔ blabli-gblo a paale a 'mu. Paale a 'mu, 'n pa 'mu, nyiblo -di 'v naa -ni, ɛ nɔ- Nyɔsua di wa. Ɛ di 'ni pa, ɛ 'mu 'hri, ɛ 'mu diide 'ye. 10'Yiyinyɔ yi 'li 'ni di, ɛ 'mu 'na blabli, -v mɔ 'na nyibli 'yri, ɛ 'mu -nu le 'lila -ni, kɔ, ɛ 'mu -nu bu -we a -ti. 'Mɔ -bi, 'n di ni, -ɛ di-e nu, 'mu nyibli 'kɔ yrayro -nyi, ɛ kɔ, 'mu -nu -han-ti 'yi -hlɔn le nu.

11'Mɔ -bu, 'mɔ -mɔ -tee a blablukonyɔ kɔ 'waa -tee a 'yie-tunyɔ. -Tee a blablukonyɔ -he 'a dɔnɔ a -hɔnhlɔn ni, 'ki 'v 'a blabli a -ta'. 12Kee, -kvannunyɔ -mu', -ɛ 'yi blabli a 'mu a kukonyɔ 'pa-, ɛ -tui -nu 'yie, 'wliye a -ti. Nyiblodɔ a 'mu, 'bu mɔ, 'bu 'ye -ji, 'bu yi 'li ni di, ɛ kɔ bu hie 'v blabli bu, bu 'gba ci le, -ɛ nu-o, ɛ 'yi-ti 'pa-,

ε 'yɪ blablɪ a 'mʊ -kɔ. -Ji 'bʊ nyre 'kɪ 'v, -ε -bɪ ε klɔ blablɪ -bɪ nɪ, 'a dɛ -bɪ -mʊ', 'ε -gbugbɛ -tɛblɪ 'nyɪ lɛ. 13-Kvannunyo 'bʊ 'yɛ -ji, ε 'gbe ci, -kɔtɪ blablɪ a -tɪ, ε 'nɪ 'yaa-a lɪ-tɪ 'kla -wliye, ε nɔ- -mɔ -bɪ, 'wliye a -tɪ, 'ε ni -kvan.

14-15'Mɔ -bʊ, 'mɔ -mɔ -tɛɛ a blablukɔnyɔ. -Tɛ 'na 'Bai Nyɪsua -nu, 'ε yi 'mʊ, 'na 'mumu, 'nɪ yi-e, kɛ- 'n nu 'na nyibli, -v mɔ 'na blablɪ a yiyie, 'na nyibli a 'mʊ, 'v yi 'mʊ -wɛ. 'N -hɛ 'na -hɔnhlɔn nɪ, 'kɪ 'v 'waa -ta'. 16'N kɔ blablɪ -bɪ, -v 'yɪ 'nɛ- 'na -gblo -bʊ 'kwli -nɪ, (ε -hɛn 'nyɛ, 'na nyibli -bɪ -mʊ', -v 'yɪ -Juukvɛ* 'pa-). 'N kɔ -bʊ naa =nʊ -wɛ, v 'mʊ 'na win 'wɪn, v 'mʊ 'mʊ nʊa yɪ bʊ pʊ, v kɔ 'waa 'bio 'hʊɛn-, v 'mʊ 'yi lɛ -bibɪ -nɪ, v 'mʊ 'bla-ju nɪ -do -hɛ, =wɪ yɪ Nyɪsua a dakɔ nɪ -do, -ε kɔ blablukɔnyɔ nɪ -do.

17'Na 'Bai Nyɪsua nʊɛ 'mʊ nɪ, -kɔtɪ 'n di 'na -hɔnhlɔn 'nɪ -ha, 'mʊ 'kʊ, -ε di-e nu, 'mʊ -hɔnhlɔn a 'mʊ kle ya, 'mʊ 'klɔ 'hɪɪ de. 18Nyiblo =dʊ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bʊ 'la 'mʊ, 'bʊ mɔ, 'nɪ 'yɪ-tɪ kɪ -wɛn. 'Na =gbɛtʊ, 'n -hʊɛ =bʊ -ha 'na -hɔnhlɔn, 'mʊ 'kʊ. 'N kɔ 'klɪ, 'kɪ =bʊ -ha 'na -hɔnhlɔn, 'n kɔ 'klɪ de, 'kɪ =bʊ -mia 'na -hɔnhlɔn a 'mʊ kle. ε nɔ- mɔ dɛ, 'na 'Bai Nyɪsua lee 'mʊ -bʊ nu.»

19-Tɪ a 'mʊ -Yusu -hla, ε nu-o nɪ, -Juukvɛ a ye'nanyʊ -mʊ', -v nɪ 'v, 'v =gla de. 20'Waa -hʊɔhʊɪ wɛn: «'Ku -hʊan* nɪ 'v nyiblo -bʊ ke'. 'A 'lu -hɔn 'v 'hru wɔn. A 'nɪ 'pʊv 'lɪ-tɪ nʊa yɪ bʊ.» 21-U -bɪ wɛn: «Nyiblo -mʊ', 'ku -hʊan nɪ 'v ke', ε 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bʊ nu hihle lɛ. 'Ku -hʊan 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bʊ nu-o, 'yii'dɔnyɔ bʊ yru lɛ.»

-Juukvɛ* a ye'nanyʊ 'nɪ -wɛn-ε -Yusu a dɛ kɪ

22-Tɛ ti -hʊɔhʊɪ -hi, -ε -bɪ ɛɛ a ti nyre 'v nɪ. Ti nɪ -do a 'mʊ 'yɪɪ, lɛ'mimle nɪ 'lɪ Jrusɛdɔ 'kwli, 'kɪ 'v Nyɪsua a 'kagbav* a -ta'. -Nyrɔwɔ -mʊ', -ε kɔ 'kwli v =tu la 'lɪ 'kagbav a 'mʊ Nyɪsua -ji' bʊ, -nyrɔwɔdʊ a 'mʊ, ε nɔ- nyre 'v de, ε nɔ- kɔ lɛ'mimle v nɪ. 23'Kɪ -Yusu nɪ 'lɪ Nyɪsua a 'kagbav a -yaa 'kwli, pupa -mʊ', v dɛɛ Salomɔ* a pupa, ε nɔ- ε yɪ 'v blɛ -hihie -nɪ, 24-Juukvɛ a ye'nanyʊ 'v 'kukue 'v-v 'hʊɪ lɛ. Kɛ- v pɪ-tɪ yɪ, v wɛn: «Ti nɪ -tie -a di -ple, -ε di 'v nyre, 'tɪ- =mʊ -a mʊ -lee -nɪ, nyiblo a 'dɪ -bɪ -pa 'mʊ? =Nɪ mɔ Wanyɔ -mʊ', Nyɪsua pʊ la lɛ, ε di la -a mʊ yɪ ya, -ε -bɪ -bʊ lee nɛ -a mʊ -dodo.» 25-ε -bɪ ε wɛn:

«N lee mɔ 'a mu ni, kɛɛ, -ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, a 'ni -pu=v li-ti -han-ti'. =Wlulekɛɛ-tebli -bu, 'n ni, 'ki 'li Nyɪsua a 'nyɛ 'kwli, ɛ tʊɛ nɛ 'a mɔ=ɔ ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. 26 Kɛɛ, -ti -bu, 'n hlɛ, a 'ni -pu=v li-ti -han-ti, -ɛ nu-o a 'yi 'na nyibli 'pa-. 27 'Bu mɔ, 'ni yi win ni pi, 'na nyibli pi 'mu nva yi bu, 'ni yi =nu, 'v yi 'mu =wien kuɛ. 28 'Na nyibli a 'mu, 'n yi -nyi -nu 'klɔ yrayru, -ɛ 'yɛ ni -wɛ 'li. U 'yi 'li-ti 'li -wɛ, bu -wɛ bu, 'klɔ -mɔ 'klɔ. Nyiblo =du 'yi 'kli -kɔ, bu -ha 'mu =nu -ji'. 29 'Na 'Bai Nyɪsua, nɔ- -nyi 'mu =nu. 'A 'kli ni 'v 'kli a pɛpɛ 'lu yi. 'A -ti, ɛ 'yi nyiblo =du -kɔ, -bu kɔ 'kli, -bu -ha nyiblo =du 'na 'Bai Nyɪsua -ji'. 30 'N kɔ 'na 'Bai Nyɪsua 'hʊɛn-, -a mɔ dɛ ni -do =nɔ.»

31 -Tɛ -Juukʊɛ a ye'nanyʊ -ni wen, v 'win -ti a 'mu, ɛ -hla, -ɛ -bi v 'du 'hi ye' lɛ dɛ, v 'mu =nɛ=ɛ -mɔ lɛ pu, v 'mu=v 'la. 32 -ɛ -bi kɛ- ɛ pi =nu yi, ɛ wen: «'Ki 'li 'na 'Bai Nyɪsua a 'kli 'kwli, 'n nu =haan-tebli -hʊɔhʊɪ, 'ki 'v 'a mu ye'. =Haan-ti a 'di -bi, -kɔti 'a pi lɛ, a 'mu 'mu 'la 'li?» 33 -ɛ -bi v -tu=o =wɔn, v wen: «ɛ 'yi -bu nu =haandɛ a -ti 'pa-, -a =ni =mʊɔ=ɔ li -na 'lila lɛ, kɛɛ -yi -hɛɛ Nyɪsua a -ti lɛ. ɛ nɔ- kɔ -ti, =a -hʊɛ -na 'lila. -Mɔ -bu, -ɛ mɔ -tonyiblo, -mɔ pi lɛ, -mɔ Nyɪsua =nɔ -wɛ.»

34 -ɛ -bi -Yusu =tu =nu =wɔn, ɛ wen: «U 'cɪɪ la=a ni, 'ki 'li 'aan tɛtɛcɪɛn* 'kwli, -ɛ mɔ Nyɪsvacɪɛn: Nyɪsua wen 'ni: A mɔ nyɪsvapʊ =nɔ. 35 -Ti -mu', Nyɪsua hlaa 'li 'a 'cɪɛn 'kwli, nyiblo =du 'yi 'li-ti 'li -wɛ, bu hla=a, -ɛ mɔ, ɛ 'yi -ti a -tɛɛ 'pa-. Nyibli -mu', ɛ lee win a 'mu, nu- ɛ dɛɛ nyɪsvapʊ. 36 'Mɔ -bi, Nyɪsua pu 'mu 'kɪbɪa ki, 'mu 'a -kʊan nu a -ti. ɛ nɔ- lee 'nɛ- 'mu 'klɔ -bu ki. 'A mu -mɔ -bi, a wen 'ni, 'mɔ -hɛɛ Nyɪsua a -ti lɛ, -tɛ 'n hlɛ=ɛ, -ɛ mɔ, 'mɔ Nyɪsua a 'Yu =nɔ a -ti. 37 'Bu mɔ, -kʊan -bu, 'n ni, 'bu 'yi Nyɪsua a kiwɛɛnlɛ 'pa-, -ɛ -bi a 'ni 'kuo 'li 'mu =wlv yi. 38 Kɛɛ, 'bu mɔ, -kʊan -bu, 'n ni, -ɛ mɔ Nyɪsua a kiwɛɛnlɛ, 'ba 'yɛ ni -hʊa ba kuo 'mu =wlv yi, -ɛ -bi -kʊan a 'mu, ɛ nɔ- ba kuo =wlv yi, -ɛ di-e nu, a 'mu=v' lɛ yru -tɛɛ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'na 'Bai 'hʊɛn-, -a mɔ dɛ ni -do =nɔ.»

39 Bu pu 'ki lɛ, -ɛ -bi -Juukʊɛ a ye'nanyʊ a 'mu, v =mʊɛ 'hru lɛ dɛ, 'ki bu klɔ=ɔ, kɛɛ, ɛ ta =nu -ji', 'ɛ -mu.

40 -Tɛ dɛ a 'mu, ɛ -hi, -ɛ -bi 'ki 'li Sudan a 'niki -tɪtɛ ni -do -mu', Saan* pu la 'li nyibli 'nie* 'lu lɛ, ti -hi la a ti 'yri,

'ki -Yusu -hi 'li ti -huohui, 41 nyibli -huohui 'u mi 'li-ti -mo, u wen: «Saan 'yi =wilekeε-tebli =du -nu, keε, -ti a pepe -mu', ε hla la, 'ki 'u -Yusu a -ta', ε mo -ti a -teε =nu.» 42 'Ki 'u -tuo ni -do a 'mu ki, nyibli -mu', -u ni 'u, 'waa -huohui kuo -Yusu =wlu yi.

-Te -Yusu a nunatumu Lasa 'ku la

11 1 ε ko la -Yusu a nunatumu -du. 'A 'nyre mo Lasa. 'Ki ε ni 'li Betaniduo 'kwli, 'ki 'li Sudeblugba 'kwli, ε ko 'a 'diayi nyroyo ni 'hven 'hven-. 'Waa 'nyre mo, Mari* ko Mati. 2 Mari, ko- mo nuoba -mu', -ε gba la hinhrunponyra, -ε 'wla la=a -Yusu a bui kle, 'ti- -ε nu la 'a dionu a 'lu-pupui, -ε 'hran la -Yusu a bui le. 'Waa 'diayi Lasa, ko- 'kue -kl; 3 'diayi nyroyo a 'mu, 'u le nyiblo, 'ki 'li -Yusu -mo, 'ki bu lee =ne, -ε mo: «-Na nunatumu Lasa a 'hu yi 'ni hren.» 4 -Te -Yusu 'win titie a 'mu, -ε -bi ε wen: «Lasa a 'hu a hinhren 'yi 'li-ti 'li -we, bu 'la-a. Keε, ε di to ε =ne nyibli yi, -ε mo, Nyisua ko 'kl, ko -ti a 'yi'buaε. 'Ki Nyisua di 'li 'hu a hinhren a 'mu 'kwli -naa -ni, ε 'mu=u nyibli yi -to ε -ni, -ε mo, 'mo -bu, -ε mo Nyisua a 'Yu, 'n ko -ti a 'yi'bubua.»

5 'Diayinu ni ta a 'mu, -u mo Mati ko Mari ko Lasa 'hven-, -Yusu nuε =nu ni diakti. 6 ε mo =han-ti, 'ε nuε =nu diakti, keε, -te ε 'win Lasa a 'huhrennyre, -tite -mu', ε ni 'li, ε -hii 'li -nyrowi ni 'hven, 7 'ti- 'ε lee ne 'a -nagbopu*, ε wen: «-Ba 'du ye', -ba mu 'li Sudeblugba 'kwli.» 8 -ε -bi 'a -nagbopu wen: «Toonyo o, -tite -mu', -pu le, -ba mu 'li, 'ki u -hue bu bii mo 'li -mu 'hi, bu 'la mo -mu, de a 'mu, 'a ti 'yεε ki bu ni hluε. -ε -bi, 'ki -hue -ba mu 'li de?» 9 -ε -bi -Yusu wen: «-Nyrowo ko 'a -ne ti, halo 'ε ko 'a -ne ti. Nyiblo 'bu yi -nyre' ni -neε -ni, 'a bui 'yi 'li-ti 'li -we, bu bibi le, -ε nu=o, ε yi nyiblo -mu' ni 'ye, -ε yi 'kl -bu a nyibli -nyre -nyi. 10 Keε, nyiblo 'bu yi 'to' ni -neε -ni, 'a bui ko bu bibi le, halo a -ti.» 11 -ε -bi ke- ε pi =nu yi de, ε wen: «-Aan nunatumu yi 'ni ηme, keε, 'n mi ni, 'mu=u ηmena' -ha.» 12 -ε -bi 'a -nagbopu wen: «Kukonyo o, 'bu yi ni ηme, ε 'wi yi, 'a 'hu di 'ni 'kee -ni.» 13 Keε, de -mu', -Yusu pu le, -ε mo, Lasa yi 'ni ηme, ε 'wi yi 'kukuu ε =hen 'nyre. Keε, 'a -nagbopu -mo bi, 'waa =wli 'ye-e ni, -ε mo, seyi a ηmena a -ti ε hle. 14 -Yusu 'yi 'ki =nu -ti =du 'yi ki -hlii -ni de, 'ε lee =nu, -ε mo:

«Lasa 'ku nu. 15 Kεε, 'aan -ti, 'n kɔ plɔ a bleelε, 'ki -bu 'yi 'v Lasa 'hvi -ni, -ε nu-o, dε a 'mv, ε di 'a mu 'ni -hεε -ni, 'ki ba kuo 'mv =wlv yi. 'A -ti, -ba mu 'v=v 'hvi.»
 16-ε -bi Toma, v dεε =Yrupvyu, ε nɔ- yi 'a 'bio -nagbopv -lee -ni, ε wen: «-Ba kuvε -Yusu =wien, -ε di-e nu, ε kɔ -a mu 'hven-, -a 'mv 'v -tite ni -do 'kuv -ni.»

-Yusu, nɔ- -he 'li -tonyibli 'kukonyibli 'nyi,

-ε yi =nu 'klɔ yrayrv -mv', -ε 'ye ni -we 'li -nyi

17-Te -Yusu yi 'li 'dɔ a 'mv 'kwli nyre mɔ ni mi, -ε -bi ε 'win ni, -ε mɔ, -te v -ha 'v Lasa, ε kɔ ke -nyrɔwɔ ni -hen.
 18 Betanidɔ 'mvε Jrusredɔ yre. 'Waa -mɔlehvhɔ 'yi 'li -kilowɔ ni ta -we. 19 ε nɔ- kɔ -ti, -Juukvε* -hɔhɔv 'v -hɔn 'li Jrusre, 'v di Matɔ kɔ Mari* 'hven- yi -mε mɔ, v 'mv 'li =nu =wlv 'kwli bu =tu, 'waa 'diayɔ Lasa a 'kuku-ti. 20-Te Matɔ 'win, -ε mɔ, 'ki -Yusu yi 'li di, -ε -bi ε mu-o yi 'be mɔ, kεε, 'ki Mari -mɔ -bi, ε ni 'li 'kayu bu. 21-Te Matɔ nyre 'v -Yusu 'hvi, -ε -bi ε wen: «Kukonyɔ o, 'bu mɔ, =ni ni mɔ 'ne-, 'na 'diayɔ 'yi wen 'li-t 'li -we, bu 'ku wen. 22 Kεε, -te ti ne -bu, 'n yi-e ni, -ε mɔ, 'a -ne dε, -di Nyɔsva -hva, ε di-e 'ni nu.» 23-ε -bi -Yusu wen: «-Na 'diayɔ di 'hri 'klɔ.»
 24-ε -bi Matɔ wen: «lin, 'n yi-e ni, -ε mɔ, le'vɔɔ-nyrɔwɔ a ti 'yri, ti -mv', -ε kɔ 'yri Nyɔsva di nyibli 'klɔ -ha.»
 25-ε -bi -Yusu wen: «Mɔ -he 'li -tonyibli 'kukonyibli 'nyi le, -ε yi =nu 'klɔ yrayrv -mv', -ε 'ye ni -we 'li -nyi. Nyiblo 'bu kuo 'mv =wlv yi, -ε -bi 'n -nyi-e 'klɔ yrayrv a 'mv. 'Ye -bu ε 'ku, ε 'tɛ di 'klɔ a 'mv kɔ. 26 Nyiblo -bu, -ε pi -hɔnhɔn, 'bu mɔ, 'bu kuo 'mv =wlv yi, -ε -bi seyt-seyt ε 'yi 'li-t 'li -we bu 'ku. -Bi dε a 'mv, -pv=v -han-ti?» 27-ε -bi ε wen: «lin, Kukonyɔ, 'n pv=v -han-ti, -ε mɔ, -mɔ mɔ Wanyɔ -mv', Nyɔsva pv la le, -ε di la 'a dako yi ya. -Mɔ mɔ Nyɔsva a 'Yu, -ε di la 'ne- 'klɔ -bu ki di.»

-Te -Yusu we la 'a ninatumu Lasa a -hien

28 Bu pv 'ki le, -ε -bi Matɔ mu 'a 'diayɔ Mari* da mɔ, 'v bii yi, ε wen: «Tɔɔnyɔ di ni, -mɔ ε dε.» 29-Te Mari 'win dɔdawin a 'mv, -ε -bi ε 'kika ni, 'ε 'du ye', 'ε mu 'li -Yusu 'hvi.
 30-Yusu a 'mv, ε 'yεε 'dɔ ni 'ye. -Tite ni -do -mv', Matɔ yεε wen 'v=v bu, 'ki ε 'tɛ ni 'v. 31-Juukvε* -mv', -v di 'li-t =wlv

'kwli bu -tu mɔ, -tɛ v 'ye-e, -ɛ mɔ, Mari a 'mʊ, ɛ 'kika ni,
'ɛ 'hri, -ɛ -bi 'waa 'mumu, v 'du ye', 'v kvɛ-ɛ -wien.
U nu- -mɔ -bi, v daa -nɛ, 'ki ɛ mi 'li 'dabio yi, ɛ 'mʊ we.

32-Tɛ Mari nyre 'v -tɛtɛ -mʊ', -Yusu ni 'v, -tɛ ɛ 'ye-e,
-ɛ -bi ɛ 'gbla kwli, 'ki 'v 'a bui -hlon, ɛ wɛn: «Kukonyɔ o,
-ni ni mɔ 'nɛ-, 'na 'diayɔ 'yi wɛn 'li-tɛ 'li -wɛ, bu 'ku wɛn.»

33-Tɛ Mari pʊ 'ki lɛ, -ɛ -bi -Yusu 'ye-e ni, -ɛ mɔ, ɛ yi 'ni we,
ɛ kɔ nyibli -mʊ', -v kvɛ-ɛ -wien, 'v yi we -wɛ. Dɛ a 'mʊ,

ε bubla=a yi bu diaki, kɔ, 'ε nie =ne nyai diaki, 34-ε -bi ε wen: «-Te a -ha 'v=v, -bi' a =tuu =ne yi li?» -ε -bi v wen: «Kukonyɔ, di 'li, =mu 'v -tute a 'mu 'ye.» 35-ε -bi -Yusu -tva wuwe. 36Nyibli -mu', -v ni 'v, v wen: «Ba 'ye ke, ε nve =ne ni diaki.» 37'Kɪ 'li nyibli a 'mu 'nyi, 'kɪ nyibli ni 'li, v wen: «'Bɪ nɔ- kla mɔ 'yii'donyɔ a 'yii yi. ε kɔ bu nu wen 'kɪ-i, 'kɪ Lasa 'yεε di wen ni 'kɔ.»

-Te -Yusu -ha la Lasa 'klɔ

38-Yusu bubble yi bu de, 'ε mu 'li 'dabio yi. 'Dabio a 'mu, ε mɔ 'hɔ a 'hɔ =nɔ. 'Kɪ ε ni 'li dɔgba 'kwli, 'v nu 'hɔkɪba, 'v ka=a yi. 39-ε -bi -Yusu wen: «Ba -ha 'v 'hɔ -mu', v -nu, 'v ka 'dabio yi.» Kεε, ke- Lasa a 'diayi nyrɔyu Matɪ pɪ: «Kukonyɔ o, ε di pɪ 'nɔ, -ε nu=o, ε -hii 'li 'dabio 'kwli -nyrɔwɪ ni -hen.» 40-ε -bi -Yusu =tu=o =wɔn, ε wen: «'N lee wen -mu ni, -ε mɔ, =ni kuo 'mu =wlv yi, -di Nyɪsva a -ti a 'yi'bubva 'ni 'ye.» 41ε nɔ- mɔ bu -ha 'v 'hɔ a 'mu, -Yusu 'ε 'du 'lu ye', 'ε ta 'li yakɔ 'kwli le, ε wen: «'Na 'Baɪ, 'n -nyi -mu 'wio, -kɔti -wen 'na lenyaawin kɪ. 42'N yi-e ni, -ε mɔ, 'a -ne ti, -yi wen 'na lenyaawin kɪ. Kεε, -ti -bu, 'n -hla, 'n hla=a ni, nyibli -bu, -v =glaa 'li 'mu le a -ti, -ε di=e nu, v 'mu=v =han-ti pɪ, -ε mɔ, -mɔ lee 'ne- 'mu 'klɔ -bu kɪ.» 43-Te ε pɪ 'kɪ le, -ε -bi ε 'yaa 'li win, ε wen: «Lasa, 'hri 'li 'dabio 'kwli!» 44Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi Lasa 'hri ni. 'A buɪ kɔ 'a dabuɪ 'hven-, v 'tɪε 'hunhwen -jise le, kɔ, 'v 'hunhwan 'a 'lu daktɪba le. -ε -bi -Yusu wen: «Ba =wle=ε, kɔ, ba -ha=a mε le, bu na.»

-Te -Juukvε* a ye'nanyv -yra la -Yusu a 'lɪa-tɪ

(Matie 26.1-5; Maki 14.1-2; Luku 22.1-2)

45-Juukvε -mu', -v mu Mari* yi -mε mɔ, -v 'ye de -mu', -Yusu -nu, 'waa -hɔhɔ kuo -Yusu =wlv yi. 46Kεε, 'kɪ 'li =nɔ 'nyi, nyibli -bi ni 'li, 'v mu Falisi-tumu* a nyibli 'ye mɔ, 'v lee =nɔ de a 'mu, -Yusu -nu. 47-Te v 'win, -ε -bi Nyɪsva a -cɔhlɔnpinyv* gbagbɪ, kɔ Falisi-tumu a nyibli a 'mu 'hven-, v kɔ 'waa nyibli gbagbɪ 'hven-, v da -gbolugbo, v wen: «-Bɪ' -a di 'kɪ nu 'li, -ε nu=o, nyiblo -bu, ε ni =wlilekεε-tebli -hɔhɔ? 48'Bu mɔ, =ba -ha=a mε le, bu 'tɪε yi-tɪ 'lu -mɔ ni gbε, nyibli a pepe di kuo =ne =wlv yi, 'tɪ- Romakvε a nyibli

gbagbi 'mu di, v 'mu -a mu gbatu kle -ha, -a mu -bu, -v mo Nyisua a 'kagbau* -bu, ko -aan dako a nyibli gbagbi.»
 49 'Ki 'li -nu 'nyi, nyiblo -mu', -e mo la 'yru a 'mu bu, 'a -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu, e wen: «A 'yi -dedede a leyuyruo -ko. 50-Bi e 'yi -tee -nu, 'ki nyiblo ni -do, 'bu 'ku, 'ki 'v -aan dako a pepe a -ta', 'e -hi 'v -aan dako a pepe a 'mu bu -we bu?» 51 Seyi-seyi, win a 'mu, e -pu, e 'yi 'a dionu a 'lule-hihie 'pa-. Kee, -te e mo 'yru a 'mu, 'a -cohlunpinyu a nyiblo gbagbu, -e no- ko -ti Nyisua 'e =tu-o win a 'mu wlon, 'e hle-e, -e mo, -Yusu di 'ni 'ku, 'ki 'v -Juukue a dako a pepe a -ta'. 52 Kee, e 'yi 'v -Juukue ni -do a -ta' 'pa-, e 'ni 'ku=v ni. Kee, e di 'ni 'ku, 'ki 'v Nyisua a 'yonu a pepe, -v 'heen 'blugbi ki bu a -ta', -Yusu a 'mu, e 'mu -nu le 'kukue -ni, v 'mu de ni -do -he.

53 Kue 'v -nyrowo a 'mu 'yie bu, -Juukue a ye'nanyu -yra-a ni, 'ki bu 'la -Yusu. 54 De a 'mu, e nu-o ni, -Yusu 'ni -pa-a la, 'ki 'li nyibli 'nyi le de, 'ki 'li -Juukue a 'blugba 'kwli. -E -bi e ko 'a -nagbopu* 'huen-, 'ki v mu 'li 'du -mu', v dee Eflaimu 'kwli, 'v -hii 'li -nyrowi -huchui. 'Ki 'li Eflaimu a 'mu ke', -tutokutu =du ni 'li, nyiblo =du 'e 'yi 'li ki 'ti.

55 -Juukue a le'mimle -mu', v dee Paki*, 'a ti 'mue yre. 'Ti- le'mimle a 'mu, e 'mu 'v nyre, 'blugba a 'mu, 'a nyibli -huchui mu 'li Jrusredu 'kwli, -e di-e nu, de -mu', v ko bu nu, 'ti- v 'mu 'v yi 'sii -ni, 'ki 'v Nyisua ye', v 'mu=v nu, 'ti- v 'mu le 'mle. 56 Nyibli a 'mu, v =mue -Yusu le. -Te v ni 'li Nyisua a 'kagbau a -yaa 'kwli, -e -bi v -toa 'v le'betile, v wen: «-Bi 'aan -wli wen 'ni, e di le'mimle ki 'ni di?»

57 Nyisua a -cohlunpinyu gbagbi ko Falisi-tumu a nyibli hla la-a ni, -e mo, 'bu mo, nyiblo =du 'bu yi 'v -tite -mu', -Yusu ni 'v, -e -bi bu lee =nu, -e di-e nu, v 'mu=v kl.

-Te Mari* plu la -Yusu a bui -dawinni le

(Matie 26.6-13; Maki 14.3-9)

12 1-Nyrowi ni =hlon-do -hie 'li, -Juukue* a le'mimle -mu', -e mo Paki*, e 'mu 'v nyre, 'ki -Yusu ko 'a -nagbopu* 'huen-, v mu 'li Betanidu 'kwli. 'Ki 'li 'du a 'mu 'kwli, 'ki nyiblo -mu', -e mo Lasa, e 'ti 'li. Lasa a 'mu, e no- -Yusu -ha mo 'li 'kukonyibli 'nyi, e -ha mo 'kl. Lasa a 'mu, e ko 'a 'diayi nyroyo ni 'huen, Mati ko Mari 'huen-,

v nu- kɔ -mɔ ɛ mu 'li. 2-Tɛ ɛ nyre 'v, -ɛ -bɪ v pie -nɛ ni,
 Matɪ 'ɛ -ha 'li -Yusu a diidɛ. Lasa kɔ nyibli -bɪ, v kɔ -Yusu
 'hven-, nu- yɪ diidɛ a 'mʊ di. 3Bʊ yɪ 'kɪ dɛ ni di, -ɛ -bɪ
 Mari 'du -dawinniyɪe ye'. -Dawinni a 'mʊ, ɛ pɪ -die dɪaktɪ.
 -Tɛ ɛ 'du-o ye', -ɛ -bɪ ɛ plɔ-v -Yusu a bʊɪ lɛ, 'ɛ nu 'a dɪɔv
 a 'lunyapli, 'ɛ 'hran -Yusu a bʊɪ lɛ, -dawinni a hɪnhɪɔn
 'ɛ 'hɛɛn 'li 'kayu bʊ. 4-Tɛ Mari nu dɛ a 'mʊ, -ɛ -bɪ -Yusu
 a -nagbopi -bɪ, -ɛ kɔ 'nyre mɔ Judɪa Yisikalio, -ɛ di -Yusu
 'a yraanyibli -jɪ' pʊ, kɛ- ɛ pʊ: 5«'Aa. Dɛ- kɔ -dawinni a 'mʊ
 a 'yɪ -plo 'li? 'A 'wliye -wɛ 'li bʊ mɔ wen -kuannunyɔ ni -do
 a 'pɛwli ni, 'kɪ 'li -hɔnpʊɪ ni -pu 'kwli. 'Bʊ mɔ, 'bʊ plo
 wɛn-ɛ, -a -wɛ 'li -ba -nyi wɛn 'a 'wliye -hwennyibli ni.»
 6ɛ 'yɪ -bʊ bʊ kɔ -hwennyibli a nyat a -tɪ, bʊ nu 'pʊplɛ lɛ,
 kɛɛ -tɛ ɛ mɔ 'yiyɪnyɔ a -tɪ, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, 'ɛ ni 'pʊplɛ lɛ.
 ɛ mɔ -han-tɪ, ɛ nɔ- -tui 'waa 'wli blɛ, kɛɛ, 'wli a 'mʊ, ɛ -tui
 blɛ, ɛ kla 'a 'yiyɪ-tɪ. 7-ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ 'kɪ, 'ɛ -hɪhɪɛ-ɛ klɛ,
 ɛ wɛn: «-Ha-a mɛ lɛ. Dɛ v kɔ bʊ nu wɛn -nyɔwɔ -mʊ',
 -ɛ kɔ 'kwli 'n di wɛn 'v 'kʊv -ni, v di wɛn 'v 'mʊ 'v -haa -ni,
 dɛ a 'mʊ, ɛ nɔ- ɛ -nu -dodo. 8Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ,
 -hwennyibli 'tɛ di 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ ni. Kɛɛ, 'mɔ -bɪ,
 tɪ 'n di 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ -hii -ni, ɛ 'yɪ -hʊ.»

-Juukʊɛ* a nyibli gbagbɪ -hʊɛ bʊ 'la Lasa -wɛ

9Ti ni -do a 'mʊ 'yɪ, 'kɪ -Juukʊɛ -hʊɔhʊɪ 'wɪn 'v, -ɛ mɔ,
 'kɪ -Yusu ni 'li Betanidɔ 'kwli. ɛ nɔ- mɔ bʊ mu 'li. ɛ 'yɪ
 -Yusu a 'yiyɛ-tɪ ni -do a -tɪ 'pa-, v 'yɪ 'li -mu. Kɛɛ, v mu 'li
 ni -wɛ, -ɛ di-e nu, Lasa -mʊ', -Yusu -ha mɔ 'li 'kʊkʊnyibli
 'nyɪ, ɛ -ha mɔ 'klɔ, v 'mʊ-v 'ye. 10-ɛ -bɪ Nyɪsva
 a -cɔhlɔnpinyɔ* gbagbɪ -yra-a ni, 'kɪ bʊ 'la Lasa -wɛ,
 11-ɛ nu-o, ɛ nɔ- kɔ -tɪ, -Juukʊɛ -hʊɔhʊɪ 'v kʊo -Yusu -wɔv yɪ,
 'v 'kee nyibli gbagbɪ a 'mʊ, 'waa -mɔnna.

-Tɛ -Yusu 'ya la Jrusredɔ 'kwli

(Matie 21.1-11; Maki 11.1-11; Luku 19.28-40)

12-Tɛ -nyɪɛ -nyɛ, -ɛ -bɪ nyibli -mʊ', -v di Pakɪ* a
 le'mimle kɪ, v 'wɪn ni, -ɛ mɔ, -Yusu di di Jrusredɔ 'kwli.
 13-Tɛ v 'wɪn 'kɪ, -ɛ -bɪ v 'bɛ yohran, 'v 'ble-e kua lɛ, 'v -tɪ
 'dɔ, 'v mu -Yusu ye' 'bɛ mɔ. Kɛ- v pɪ, 'v 'yɛɛ 'li wɪn, v wɛn:
 «-Na 'wio, -mɔ -mʊ', -ɛ yɪ 'li di, 'kɪ 'li Kʊkʊnyɔ a 'nyɪɛ 'kwli.

Nyisva bu nu -mu -haande -mɔ. Ba 'ye Yisraekve* a bodɔ, -ε yi 'lɪ di. Ba 'de -ba pu-v 'nyre le.» 14'Kasrayu -du ni 'v. E nɔ- kɔ ki -Yusu 'ya 'v, =wɪ yi, -tɛ -mu', Nyisvacriɛn nu la 'a hɪhla, -ε mɔ:

15 «Sion* (Jrusre) a nyibli,
a 'nɪ 'pie 'lɪ huannu.
Ba 'ye kɛ,
'aan bodɔ, nɔ- yi 'lɪ di.
'Kɪ ε ni 'v 'kasrayu ki.»

16Ti a 'mu 'yri, -teblɪ -mu', -Yusu kɔ nyibli -mu' 'hven-, v ni, 'a -nagbopu* 'nɪ -yru-o la-a' le. Kɛɛ, ti -mu' -kɔ 'yri -Yusu mu 'lɪ yakɔ 'kwli, 'kɪ 'lɪ -tɪ a 'yi'buale 'kwli, 'tɪ- 'ε bi 'lɪ =nu 'kwli, -ε mɔ, -tɪ a -tɛɛ =nɔ, -tɛ -mu', Nyisvacriɛn nu la 'a hɪhla, kɛ- nyibli -mu', v ni la 'a nunuo.

17-Tɛ -Yusu lee mɔ Lasa, 'kɪ bu 'hri mɔ 'klɔ, bu -hɔn mɔ 'lɪ 'dabio 'kwli, nyibli -huɔhuɪ 'ye mɔ dɛ a 'mu ni, 'v mu mɔ, 'v lee mɔ nyibli -bɪ le dɛ a 'mu, -Yusu -nu. 18E nɔ- kɔ -tɪ, nyibli -nɪ wen, 'v di-e ye' 'bɛ mɔ, -kɔtɪ v 'wɪn mɔ ni, -ε mɔ, -Yusu nu mɔ =wɪlekeɛ-teblɪ a 'mu ni. 19-ε -bɪ Falisi=tumu* a nyibli -mu', -v ni 'v, v nu- -mɔ -bɪ, kɛ- v pɪ, 'v yi 'lɪ le 'pɔple -nɪ, v wen: «A yi-tɪ 'nɪ 'ye, -ε mɔ, nyiblo -bu, ε -hi -a mu wɔn. Nyibli a pɛpɛ yi kvɛ-ε =wien.»

Glekiɔve* -bɪ -hɔɛ bu yi wen -Yusu

20-Juukve a le'mimle a 'mu a ti 'yri, nyibli -mu', -v mu 'lɪ Jrusredɔ 'kwli, -v mu Nyisva da mɔ, 'kɪ 'lɪ =nu 'nyɪ, Glekiɔve ni 'lɪ. 21Nyibli a 'mu, v nu- mu 'v -Yusu a -nagbopi* Filipu 'huɪ. 'Kɪ ε kɔ 'lɪ Betisaida, -ε mɔ Galileblɔgba a 'dɔ -bɪ, v wen: «Nyibeyu, -a -hɔɛ -ba yi wen -Yusu.» 22E nɔ- mɔ Filipu a 'mu, bu mu, bu lee nɛ 'a 'bɪ Adre, 'tɪ- v ni 'hven a 'mu, 'v bibi kɪ, 'v -mu, 'v lee -Yusu. 23-ε -bɪ -Yusu wen: «Ti nyre 'v ni, 'kɪ 'mɔ -bu, -ε mɔ -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo*, Nyisva bu -nyɪ 'mu -tɪ a 'yi'buale. 24=Bu pu-v -kubuyɛ a dɛ yi. -Kubuyɛ 'bu 'yi -tɔtɔ le -hren, ε 'yi 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu mɪ, kɔ, ε 'yi 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, bu pu blɔ, kɛɛ, ε ni -do di 'v ni. Kɛɛ, 'bu mɔ, 'bu -hren -tɔtɔ le, ε di 'nɪ mɪ, ε 'mu blɔ pu. -Kubu a 'mu, 'a mɪmu 'wɪ- 'kɔkɔv yi. 'Na 'mumu, 'n 'wɪ- -kubuyɛ yi. 'N kɔ =bu 'kɔ, -ε di-e nu, nyibli -huɔhuɪ 'mu 'klɔ yrayru -mu', -ε 'ye ni -wɛ 'lɪ kɔ.

25-ε -bi nyiblo 'bu 'yi -mɔ -we, bu 'ku, 'na =wɔ a yikuole a -ti, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu kɔ 'klɔ yrayru -mɔ', -ε 'ye ni -we 'li. Kεε, nyiblo 'bu -we -mɔ, 'ki bu 'ku, -te ε mɔ 'na nyiblo a -ti, ε di kɔ 'klɔ yrayru -mɔ', -ε 'ye ni -we 'li. 26 'Bu mɔ, nyiblo 'bu -hue, bu nu 'na -kvan, -ε -bi ε blεε yi, bu na 'mu -mɔ, 'a -nε -tute, 'n di 'v mu, ε kɔ bu mu 'v -we, 'ye =bu ε mɔ 'li 'kuole'. 'A -nε nyiblo, 'bu yi 'na -kvan ni ni, 'na 'Bai Nyisva, nɔ- di-e -ti a 'yi'buale -nyi.»

-Yusu hla 'a 'kukuv a -ti

27 «-Te ti nε -bu, 'na -hihiu hlɔɔ 'mu -mɔ le. -Bi' 'n di 'ki 'na 'Bai yi pu 'li? =Bi kε- =bu pu: 'Na 'Bai Nyisva o, nu=o, =hwen'yeti, -ε di 'li di, bu hlɔɔ 'mu -mɔ le. 'Uɔn-, 'ni -pu=v le ni, -ε nu=o, =hwen'yeti a 'mu, nɔ- 'mu 'li wɔn -naa -ni, ε nɔ- kɔ -ti, 'ni di 'nε- 'klɔ -bu ki. 28 Kε- 'n di pu: 'Na 'Bai o, nu=o, -na -ti bu 'bua 'yi.» Bu pu 'ki le, -ε -bi Nyisva a win -hɔn 'li yakɔ 'kwli, 'ε pi le: «'N -we 'a nunuo -mɔ, 'na -ti 'ε 'bua 'yi, kεε, 'n kɔ =bu nu=o de.»

29 Nyibli -mɔ', -v ni 'v, v 'win win a 'mu ni, v wen: «Yakɔ, -ε =ma.» -U -bi wen: «Nyisva a lelenyɔ* -bi, -ε yi 'ple.» 30 Kεε, -Yusu wen: «ε 'yi 'na -ti 'pa-, win a 'mu, ε 'yi -pu -ni, 'a mu kɔ -ti =nɔ. 31 Ti -bu, -ε kɔ 'yri Nyisva di 'v 'klɔ a nyibli -bati le -puv -ni, ε nyre 'v ni. -Te ti nε -bu, Nyisva di 'klɔ -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan* le 'ni bla. 32 Mɔ -bi, ti -mɔ' -kɔ 'yri v di 'v 'mu ye' 'duu -ni, 'ki 'v tugbe* 'yie, 'mu -tutu -mɔ le -hlɔɔ -ni, ti a 'mu 'yri, 'n di-e 'ni nu, nyibli a pepe 'mu 'mu le 'mve -ni.» 33 'Kukuvdu -mɔ', ε di la 'ku, ε nɔ- ε =hen 'nyre. ε nɔ- kɔ -ti, 'ε nu 'puple le.

34-ε -bi kε- nyibli -mɔ', v pi-ti yi, v wen: «'Ki 'li Nyisva a tetecrien* 'kwli, v 'crti la 'li-ti ni, -ε mɔ, Wanyɔ -mɔ', Nyisva pu la le, ε di la -a mu yi ya, ε di hie 'klɔ. De- kɔ -ti, -mɔ -bi, =ni pi le, -ε mɔ, nyiblo -mɔ', -ε mɔ -tonyibli a pepe a Nyiblo*, v di 'du-o ye', 'ki 'v tugbe 'yie, ε 'mu -tutu -mɔ le -hlɔɔ -ni? Nyiblo a 'di -bi, -ε mɔ 'ki -tonyibli a pepe a Nyiblo 'li?» 35-ε -bi kε- -Yusu pi =nu yi, ε wen: «-Nyre 'tie di 'nε- 'a mu 'nyi ni, 'ki 'li ti gbi 'kwli. -Te -nyre a 'mu, ε 'tie ni 'nε- 'a mu 'nyi, 'ki ba na=a 'mu, -ε di-e nu, halɔ 'ni =ha 'a mu bu =hu, -kɔti nyiblo -mɔ', -ε nεε halɔ 'nyi, -tute -mɔ', ε mi 'v, ε 'yi 'v -yi. 36 'A -ti, -te -nyre 'tie ni 'nε-

'a mu 'nyi, ba kuo =ne =wlv yi, -ε di-e nu, a 'mu nyibli -mu' pa, -v neε -nyre'.»

-Juukve* 'yi -Yusu =wlv yi -kuo -ni

-Te -Yusu -we -ti a 'mu, 'a hihla -mɔ, -ε -bi ε hlɔɔ =nu -mɔ le, 'ε -hli =nu 'yi ki. 37 ε mɔ =han-ti, 'ε nu =wlvεkεε-tɛbli, 'v -hu, keε, nyibli 'yi-ti =wlv yi -kuo -ni. 38 De a 'mu, ε mu 'lu -mɔ, -ε di-e nu, -ti -mu', Nyisva a winwlon-hanyɔ Esai* hla la, ε 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, Esai hla la, ε nɔ- -bu:

«Nyisva o, -ti -bu, -a hle,

nyiblo a 'di -bi, -ε pu=v =han-ti 'li?

Nyiblo a 'di -bi, -ε yru -na 'kikininu 'li?

ε 'yi 'a nyiblo =du -kɔ.»

39-Ti -bu, -kɔti 'ki v 'yi 'li-ti 'li -we, bu kuo -Yusu =wlv yi, Esai a 'mu, ε hla-a ni. Ke- ε pu:

40 «Nyisva nu-o ni, 'waa 'yii 'ε 'dɔ,

-ε di-e nu, v 'ni =ha de le yru,

kɔ, 'ε nu-o, 'waa =wli 'ε 'gboklo -ni,

-ε di-e nu, v 'ni =ha -ti' le yru.

ε mɔ =han-ti, 'bu mɔ, 'bu yi wen -ti' le ni yru,

v di 'mve wen=ε yre,

-ε di-e nu, ε 'mu wen =nu wa.»

41 Esai a 'mu, ε hla -ti a 'mu ni, -kɔti ε 'ye la -Yusu a -ti a 'yi'buale ni, 'ε hla la -Yusu a 'mu, 'a -ti.

42 ε mɔ =han-ti Esai 'ε nu hihle le, keε -Juukve a ye'nanyo -huɔhuɔ, v kuo -Yusu =wlv yi -we. Keε, v 'yi-ti -hla, 'ki 'v nyibli ye', -ε nu-o, v yi pie Falisi-tumu* a nyibli a huannu, -kɔti 'bu 'win, v di bla =nu le, 'ki 'li Nyisva a 'kayo* a pepe ble. 43 U -hve=ε ni, nyibli bu 'yaa 'li 'waa 'nyre, 'ε -hi 'v Nyisva bu 'yaa 'li 'waa 'nyre.

**Nyibli -mu', -v 'ye ni pu -Yusu a win nva yi bu,
nu- -bati di klɔ**

44-ε -bi -Yusu 'yee 'li win, 'ε yi nyibli -lee -ni, ε wen: «Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu kuo 'mu =wlv yi, ε 'yi 'mɔ ni -do 'pa-, ε 'yi 'mu =wlv yi -kuo -ni, keε, 'na 'Bai -mu', -ε lee 'ne- 'mu 'klɔ -bu ki, ε nɔ- ε kuo =wlv yi -we. 45 Nyiblo 'bu 'ye 'mu, -ε -bi ε 'ye 'na 'Bai -mu' ni -we, -ε lee 'ne- 'mu 'klɔ ki. 46 'N di 'ne- 'klɔ -bu ki ni, =wli yi -nyre, -ε di-e nu,

'a -ne nyiblo 'bu kuo 'mu =wlv yi, e 'ni -ha 'li halo 'nyi ni.
 47 Nyiblo 'bu yi 'na win ni 'win, 'ti- bu 'ye ni =tuu 'u win
 a 'mu, e 'yi 'mo 'pa-, 'ni -puv=lv li-ti -bati le ni, -koti 'mo -bi,
 'n di ni, 'ki =bu wa nyibli. 'N 'yi -di, 'ki =bu puu nyibli -bati
 le. 48 Nyiblo 'bu hia 'mu yi, ko, 'bu 'ye ni pu 'mu nva yi bu,
 -e -bi 'ki 'li le'boov-nyrovov 'kwli, -bati di-e 'ni klo, -te e 'yi
 'na win nva yi bu -pu a -ti. 49 E mo -han-ti, e 'yi 'li 'mo ni
 -do a 'kl' 'kwli 'pa-, 'n 'yi 'li -tov -ni, kee, 'na 'Bai -mu',
 -e lee 'ne- 'mu 'klo ki, no- lee 'mu -ti -mu', 'n ko =bu tov -ni.
 50 'N yi-e ni, -e mo, -ti -mu', e -hve =bu tov nyibli, no- ni-e,
 nyibli 'u kue 'klo yrayru -mu', -e 'ye ni -we 'li. E no- ko -ti,
 -ti ni -do -mu', 'na 'Bai lee 'mu =bu tov nyibli, e ni -do,
 no- 'n tve =nu.»

-Te -Yusu yra la 'a -nagbopu* a bui le

13 1 E hie 'li -nyrovov ni -do, -Juukve* a le'mimle,
 -e mo Paki*, e 'mu 'u nyre. -Yusu yi-e ni, -e mo,
 ti nyre 'u ni, 'ki bu -hon 'ne- 'klo -bu ki, e 'mu 'li 'a 'Bai
 Nyisva -mo mu. Nyibli -mu' -u mo 'a nyibli, 'ki 'ne-
 'klo -bu ki, e nve =nu ni ti a pepe, ko, e 'cibi 'u 'waa nvele.

2-Winse, 'ki -Yusu ko 'a -nagbopu 'hven- u ni 'u dediile'.
 'Ti- u 'mu de di, e 'yi 'kayu a -kvannunyo =du -ko,
 -bu yra =nu bui le, =wi yi, -te -Juukve ni-e le. 'Ki u ni 'ki 'u
 dediile a 'mu, 'kuo -houn* a nyiblo gbagbu Satan*,
 'e lee Judia Yisikalio, -e mo Simo a 'yu, 'ki bu pu -Yusu
 'a yraanyibli -ji'. 3-Yusu a 'mu, e yi-e ni, -e mo, Nyisva -nyi-e
 'kl, 'ki bu kov -tebli a pepe win ki, 'e yi-e -we, -e mo,
 'ki e -hon 'li Nyisva -mo, ko, e 'mu -mo -hian, e 'mu 'li-ti -mo
 mu. 4-Han-ti, 'e yi -tebli a pepe a 'mu, kee, e 'du ye',
 'e -he a 'luywlawlv, 'e 'du -pledano ye', 'e mua-a -gbt ki bu,
 5'e pu 'li 'nie 'povv 'kwli, 'e -tua 'a -nagbopu a bui a leyira.
 'Bu yra 'a -nagbopi -bi a bui le, -e -bi e ko bu nu -pledano
 a 'mu, e mua wen -gbt ki bu, bu 'hran 'a bui le. 6 No- e nu
 -nunu, 'e nyre 'u Simo Piel 'hu. -Te e nyre 'ki 'u-v 'hu,
 -e -bi Simo Piel wen: «Kokonyo, -bi =mu 'na bui le yra?»
 7-E -bi -Yusu wen: «De -bu, 'n ni, -te ti ne -bu, =ni -yruo
 'li-ti' le, kee, 'ki 'li ye' 'ki -di 'li-ti' le -yruu -ni.» 8-E -bi Piel
 wen: «Klo a 'klo, =ni -yra-a 'na bui le ni.» -E -bi -Yusu wen:
 «'Bu mo, 'ni 'yi -na bui le -yra, =ni -mo-v 'na nyiblo ni de.»

© David C. Cook Foundation

9-Ɛ -bi Simo Pielt wen: «'Bu mo 'ki 'a -ti, Ɛ 'ni 'moɔ 'li 'na bui ni -do, kee, yra 'mu =jre, -bu yra 'na 'lu le -we.»
 10-Ɛ -bi -Yusu wen: «Nyiblo 'bu -ple, 'bu na le de gbe, Ɛ 'ni -ple-e 'ki ni de, 'bu 'yi bu yra bui le ni -do 'pa-, -Ɛ nu-o, Ɛ 'wu 'li ni -tee. 'A mu -mo -bi, a 'wu 'li ni. Kee, Ɛ 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.» Ɛ 'wi yi, 'waa yi'siile, 'ki 'u Nyisua yi, Ɛ no- ko -ti -Yusu -hen 'nyre. 11Ɛ yi nyiblo -mu', -Ɛ di-e 'a yraanyibli -ju' pu ni, 'ki 'li =nu 'nyi. No- nu-o, 'e pu le: «Ɛ 'yi 'aan pepe 'pa-, a 'yi 'li 'wu.»

12-Te Ɛ -we 'waa bui a leyira -mo, -Ɛ -bi Ɛ pu 'a 'luyɔlawɔ ni, 'e ni bu de, 'ki 'u dedi-tuo ni -do a 'mu ki, Ɛ wen: «De -bu, 'n nu 'a mu -mo, de, -Ɛ -hen 'nyre, -bi a yru-o' le? 13'Ba yi 'mu ni de, ke- a pi: Tɔɔnyo, ko Kukonyo 'hven-. 'Ti- 'e mo -han-ti, 'ni mo-ɔ. 14'A -ti o, 'mo -bu, -Ɛ mo 'aan Tɔɔnyo ko 'aan Kukonyo 'hven-,

-te 'n -tɔ 'li 'na dɔɔnu, 'ni yra 'a mu bu le, 'a -ti, 'aan 'mumu, ba -tɔ 'li 'aan dɔɔnu -we, nyiblo 'bu ni 'v, ε 'mu 'a 'bɪ a bu le yra. 15'N tɔɔ ne 'a mɔɔ ni, -ε mɔ, 'n -tɔ 'li 'na dɔɔnu ni, 'ni -he 'aan leleyu, -ε di-e nu, de -bu, 'n nu 'a mu -mɔ, a 'mu-v nu -we, 'ki 'li 'a mu 'nyi. 16'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, -kuannunyo =du 'yi 'v 'a nyiblo gbagbu 'lu yi -ni, mɔ, leleyu 'yi 'v nyiblo -mu', -ε yi 'v-v -tite le te 'lu yi -ni. 17'A -ti o, a yi 'ki-t ni. 'Bu mɔ, 'ba yi-t ni ni, a di kɔ plɔ a blele.

18ε 'yi 'aan pepe 'pa-, 'n 'yi 'a mu 'nyre =hen. Nyibli -mu', 'n -ha 'li, 'ki -bu na 'mu -mɔ, 'n yi =nu ni. Kee, -ti -mu', v 'cru la 'li Nyɪsvacriɛn 'kwli, ε bleε yi, bu mu 'lu -mɔ. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu: Nyiblo -bu, -ε kɔ 'mu 'hɛn-, -a 'nyre 'li 'pɔlv ni -do dabv 'kwli, ε nɔ- -he 'na yraanyɔ. 19'N hle 'a mɔɔ yi ni -dodo, 'ti- ε 'mu 'v nyre, -ε di-e nu, ti -mu' -kɔ 'yri ε di 'v nyre, a 'mu 'mu =wlv yi -kuo -ni, -ε mɔ, 'mɔ -mɔ nyiblo -mu', Nyɪsva lee 'ne- -toto ki. 20'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ble 'na leleyu kva, ε 'wi yi, 'mɔ ε 'ble kva. Kɔ, nyiblo 'bu 'ble 'mu kva, ε 'wi yi, 'na 'Bai Nyɪsva, -ε te 'ne- 'mu, nɔ- ε 'ble kva.»

-Yusu wen 'ni, Judia, nɔ- di-e 'a yraanyibli -ji' pu

(Matie 26.20-25; Maki 14.17-21; Luku 22.21-23)

21'Ti- -Yusu 'mu win a 'mu pu mɔ mu, -ε -bɪ 'a =wlv 'mɛε bu dtaki. ε 'yi 'a -nagbopu* =dedede 'yi ki -hlii -ni, ke- ε pi =nu yi, ε wen: «'N yi 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo ni 'ne- 'a mu 'nyi. ε nɔ- di 'mu 'na yraanyibli -ji' pu, -v =mɛε 'na 'lɪla le.» 22-ε -bɪ v -tva 'li 'yiletitale. Nyiblo a 'dɪ -bɪ -Yusu bu di 'nyre =hen, 'ki 'li =nu 'nyi, v 'yi-t -yi. 23-Nagbopi -bɪ ni 'v, -Yusu -nɛε -ni -tεε. Nɔ- ni 'v -Yusu 'hvi bu. 24ε nɔ- Simɔ Pielt nu -jie, ε lee -ni, bu 'beti -Yusu, nyiblo a 'dɪ -bɪ -Yusu =hen 'nyre, 25-nagbopi a 'mu 'ε hlee 'li -Yusu nva', 'ε 'beti-e, ε wen: «Kukɔnyɔ, nyiblo a 'dɪ -bɪ =hen 'nyre 'li?» 26-ε -bɪ -Yusu wen: «'Flɔɔkɔtɔ -bu, 'n di 'li 'yanu -mɔ 'nyra, nyiblo, 'n di-e -nyi, nyiblo a 'mu, ε nɔ- =nɔɔ,» 'ε 'du 'flɔɔkɔtɔ ye', 'ε 'nyra 'li-t 'yanu -mɔ, 'ε -nyi=e Judia, -ε mɔ Simɔ Yisikalio a 'yu. 27'Ti- Judia 'mu 'flɔɔkɔtɔ a 'mu di mɔ mu, -ε -bɪ Satan* kɔɔ =ne win ki pepe. Ke- -Yusu pi

'kɪ-t yɪ, ɛ wɛn: «Pɔ 'lɪ 'kɪ lɛ, dɛ -kɔ -bɔ nu, =mɔ=v nu.»
 28 Nyibli a pɛpɛ -mɔ', -v nɪ 'v dɛdɪ-tuɔ a 'mɔ kɪ,
 'waa 'yɛɛ =dɔ 'yɪ-t -yɪ, -tɪ -bɔ, -kɔtɪ -Yusu 'ɛ nu 'pɔpɛ lɛ.
 29 -Tɛ Judɪa mɔ la 'kɪ 'wɪlɪɛ=tunyo, 'a -tɪ, -v -bɪ wɛn 'nɪ,
 -Yusu lee la=a nɪ, 'kɪ bɔ mu la lɛ'mimle a diidɛ -tɔ,
 -v -bɪ wɛn 'nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu lee la=a nɪ, 'kɪ bɔ -ha 'lɪ
 'wɪlyɛ, bɔ -nyɪ-e -hɪvɛnnyibli. 30 -Tɛ Judɪa a 'mɔ,
 ɛ -wɛ 'kɪ 'flɔkɔtɪɔ a 'mɔ lɛ, -ɛ -bɪ tɪ nɪ -dɔ a tɪ 'yɪ,
 ɛ bɪ 'lɪ -patɔ', 'kɪ 'lɪ halɔ 'nyɪ.

-Tɛ -Yusu -nyɪ la 'a -nagbɔpɔ* tɛtɛbɔ* yrayɔ

31 -Tɛ Judɪa bɪ 'kɪ 'lɪ -patɔ', -ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ
 'kɪ 'a -nagbɔpɔ yɪ, ɛ wɛn: «-Tɛ tɪ nɛ -bɔ, 'mɔ -bɔ, -ɛ mɔ
 -tonyibli a pɛpɛ a Nyiblo*, 'na -tɪ a 'yɪ'buale di bɪ pɛpɛ'.
 'N di-e 'nɪ nu, nyibli 'mɔ Nyɪsua a -tɪ a 'yɪ'buale 'yɛ -wɛ.
 32 'Bɔ mɔ, 'nɪ nu dɛ a 'mɔ, -ɛ -bɪ Nyɪsua di-e 'nɪ nu -wɛ,
 nyibli 'mɔ 'na -tɪ a 'yɪ'buale 'yɛ. ɛ 'tɛ ni-e nɪ. ɛ di -nyɪ 'mɔ
 =haanbɔnɪlɛ, 'kɪ 'v 'a dɪɔnɔ 'hɔ. 33 'Na 'yonɔ -na, tɪ -mɔ',
 'n 'tɛ di 'nɛ- 'a mɔ 'hɔ -hi, ɛ 'yɪ 'kɪ -hɔ dɛ. A di =mɔɔ 'mɔ
 lɛ. Kɛɛ, -tɪ nɪ -dɔ -mɔ', 'n lee la -Juukɔɛ* a yɛ'nanyɔ,
 nɔ- 'n di 'a mɔ -lee -nɪ -wɛ. -Tɪ a 'mɔ, ɛ nɔ- -bɔ: -Tɪtɛ 'n mi
 'lɪ, a 'yɪ 'lɪ mumuɔ -wɛ. 34 'N yɪ -nyɪ 'a mɔ tɛtɛbɔ yrayɔ.
 Tɛtɛbɔ a 'mɔ, ɛ nɔ- -bɔ: Ba nɔnɔɛ -nɪ. -Tɛ 'n nu 'aan nɔɛlɛ,
 kɛ- ba nu, ba nɔnɔɛ -nɪ -wɛ. 35 'Bɔ mɔ, 'ba nɔnɔɛ -nɪ, -ɛ -bɪ
 nyibli a pɛpɛ di-e 'nɪ yɔ, -ɛ mɔ, a mɔ 'na -nagbɔpɔ =nɔ.»

**-Tɛ -Yusu lee la Piɛlɪ, -ɛ mɔ, Piɛlɪ di la=a 'nɪ hla,
 -ɛ mɔ, ɛ 'yɪ-t -yɪ**

(Matie 26.31-35; Maki 14.27-31; Luku 22.31-34)

36 -ɛ -bɪ Simɔ Piɛlɪ 'beti-e nɪ, ɛ wɛn: «Kɔkɔnyɔ, -bɪ' -mii yɪ
 'lɪ?» -ɛ -bɪ -Yusu =tu=ɔ =wɔn, ɛ wɛn: «-Tɛ tɪ nɛ -bɔ, -tɪtɛ
 'n mi 'lɪ, =yɪ 'lɪ 'na =wienkɔkɔɛ -wɛ. Kɛɛ, tɪ di 'v 'nɪ nyɛ,
 -ɛ kɔ 'yɪ -di 'v 'mɔ =wien -kɔɛ -nɪ.» 37 -ɛ -bɪ Piɛlɪ wɛn:
 «Kɔkɔnyɔ, 'n -wɛ -mɔ, 'kɪ =bɔ -ha 'na -hunhlɔn, 'kɪ 'v -na -ta'.
 Dɛ- kɔ -tɪ =nɪ pɪ lɛ, -ɛ mɔ, -tɛ tɪ nɛ -bɔ, 'n 'yɪ 'lɪ
 -na =wienkɔkɔɛ 'lɪ -wɛ 'lɪ?» 38 -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: «=Bɪ =han-tɪ,
 -wɛ -mɔ, 'kɪ -bɔ -ha -na -hunhlɔn, 'kɪ 'v 'na -ta'? 'N yɪ -mɔ
 'nɪ -lee -nɪ, 'tɪ- hape 'mɔ kɛ -nyɛ da mɔ mu, -di nu
 'na -mɔ-gaawɪ nɪ ta, -ɛ mɔ, =yɪ 'mɔ -yɪ.»

-Yusu, nɔ- mɔ 'hru -mɔ', -ɛ mi 'lɪ Nyɪsua -mɔ

14 1-ɛ -bɪ kɛ- -Yusu pɪ =nɔ yɪ, ɛ wɛn: «Aan =wɪ
 'nɪ 'bie 'lɪ =hlɔn. Ba kuo Nyɪsua =wɪ yɪ, ɛ kɔ,
 ba kuo 'mɔ =wɪ yɪ. 2 Bɔnɪlɛ -hɔv 'lɪ 'na 'Bat -mɔ nɪ.
 'N mi nɪ, 'mɔ 'aan bɔnɪlɛ -mɔ -wɛ. 'Bɔ 'yɪ wɛn -tɪ a -tɛɛ 'pa-
 'n 'yɪ wɛn 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, =bɔ lee wɛn 'a mɔ-ɔ. 3 'Bɔ mɔ, 'nɪ -mɔ,
 'nɪ -wɛ 'aan bɔnɪlɛ -mɔ, -ɛ -bɪ 'n di 'lɪ 'nɪ di, 'mɔ 'a mɔ gba,
 -ɛ di-e nu, -tɪtɛ -mɔ', 'n nɪ 'v, a 'mɔ 'v nɪ -wɛ. 4 'Hru, nyiblo
 di na, 'tɪ- -tɪtɛ -mɔ', 'n nɪ 'v, ɛ 'mɔ 'v nyɛ, a yi-e nɪ.»
 5-ɛ -bɪ kɛ- Toma pɪ-tɪ yɪ, ɛ wɛn: «Kɔkɔnyɔ ɔ, -tɪtɛ -mɔ',
 -mɪi 'lɪ, -a 'yɪ 'lɪ -yi. -Bɪ' -a -wɛ 'lɪ -ba nu 'hru a yiyie 'lɪ?»
 6-ɛ -bɪ -Yusu =tu=ɔ =wɔn, ɛ wɛn: «Na =gbɛv, 'mɔ -mɔ 'hru,
 'mɔ -mɔ -tɪ a -tɛɛ, kɔ, 'mɔ -mɔ 'klɔ yɛyɛv -wɛ.
 ɛ 'yɪ nyiblo =dɔ -kɔ, -bɔ mu 'lɪ 'na 'Bat -mɔ, 'bɔ pa, 'bɔ 'yɪ 'lɪ
 'mɔ 'lɪ -naa -nɪ. 7 'Bɔ mɔ, 'ba yi 'mɔ, -ɛ -bɪ a yi
 'na 'Bat nɪ -wɛ. Kɔɛ 'kɪ mɔ bɔ, a yi-e nɪ, 'a 'ye-e -wɛ.»
 8-ɛ -bɪ Filipɔ wɛn: «Kɔkɔnyɔ ɔ, tɔɔ nɛ -a mɔ -na 'Bat.
 =Nɪ tɔɔ nɛ -a mɔ-ɔ, -a di kɔ plɔ a bleelɛ.» 9-ɛ -bɪ -Yusu
 =tu=ɔ =wɔn de, ɛ wɛn: «Filipɔ ɔ, 'mɔ -bɔ, ɛ kɔ 'a mɔ 'hɛn-
 -v -wɔnwɛn 'hɔv, 'mɔ =yɪ -hɔan nɪ yi. Nyiblo 'bɔ 'ye 'mɔ,
 -ɛ -bɪ ɛ 'ye 'na 'Bat nɪ. Dɛ- kɔ -tɪ, =nɪ pɪ 'kɪ lɛ, =bɔ tɔɔ nɛ
 'a mɔ 'na 'Bat 'lɪ? 10-Bɪ =nɪ -pɔ=v lɪ-tɪ =han-tɪ, -ɛ mɔ,
 'n kɔ 'na 'Bat 'hɛn-, -a -mɔɛ nɪ, -a 'wɪ- nyiblo nɪ -do yɪ.
 -Tɪ -bɔ, 'n yɪ 'aan pɛpɛ -lee -nɪ, ɛ 'yɪ 'na =gbɛv a 'lɪlɛ-hihie
 'pa-, kɛɛ, 'na 'Bat a 'lɪlɛ-hihie =nɔ. ɛ nɔ- nɪ 'v 'mɔ ke',
 'ɛ nɛɛ 'lɪ 'mɔ', 'ɛ ni -kɔan. 11-Tɪ -bɔ, 'n hɛ, -ɛ mɔ, 'n kɔ 'na
 'Bat 'hɛn-, -a -mɔɛ nɪ, -a 'wɪ- nyiblo nɪ -do yɪ,
 ba pɔ=v =han-tɪ. 'Ba 'yɪ-tɪ =han-tɪ -pɔ, 'na pɔpɔwin a -tɪ,
 -ɛ -bɪ ba pɔ=v =han-tɪ, 'na nunu-teblɪ a -tɪ. 12 'N yɪ 'a mɔ
 'nɪ -lee -nɪ, nyiblo 'bɔ 'kuo 'mɔ =wɪ yɪ, nunu-teblɪ 'n ni,
 ɛ di-e 'nɪ nu -wɛ. 'Tɪ- 'a -nɛ nunu-teblɪ -mɔ', ɛ di nu,
 ɛ di 'v 'nɛɛ 'nɪ -hi diaktɪ, -ɛ nu=ɔ, 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Bat -mɔ,
 -ɛ di-e nu, ɛ 'mɔ 'na nyibli -mɔ', -v ni 'na -kɔan 'klɪ -nyɪ,
 v 'mɔ 'na -kɔan nu. 13-Tɛblɪ a pɛpɛ -mɔ', a di -hɔa,
 'kɪ 'lɪ 'na 'nyɛ 'kwɪli, 'n di-e 'nɪ nu, -ɛ di-e nu, 'mɔ -bɔ,
 -ɛ mɔ Nyɪsua a 'Yu, 'mɔ nyibli 'na 'Bat a -tɪ a 'yi'bɔbɔa
 -tɔɔ -nɪ. 14 'Bɔ mɔ, 'ba yɪ dɛ nɪ -hɔɛ, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyɛ 'kwɪli,
 'n di-e 'nɪ nu.»

**-Te -Yusu lee la 'a -nagbopu*, -ε mɔ,
Nyisua a -Hihiu* di 'v =nu ke' 'ni nu**

15-ε -bi ke- -Yusu pi 'a -nagbopu* yi de, ε wen: «Bu mɔ, 'ba nuε 'mu, a di 'v 'na tete* 'ni =tuu -ni. 16Ti -mu' -kɔ 'yri 'n di 'li 'na 'Bai Nyisua -mɔ mu, 'n di nyaa =ne le, 'ki bu ya 'a mu nyiblo -bi yi, 'ki 'v 'na -ta'. Nyiblo a 'mu, ε nɔ- mɔ Nyisua a -Hihiu, -ε hle -ti a -tεε. ε nɔ- di 'v 'a mu ke' ni, 'a -ne ti, ε 'mu 'a mu -heε -ni. 17'Klɔ ki a nyibli, -v 'yi Nyisua -yi, -Hihiu a 'mu, ε 'yi 'li-ti 'li -we, bu ni 'v =nu ke', -kɔti v nu- mɔ -bi, v 'yi 'li-ti 'li -we, bu yru-o, 'ti- v 'ni -mɔɔ li 'a yiyie le. 'A mu -mɔ -bi, a yi Nyisua a -Hihiu a 'mu ni, -kɔti Nyisua a -Hihiu a 'mu, 'ki ε ni 'li 'a mu 'nyi, kɔ, ε 'mu 'v 'a mu ke' ni -nyrɔwɔ =du.

18'N 'yi 'li-ti 'li -we, =bu hie 'v 'a mu ni -do bu. Kee, 'ni -mu, 'n kɔ =bu di 'ne- 'a mu 'nyi de. 19Ti =du 'yi 'li -hie, 'klɔ ki a nyibli 'mu 'na 'yiye 'kee -ni. Kee, 'a mu -mɔ -bi, a di 'mu 'ni 'ye, -ε nu-o, 'n ni 'klɔ, 'aan 'mumu, a di ni 'klɔ -we. 20-Nyrɔwɔ a 'mu 'bu nyre 'v, a di yru-o le, -ε mɔ, 'n kɔ 'na 'Bai 'hven-, -a -mve ni, -a mɔ de ni -do, 'aan 'mumu, a kɔ 'mu 'hven-, -a -mve ni -we, -a mɔ de ni -do.

21Nyiblo 'bu ni 'v, 'bu 'ble 'na tete kua, kɔ, 'bu yi 'v tete a 'mu ni =tui -ni, nyiblo a 'mu, nɔ- nuε 'mu. Nyiblo -bu, -ε nuε 'mu, 'na 'Bai di-e 'ni -nuε -ni -we, 'na 'mumu, 'mu=v -nuε -ni, 'ti- 'mu=v nu, ε 'mu 'mu yru.»

22-ε -bi, Judia -mu', -ε 'yi Judia Yisikalio 'pa-, ke- ε pi-ti yi, ε wen: «Kvɔkɔnyɔ o, -bi' -nu, =ni pi le, -ε mɔ, -di-e 'ni nu, -a 'mu -mu yru, keε, =yi 'li-ti 'li -we, -bu nu-o, 'klɔ ki a nyibli bu yru -mu?» 23-ε -bi -Yusu =tu-o =wɔn, ε wen: «Nyiblo 'bu nuε 'mu, ε kɔ, -ti -bu, 'n di-e -lee -ni, 'bu yi 'v-v ni =tui -ni, 'n di-e 'ni nu, nyiblo a 'mu, ε 'mu 'mu yru. -ε -bi 'na 'Bai di-e 'ni -nuε -ni, 'ti- 'na 'Bai a 'mu, ε kɔ 'mu 'hven-, -a 'mu 'li-ti -mɔ mu, -a 'mu 'li-ti -mɔ ni. 24Nyiblo 'bu 'yi 'mu -nuε -ni, ε 'ni =tuu-o 'v 'na win ni. -Ti -bu, 'n yi 'a mu -lee -ni, a yi 'win, ε 'yi 'na =gbetu a wɔn bu a win 'pa-, keε, 'na 'Bai Nyisua, nɔ- le 'mu, =bu lee ne 'a mɔɔ.

25-Te 'n 'tie ni mɔ 'a mu 'hu, 'n yi 'a mu 'ni -lee -ni -dodo. 26'Na 'Bai Nyisua, nɔ- di 'a mu 'a -Hihiu yi ya, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli. 'A -Hihiu a 'mu, ε nɔ- di 'a mu -tebli

a pɛpɛ -tɔɔ -nɪ, kɔ, -tɪ a pɛpɛ -mʊ', 'n lee nɛ 'a mʊ, ɛ 'mʊ 'lɪ 'a mɔɔ 'kwli ɛ pʊ.

27 'N di-e 'nɪ nu, a 'mʊ plɔ a bleelɛ kɔ. Plɔ a bleelɛdʊ -mʊ', 'n -kɔ, ɛ nɔ- 'n di 'a mʊ -nyɪ. ɛ 'yɪ plɔ a bleelɛdʊ -mʊ', 'klɔ a nyibli yɪ 'waa 'bio ɛ -nyɪ 'pa-, 'nɪ -nyɪ-e lɪ 'a mɔɔ nɪ. 'A -tɪ o, a 'nɪ 'pie 'lɪ huannʊ, ɛ kɔ, 'aan =wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ =hlɔn. 28 'A 'wɪn nɪ, -tɛ 'n lee nɛ 'a mʊ, -ɛ mɔ: 'N mi nɪ, kɛɛ, 'n di 'nɪ di de, 'kɪ 'nɛ- 'a mʊ 'nyɪ. 'Bʊ mɔ, 'ba nʊɛ wɛn 'mʊ, a di nu wɛn dɔdʊ, -tɛ 'n mi 'lɪ 'na 'Bat -mɔ a -tɪ. 'Na 'Bat, nɔ- nɪ 'v 'mʊ 'lu yɪ. 29 -Tɛblɪ a pɛpɛ -bʊ, 'n yɪ 'a mɔɔ 'nɪ -lee -nɪ -dodo, 'tɪ- ɛ 'mʊ 'lu -mɔ mu. 'Bʊ mɔ, 'bʊ yɪ 'lu -mɔ nɪ mi, -ɛ -bɪ ɛ di bi 'lɪ 'a mʊ 'kwli ɛ, a 'mʊ 'mʊ =wɪ yɪ -kuo -nɪ. 30 'Ti 'n -kɔ, 'kɪ =bʊ hlee 'lɪ 'a mʊ -mɔ, ɛ 'yɪ -hʊ, -ɛ nu-o, 'klɔ -bʊ, 'a nyiblo gbagbʊ Satan*, ɛ yɪ 'lɪ 'nɪ di. =Han-tɪ, ɛ 'yɪ 'klɪ -kɔ, 'kɪ 'v 'mʊ kɪ, 31 kɛɛ, 'klɔ kɪ a nyibli bleɛ yɪ bʊ yru-o, -ɛ mɔ, 'n nʊɛ 'na 'Bat Nyɪsua nɪ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, dɛ -mʊ', 'na 'Bat lee 'mʊ, =bʊ nu, 'mʊ=v nu.

'A -tɪ o, ba 'du ye', -a 'mʊ mu.»

-Yusu 'wɪ- -haantugbe yɪ

15 ¹Kɛ- -Yusu pɪ 'a -nagbopu* yɪ, ɛ wɛn: «'Mɔ -bʊ, 'mɔ -mɔ =haantugbe†, 'a mʊ -mʊ', -v mɔ 'na nyibli, 'a mɔ tugbe a 'mʊ, 'a babʊ, 'na 'Bat Nyɪsua, nɔ- mɔ tugbe a 'mʊ, 'a 'dɔdɔnyɔ. 2 'A -nɛ bubba 'bʊ nɪ 'v, 'bʊ 'yɛ nɪ tʊ, 'dɔdɔnyɔ a 'mʊ, ɛ yɪ 'v=v 'nɪ 'bɛ, kɔ, 'a -nɛ bubba, 'bʊ yɪ nɪ tʊ, ɛ kɔ bʊ -pa=a 'hʊɪ ɛ, -ɛ di-e nu, ɛ 'mʊ 'v yɪ 'sii -nɪ, ɛ 'mʊ tʊ dɪakɪ. 3 'A mʊ -mɔ -bɪ, -tɪ -mʊ', 'n tɔɔ nɛ 'a mʊ, ɛ nu-o nɪ, 'a 'sii 'v yɪ. 4 'Ba 'cibi 'v, ba kʊɛ 'lɪ 'mʊ bʊ, =wɪ yɪ, -tɛ 'n -nu, 'n kɔ 'a mʊ 'hʊɛn-, =a -mʊɛ. 'Bʊ mɔ, bubba 'bʊ 'yɪ 'lɪ tugbe 'kwli bʊ -kʊɛ, -ɛ -bɪ ɛ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ bʊ tʊ ɛ nɪ -do. Kɛ- nɪ -do, ɛ =tɪ 'mʊ, 'kɪ 'v 'a mʊ -mɔ. 'Bʊ mɔ, 'ba 'yɪ 'lɪ 'mʊ bʊ -kʊɛ, a 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, ba nu 'na -kʊan.

⁵'Mɔ -mɔ tugbe, 'a mɔ 'a babʊ. 'Bʊ mɔ, nyiblo 'bʊ kʊɛ 'lɪ 'mʊ 'kwli bʊ, 'tɪ- ɛ kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, =ba -mʊɛ, nyiblo a 'mʊ, ɛ 'wɪ- bubba -mʊ' yɪ, -ɛ tʊ -tɛɛ, ɛ =hɛn 'nyɛ, nyiblo -mʊ', -ɛ nɪ 'na -kʊan -tɛɛ. 'Bʊ mɔ, 'ba 'yɪ 'lɪ 'mʊ bʊ -kʊɛ, 'a mʊ nɪ -do, a 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ, ba nu =dedede. 6 'Bʊ mɔ,

†15.1 Tugbe -mʊ', -kɔtɪ ɛ hɛ, 'a 'yɔ, v dɛɛ =nɛ rɛsɛn.

nyiblo 'bu 'yi 'li 'mu' bu -kue, Nyisua di pu-v 'wan, -wen tibabu -mu', u 'be 'u le, 'ti- u pu 'wan le, -e di-e nu, 'bu -ma, u 'mu-v le 'kukue -ni, u 'mu-v 'to pu. 7'Bu mo, 'ba kue 'li 'mu' bu, ko, 'ba 'ble 'na towin kua, 'ki 'li 'aan =wli ki, -e -bi ba -hua Nyisua 'a -ne =dedede, e 'mu 'a mo-co -nyi. 8'Bu mo, 'ba 'cibi 'u 'na -kuan a nunuo -tee, -e -bi a di-e nyibli 'ni -to -ni, -e mo, 'a mu -mo 'na -nagbopu. De a 'mu, no- di-e nu, nyibli 'mu 'na 'Bai Nyisua -ti a 'yi'buale -nyi.

9'N nue ne 'a mu ni, =wi yi, -te 'na 'Bai Nyisua -nu, 'e nue 'mu. Ba 'tie ba kue 'li 'mu' bu, -e di-e nu, a 'mu-v yi, -e mo, 'n nue ne 'a mu ni. 10'Bu mo, 'ba yi 'u 'na tete* ni =tui -ni, -e -bi a di-e 'ni yi 'a -ne ti, -e mo, 'n nue ne 'a mu ni, =wi yi, -te 'n -nu, 'ni =tuu 'u Nyisua a tete 'u, 'ni yi-e, -e mo, e nue 'mu ni, 'a -ne ti.

11'N yi 'a mu -ti a pepe -bu 'ni -lee -ni, -e di-e nu, -te 'n ni doo a nunuo, a 'mu le nu -we, ko, 'aan doo a 'mu, e 'mu =ce. 12Ba 'ye, -ti -bu, 'n yi 'a mu lee -ni, e no- bu: Ba nunue -ni, =wi yi, -te 'n -nu, 'ni nue ne 'a mu. 13Nuele gbagbu -mu', -e -hi 'u nuele a pepe 'u, e no- mo, nyiblo bu -ha 'a doo a -hnhln, 'ki 'u 'a 'bio a wowa a -ta'. 14-Ti -bu, 'n yi 'a mu lee -ni, 'ba yi-ti ni ni, -e -bi a mo 'na nunatumupu =no. 15'Ni -daa-a 'ki 'a mu 'na -kvannunyibli ni de, -koti de -mu', -kvannunyo a 'mase ni, -kvannunyo a 'mu, e 'yi-ti -yi. 'N dee ne 'a mu 'na nunatumupu. A yi de a 'mu ni, -koti -ti a pepe -mu', 'na 'Bai Nyisua to 'mu, 'n to ne 'a mo-co ni. 16E 'yi 'a mu 'pa-, a 'yi 'li 'mu 'li -ha, 'ki -bu mo 'aan Kokoonyo. Kee, mo -ha 'li 'a mu, 'ki ba kue 'mu =wien, 'ni lee ne 'a mu, 'ki ba mu 'na -kuan nu -we. -Kuan -mu', a di nu, e 'yi 'li-ti 'li -we, bu mo dadu a -kuan. 'A -ne de, a di 'na 'Bai Nyisua -hua, 'ki 'li 'na 'nyre 'kwli, e di 'a mo-co 'ni -nyi. 17'A -ti o, de -mu', 'n -hoe 'a mu, e no- mo: Ba nunue -ni.»

'Klo a nyibli di -Yusu a -nagbopu* 'ni -yaa -ni

18Ke- -Yusu pi de, e wen: «'Klo a nyibli 'bu yaa ne 'a mu, ba ko 'a yiyie, -e mo, mo -mo yi-henyiblo, u yaa -ni, 'ti- 'u mu 'a mu yaa mo. 19'Bu mo, 'ba mo wen 'klo a nyibli, 'klo a nyibli di nue wen 'aan de, -e nu-o, 'ki a di wen 'li -nu 'nyi ni. Kee, e 'yi 'mu le -ni. 'Na -gbetu, mo -ha 'li 'a mu

'klo a nyibli 'nyi, 'ni pu 'a mu 'kibia ki. A 'yi ki 'li -nu 'nyi -ni. E no- ko -ti, 'u yraa ne 'a mu. 20-Ti -bu, 'n lee la 'a mu, e 'ni 'hruo 'li 'a mu -mo. E no- mo: -Kuannunyo =du 'yi 'u 'a 'mase 'lu yi -ni. De e =hen 'nyre, e no- mo, nyibli -mu', -te u naa 'u, 'u =tu 'mu =hwen, 'ki u di 'u -naa -ni, u 'mu 'a mu =hwen =tu -we. Nyibli -mu', -u =tui 'u 'na toowin 'u, u ko bu =tuu 'u 'aan toowin 'u -we. 21'Bu yi 'a mu =hwen ni -tui, ba yi-e, -e mo, -te a mo 'na -nagbopu a -ti -nu. 'Ti-, 'na 'Bai -bu, -e te 'ne- 'mu 'klo ki, u 'yi-ti -yi. 22'Bu mo, 'ni 'yi wen 'ne- di, 'ni 'yi wen =nu Nyisva a -ti -lee -ni, Nyisva 'yi 'li-ti 'li -we, bu yee wen =nu -ti, 'ki 'u 'waa de 'kuku* -mu', u -nu a -ta'. Kee, de -bu, 'n -di, 'n lee =nu Nyisva a -ti, 'bu 'tie yi de 'kuku ni ni, u 'yi 'li-ti 'li -we, bu ko 'hru, 'ki bu =ta Nyisva -ji'. 23Nyiblo -bu, -e yraa 'mu, e yraa 'na 'Bai ni -we. 24'Bu mo, 'ni 'yi -huan 'li =nu 'nyi =wilekeede =du ni -nii -ni, nyiblo =du 'yi -huan ni ni, -e -bi Nyisva 'yi 'li-ti 'li -we, bu yee =nu -ti, 'ki 'u 'waa de 'kuku -mu', u -nu a -ta'. Kee, =wilekeee-tebli -mu', 'n nuu 'li =nu 'nyi, u 'ye-e ni, kee, ke- e 'ni 'mu, 'n ko 'na 'Bai 'hwen-, 'u yraa ne -a mu. 25-Tebli a 'mu, -e mi 'lu -mo, e mi 'lu -mo, -e di-e nu, -ti -mu', 'waa 'banu 'cru la 'li Nyisvacruen 'kwli, e 'mu -nue -ni. -Ti a 'mu, e no- -bu: =Han-ti =hon, 'n 'yi =dedede -nu, u yraa 'mu ni.»

26Ke- -Yusu pi =nu yi de, e wen: «Nyiblo -mu', -e di 'a mu -hee -ni, e di 'ni di. 'Ki e di 'li 'na 'Bai -mo -hon. 'Bu mo, 'ni mu 'li 'na 'Bai -mo, 'n ko =bu ya 'a mu nyiblo a 'mu yi. Nyiblo a 'mu, e no- mo Nyisva a -Hihiu*. E no- di nyibli -ti a -tee -to -ni. 'Bu mo, 'bu -di, e di 'a mu 'ni -lee -ni, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu. 27'A mu -mo -bi, a di-e 'ni hla -we, nyiblo a 'di -bi 'n pa 'mu, -e nu-o, kue la 'li 'na -kuan a -wlu-tuule 'yie bu, a ko 'mu 'hwen-, -a mu nne 'hu.

16 ¹N yi 'a mu -ti a 'mu 'ni -lee -ni, -e di-e nu, =hwen a 'mu, 'a 'yiyeti a 'mu, 'bu nyre 'u, a 'ni =ha 'na =wlu a yikuole 'kee -ni. ²U di bla 'a mu Nyisva a 'kayo* ble. Ti di 'u 'ni nyre -we, -e ko 'yri nyibli -mu', -u di 'a mu le 'lila -ni, u di-e hla, -e mo, e mo Nyisva a -kuan =nu, 'u ni-e. ³Ke- u di 'a nunuo nu, -te u 'yi 'na 'Bai -yi, e ko, -te u 'yi 'mu -yi a -ti. ⁴Kee, 'n yi 'a mu -ti a 'mu ni -lee -ni, -e di-e nu, ti -mu' -ko 'yri u di -tebli a 'mu nu, e 'mu 'li 'a mu 'kwli le bi, -e mo, 'n lee ne 'a mu ni.»

De -mu', Nyɩsua a -Hihiu* ni

«Kue la 'li bu, 'n 'yi la 'a mu -ti a 'mu 'ni -lee -ni, -e nu-o, 'ki 'n ni la 'li 'a mu 'nyi. 5-Tɛ ti ne -bu, 'n mi ni. Nyiblo -mu', -e lee 'ne- 'mu -tutu ki, e no- ko 'hvi 'n mi 'li. Kɛɛ, 'ki 'li 'a mu 'nyi, nyiblo =du 'ni 'beti-e 'mu, -e mo: -Bi' -mi yi 'li? 6'Aan =wli 'muɛ bu, -te 'n lee ne 'a mu, -e mo, 'n di 'ni mu a -ti. 7Kɛɛ, ba pu-v =han-ti, e di noɔ 'v le, 'ki 'v 'a mu -mo, 'ki -bu mu, -e nu-o, 'bu mo, 'ni 'yi -mu, -e -bi nyiblo -mu', -e di wen 'a mu -hɛɛ -ni, -e mo, Nyɩsua a -Hihiu, e 'yi 'li-ti 'li -wɛ, bu di 'ne- 'a mu -mo. Kɛɛ, 'bu mo, 'ni -mu, 'n di 'a moɔ yi 'ni ya. 8'Bu mo, 'bu -di, e di 'klo a nyibli 'ni -toɔ -ni, -e mo, v ni de 'kuku*, 'ti- e 'mu =nu 'hru -toɔ -ni, -e 'sii 'v yi, e ko -bati -mu', Nyɩsua di pu 'hven-. 9De 'kuku -mu', nyibli ni, e di =nu -toɔ -ni, e no- mo, bu 'yi 'mu =wlv yi -kuo -ni. 10U di-e 'ni 'ye, -e mo, 'na 'hru 'sii 'v yi, -koti 'ki 'n mi 'li 'na 'Bat -mo, 'ki a 'ye ni di 'ki 'mu ni 'ye de. 11'Ya 'v 'lu de, -bati -mu', Nyɩsua di =nu le -puv -ni, e no- mo -bati -mu', -e klo 'klo -bu, 'a nyiblo gbagbu Satan*.

12'N ko -tebli -hɔhɔ, -bu lee ne 'a mu de, kɛɛ, -te ti ne -bu, a 'yi 'li-ti 'li -wɛ, ba ko 'a leyuyruo, -koti e -hi 'aan 'lule-hihie wlon. 13Nyɩsua a -Hihiu, -e yi nyibli -ti a -tɛɛ -lee -ni, 'bu mo, 'bu -di, e di-e 'ni nu, a 'mu -ti a -tɛɛ a 'mu le yru pepe. -Ti -mu', e di 'a mu -lee -ni, e 'yi 'a =gbetu a wlon bu a win 'pa-, kɛɛ, -ti -mu', 'a 'mumu, e di 'win, e no- e di 'a mu -lee -ni, ko, -tebli -mu', -e di -hvan 'lu -mo mu, 'a pepe a 'mu, e no- e di 'a mu -toɔ -ni. 14E di toɔ nyibli 'na -ti a 'yi'buale, -e nu-o, -ti -mu', 'n di Nyɩsua a -Hihiu -lee -ni, e no- e di 'win, 'ti- e di 'a mu -lee -ni. 15-Tɛbli a pepe, 'na 'Bat -ko, 'mo koɔ -wɛ. E no- ko -ti, 'ni hla-a, -e mo, -ti -mu', 'n di Nyɩsua a -Hihiu -lee -ni, e no- e di 'win, 'ti- e di 'a mu -lee -ni.»

A di nu doɔ

16«Ti =du 'yi 'li -hie, a 'mu 'na 'yiye 'kee -ni, 'bu -hi, e di gba ti gbi, 'ti- a 'mu 'mu 'ye de.»

17'Ki 'li v ni -do a 'mu 'nyi, ke- 'a -nagbopu* -bi pi, 'v yi le 'beti -ni: «De a 'di -bi, de a 'mu, e =hen 'nyre 'li, -te e pi le, -e mo: Ti =du 'yi 'li -hie, a 'mu 'na 'yiye 'kee -ni, 'bu -hi,

ε di gba ti gbi, 'ti- a 'mu 'mu 'ye de? De- kɔ -ti, 'ε pu le de, -ε mɔ: A 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wε ba 'ye 'mu, -ε nu-o, 'kɪ 'n mi 'lɪ 'na 'Bat -mɔ? 18Ti gbi a 'mu, -kɔtɪ ε -hla, de- ε -hen 'nyre 'lɪ? -Ti a 'mu, ε -hla, -a 'nɪ -yru-o lɪ-tɪ lɛ.»

19-Tε -Yusu yru-o, -ε mɔ, υ -hve bu 'beti-e, -ε -bɪ, ε -tua 'waa leele, ε wen: «N lee ne 'a mu nɪ, -ε mɔ: 'Kɪ 'lɪ ti gbi 'kwli, a 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wε ba 'ye 'mu, 'ti-, 'ti- 'kɪ 'lɪ ti -bɪ 'kwli, a 'mu 'mu 'ye de. -Bɪ de a 'mu, ε nɔ- kɔ kɪ a yɪ 'v 'aan dɔɔv le 'beti -nɪ? 20'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, -ε mɔ, a di 'nɪ we, ε kɔ, a 'mu nyat le nu, kεε, 'klɔ a nyibli di nu dɔɔv, 'a mu mɔ -bɪ, 'aan =wɪ 'mu bu 'mve. Kεε, 'bu -hie ti gbi, -ε -bɪ a di -tua dɔɔv a nunuo de. 21-Bu pu=v -ɲlanvɔgba a de yɪ: -ɲlanvɔgba, 'bu yɪ =gbla mɔ nɪ mi, -ε -bɪ 'a =wɪv yɪ 'mve bu, 'kɪ 'v -hwen -mɔ', ε di 'ye a -ta'. Kεε, 'bu =gbla, -ε -bɪ -hwen -mɔ', ε yɪ wen 'ye, 'a -ti -hru-o -mɔ. -E -bɪ ε ni dɔɔv, -tε ε -nu, 'ε pu 'ne- 'yu yrayrv 'klɔ -mɔ. 22Kε- ε =ti 'mu -wε, 'kɪ 'v 'a mu -mɔ. -Tε ti ne -bu, 'aan =wɪ 'mve bu, -hwen a 'yiye a -ti. Kεε, 'n kɔ 'a mu 'hwen-, -a di 'nɪ 'yiye -nɪ de. 'Bu mɔ, =ba 'yiye -nɪ, a di nu dɔɔv, 'ti- nyiblo =dɔ 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wε, bu nu-o, ba 'kee dɔɔv a 'mu, 'a nunuo.

23Ti a 'mu 'bu nyre 'v, -ε -bɪ a di 'kee 'na le'betile de, -ε nu-o, a di -tebli a pεpe a 'mu le 'nɪ yru. 'N yɪ 'a mu 'nɪ -lee -nɪ, -tebli a pεpe -mɔ', a di 'na 'Bat -hua, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli, ε di 'a mɔ-ɔ 'nɪ -nyi. 24Kve la 'lɪ bu, -bu ye ti -bu kɪ, a 'yεε 'na 'Bat =dedede nɪ -hve, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli. 'Bu mɔ, 'ba yɪ de nɪ -hve, -ε -bɪ ba -hua-a 'na 'Bat. E di 'a mɔ-ɔ 'nɪ -nyi, -ε di-e nu, 'aan dɔɔv 'mu -εε.»

-Yusu wen 'nɪ, -aan =wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ -hlɔn

25«-Ti a pεpe -bu, 'n lee ne 'a mu, 'kɪ 'n naa 'lɪ 'ledvɪ 'kwli, 'nɪ hla=a. Ti di 'v 'nɪ nyre, -ε kɔ 'yri 'n 'ye nɪ di 'ledvɪ nɪ nu, 'n 'ye nɪ di 'lɪ 'a mu -mɔ nɪ -hlee -nɪ, kεε, -tebli -mɔ', -ε kve 'v 'na 'Bat kɪ bu, 'n di yrue ne 'a mɔ-ɔ' le -tεε. 26Ti a 'mu, 'bu nyre 'v, a di -hua 'na 'Bat -tebli, 'kɪ 'lɪ 'na 'nyre 'kwli. 'Na 'mumu, 'n 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wε, =bu -hua-a =dedede, 'kɪ 'v 'aan -ta', kεε, 'aan =gbetv 'a mu di-e -tebli le -hua, 27-kɔtɪ 'na 'Bat a 'mu, ε nve ne 'a mu nɪ, -ε nu-o, a nve 'mu nɪ -wε, 'ti- 'a kuo 'mu =wɪv yɪ, -ε mɔ, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ Nyɪsva -mɔ. 28'Kɪ 'n -hɔn 'lɪ 'na 'Bat -mɔ, 'nɪ di 'ne- 'klɔ kɪ.

-Te ti ne -bu, 'n mi 'ne- 'klɔ kɪ -hɔn mɔ, 'mʊ 'lɪ 'na 'Bai -mɔ mu.»

29-ɛ -bɪ 'a -nagbopu* =tu=ɔ =wɔn, ʊ wɛn: «Ye ke, -te ti ne -bu, -te -ye' nɪ hlee 'lɪ 'ledʊ 'kwli, 'a -tɪ, -tɪ -mʊ', -hle, -a yruie' le -tee. 30-A yi 'kɪ-tɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'ye =bu nyiblo 'yɪ -mʊ de 'beti -nɪ, de -mʊ', ɛ -hʊɛ, ɛ nɪ ke', =nɪ -we 'a yiyie -mɔ. ɛ nɔ- kɔ -tɪ, =a yi-e, -ɛ mɔ 'kɪ -hɔn 'lɪ Nyɪsua -mɔ.»

31-ɛ -bɪ -Yusu -tu -nʊ =wɔn: «Bɪ a yi 'kɪ-tɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'kɪ 'n -hɔn 'lɪ Nyɪsua -mɔ? 32'A -tɪ 'kɪ, ti di 'ʊ 'nɪ nyre, 'tɪ- ɛ mɔ, ɛ -we 'ʊ nyinyre -mɔ, -ɛ kɔ 'yri 'aan pepe a di -gbɛ, 'a -ne nyiblo 'bʊ nɪ 'ʊ, ɛ 'mʊ 'lɪ 'a -ne 'kayu bʊ mu, a 'mʊ 'ʊ 'mɔ nɪ -do bʊ -hie. Kɛɛ, 'n 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -we, =bʊ nu -do, -ɛ nu=ɔ, 'kɪ 'na 'Bai nɪ mɔ 'mʊ 'hʊɪ.

33'N lee ne 'a mʊ -tɪ a pepe a 'mʊ nɪ, -ɛ di-e nu, 'a mʊ -mʊ', -ʊ kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -ʊ -mʊɛ, a 'mʊ kɪbʊwɛɛnle kɔ. 'Kɪ 'ne- 'klɔ -bʊ kɪ, a di 'ye =hʊɛn. Kɛɛ, 'aan =wɪ 'nɪ 'bie 'lɪ =hlɔn, -ɛ nu=ɔ, 'n -we 'klɔ -bʊ 'a 'kɪ bʊ nɪ.»

**-Te -Yusu da la Nyɪsua,
'kɪ 'ʊ 'a -nagbopu* a -ta'**

17 ¹Tɪ- -Yusu 'mʊ 'kɪ -yre mɔ mu, -ɛ -bɪ ɛ 'du 'lu ye', 'ɛ ta 'lɪ yakɔ 'kwli le, ɛ wɛn: «Na 'Bai ɔ, ti nyre 'ʊ nɪ, 'kɪ 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -na 'Yu, -bʊ nu=ɔ, nyibli bʊ 'ye 'na -tɪ a 'yi'buale, -ɛ di-e nu, 'mʊ =nʊ -na -tɪ a 'yi'buale -tɔɔ -nɪ -we. 2-Nyi 'mʊ 'kɪ, 'kɪ 'ʊ -tonyibli a pepe kɪ, -ɛ di-e nu, nyibli a pepe -bʊ, -nyi 'mʊ, 'mʊ =nʊ 'klɔ yrayrʊ -mʊ', -ɛ 'ye nɪ -we 'lɪ -nyi. 3'Klɔ yrayrʊ a 'mʊ, ɛ nɔ- mɔ bʊ yi -mʊ, -mɔ -mʊ', -ɛ mɔ -tee a Nyɪsua nɪ -do, ɛ kɔ, bʊ yi 'mʊ -we, 'mɔ -bʊ, -ɛ mɔ -Yusu 'Kɪsʊ, -lee 'ne- 'klɔ kɪ. 4-Te 'n nɪ 'ne- 'klɔ kɪ, 'n tɔɔ nyibli -na -tɪ a 'yi'buale nɪ. -Kʊan -mʊ', -nyi la 'mʊ, =bʊ nu, 'n -yra-a 'lu nɪ. 5-ɛ -bɪ 'kɪ, 'na 'Bai ɔ, wɛn, 'kɪ =bʊ di 'lɪ -mʊ 'hʊɪ de, 'mʊ -tɪ a 'yi'buale kɔ. Ti -mʊ', -ɛ kɔ 'yri 'n nɪ la 'ʊ -mʊ 'hʊɪ, -tɪ a 'yi'buale nɪ -do -mʊ', 'n kɔ la, 'tɪ- 'klɔ 'mʊ la nue mɔ mu, -nyi 'mʊ -tɪ a 'yi'buale a 'mʊ de.

6Nyibli -mʊ', -ʊ nɪ la 'lɪ 'klɔ 'ka 'kwli, -ha 'lɪ =nʊ nɪ, =nɪ -nyi 'mʊ =nʊ, =nɪ nu=ɔ, nyibli a 'mʊ, 'ʊ yi -mʊ. -Mɔ kɔ nyibli a 'mʊ, =nɪ -ha 'lɪ =nʊ, =nɪ -nyi 'mʊ =nʊ, 'ʊ =tui 'ʊ -na win. 7U yi 'kɪ-tɪ nɪ, -ɛ mɔ, 'a -ne de, -nyi 'mʊ, 'kɪ ɛ -hɔn 'lɪ -mʊ -mɔ. 8Win -bʊ, =tu 'mʊ wɔn, ɛ nɔ- 'n tɔɔ =nʊ,

'v 'ble=e kva -tɛɛ. U yru-o ni, -ɛ mɔ, 'ki 'n -hɔn 'li -mu -mɔ, kɔ, 'v yi-e -tɛɛ, -ɛ mɔ, -mɔ lee 'nɛ- 'mu 'klɔ ki.

9Nyibli a 'mu, v nu- kɔ -ti, 'ni dɛ -mu. 'Ni -da=a li -mu, 'ki 'v 'klɔ ki a nyibli -mu', -v 'yi -mu -yi a -ta'. Kɛɛ, nyibli -bu, -nyi 'mu, v nu- kɔ -ti, 'ni dɛ -mu, -ɛ nu=o, -mɔ kɔ =nu. 10'A -nɛ dɛ, kɔ 'a -nɛ nyiblo 'n -kɔ, -mɔ kɔ =nu, mɔ, 'a -nɛ dɛ, kɔ 'a -nɛ nyiblo, -kɔ, 'mɔ kɔ =nu -wɛ. U nu- ni=e, nyibli 'v yi 'na -ti a 'yi'buale 'ye. 11Ti -dɔ 'yi 'li -hie, 'mu 'nɛ- 'klɔ -bu ki -hɔn, 'mu 'li -mu -mɔ di. Kɛɛ, v nu- -mɔ -bi, 'ki v 'tɛ di 'nɛ- 'klɔ -bu ki ni. 'Na 'Bat Nyɪsɪva, nu 'kli -mu', -nyi 'mu, -bu =tu =nu 'yie, -ɛ di=e nu, v 'mu -mɔɛ, =wi yi, -tɛ 'n kɔ -mu 'hɔn-, -a -nu, =a -mɔɛ. 12Ti a pɛpɛ -bu, 'n -hi 'nɛ- =nu 'nyi, 'n =tui la =nu 'yie, 'ki 'li -na 'kli -mu', -nyi 'mu 'kwli. 'N -tu =nu 'yie ni -tɛɛ, 'waa 'yɛ ni -do -dɔ 'yi 'wan, 'bu 'yi nyiblo ni -do -bu, -kɔti v 'cru la 'li Nyɪsvacriɛn 'kwli, -ɛ mɔ, ɛ di 'ni 'wan. -ɛ -bi -ti a 'mu, v 'cru la, ɛ nue ni. 13Kɛɛ, -tɛ ti nɛ -bu, 'ki 'n yi 'li -mu -mɔ di. -Ti a pɛpɛ -bu, 'n yi =nu 'ni -lee -ni, -tɛ 'n 'tɛ ni 'nɛ- =nu 'nyi, 'ki 'nɛ- -tɔtu ki, -ɛ di=e nu, -tɛ 'n ni dɔdɔ a nunuo, v 'mu dɔdɔ a nunuo lɛ nu -wɛ, 'ti- dɔdɔ a 'mu, ɛ 'mu =cɛ. 14'N tɔɔ =nu -na win ni, kɛɛ, 'klɔ a nyibli yraa =nu ni, -tɛ 'na nyibli 'yi 'klɔ a nyibli 'pa- a -ti, =wi yi, -tɛ 'n -nu, 'ni 'yi 'klɔ a nyiblo 'pa-. 15'Ni -nyaa=a -mu lɛ, 'ki -bu -ha 'nɛ- =nu 'klɔ -bu ki, kɛɛ, 'n nyɛɛ -mu lɛ, 'ki -bu =tu =nu 'yie, -ɛ di=e nu, 'kuo -hɔn* a nyiblo gbagbu 'ni =ha =nu lɛ -hɛn. 16U 'yi 'klɔ a nyibli 'pa-, =wi yi, -tɛ 'na 'mumu, 'n -nu, 'ki 'n 'yi 'klɔ a nyiblo 'pa-. 17Tɔɔ =nu -ti a -tɛɛ, -ɛ di=e nu, v 'mu -na nyibli mɔ pɛpɛ. -Ti a -tɛɛ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ -na win. 18-Tɛ -nu, =ni lee 'nɛ- 'mu 'klɔ -bu ki, kɛ- ni -do, 'n -nu, 'ni lee =nu -wɛ, 'ki bu bi 'klɔ -bu ki, bu pu -na =haantitie nyibli. 19'N -hɛ 'na dɔnɔv ni pɛpɛ, 'ni yi -mu 'na dɔnɔv -nyi, 'ki 'v 'waa -ta', -ɛ di=e nu, v 'mu -na nyibli mɔ -tɛɛ.

20ɛ 'yi 'na nyibli -bu ni -do a -ti 'pa-, 'ni -da=a -mu. Kɛɛ, 'n dɛ -mu ni -wɛ, 'ki 'v nyibli -bi -bu, 'na nyibli di 'na -ti -lee -ni, -v di 'mu =wɔv yi -kuo -ni a -ti. 21'N nyɛɛ -mu lɛ, 'waa pɛpɛ bu -mɔɛ. 'Na 'Bat, -tɛ 'n kɔ -mu 'hɔn-, -a -nu, =a 'wi- nyiblo ni -do yi, nu=o, v kɔ -a mu 'hɔn-, -ba -mɔɛ -wɛ. Nu=o, bu -mɔɛ, -ɛ di=e nu, 'klɔ ki a nyibli -mu', -v 'yi -mu -yi, v 'mu=v -han-ti pu, -ɛ mɔ, -mɔ lee 'nɛ- 'mu 'klɔ ki.

22-Ti a 'yi'buale -mu', -nyi 'mu, 'n -nyi =nu=v ni, -ε di-e nu, v 'mu -mυε, =wi yi, -te -kɔ 'mu 'huen-, -a -nu, =a -mυε, 23ε =hen 'nyre, v kɔ 'mu 'huen-, -a 'wi- nyiblo ni -do yi, 'ti- -kɔ 'mu 'huen-, -a 'wi- nyiblo ni -do yi, -ε di-e nu, v 'mu -mυε pepe, ε kɔ, 'klɔ ki a nyibli, v 'mu=v yru, -ε mɔ, -mɔ lee 'ne- 'mu, 'ti- v 'mu=v le yru, -ε mɔ, -nυε =nu ni, =wi yi, -te -nu, =ni nυε 'mu.

24'Na 'Bat o, -nyi 'mu =nu ni. 'A -ti, 'n -hυε-ε ni, -tite 'n di 'v ni, v kɔ 'mu 'huen-, -ba ni 'v -we, -ε di-e nu, v 'mu 'na -ti a 'yi'buale 'ye. -Ti a 'yi'buale a 'mu, -nyi la 'mɔ=ɔ ni, -ε nu=o, 'ti- 'klɔ 'mu la -nue -ni, -nυε la 'mu ni. 25'Na 'Bat o, -mɔ -mu', -ε 'sii 'v yi, nyibli -hɔhɔ, -v ni 'ne- 'klɔ -bu ki, v 'yi -mu -yi. Kεε, 'mɔ -bi, 'n yi -mu ni, ε kɔ nyibli -mu', -v yi-e, -ε mɔ, -mɔ lee 'ne- 'mu 'klɔ ki, nyibli a 'mu, v yi -mu ni -we. 26'N nu=o ni, 'v yi -mu, ε kɔ, 'mu=v 'lu -mɔ gba, v 'mu -mu yi -teε, -ε di-e nu, v 'mu 'waa 'bio -nυε -ni, =wi yi, -te -nu, =ni nυε 'mu, 'ti- 'n kɔ =nu 'huen-, -a 'mu nyiblo ni -do yi 'wi.»

-Te Judia pu la -Yusu -Juukve* a 'blv a nyibli -ju'

(Matie 26.47-56; Maki 14.43-50; Luku 22.47-53)

18 1-Te -Yusu -we 'ki 'li Nyisua a -mɔhleele -mɔ, -ε -bi ε kɔ 'a -nagbopv* 'huen-, v 'du ye', 'v =ti Jrusredɔ 'kwli. Kεε, Judia, -ε mɔ -Yusu a -nagbopi -bi, ε nɔ- kɔ =nu 'huen-, -v 'yi -mu. 'Nihannv =dɔ ni 'v. 'A 'nyre mɔ Sedrɔ. Sedrɔ a 'mu, nɔ- kɔ 'niki 'dɔdɔti a -ci =dɔ ni 'li. Nɔ- kɔ ki v mu 'li. 2'Waa pepe, 'ki v 'yεε 'li le. Nɔ- nu=o, Judia a 'mu, 'ε yi 'li -te a 'mu, 'ε kɔ 'ki 'hru, 'ki bu pu -Yusu 'a yraanyibli -ju'. 3'Ki 'li 'dɔ a 'mu 'kwli, Romakve a tayie ni 'li, ε kɔ Nyisua a 'kagbau* a 'yie-tunyv 'huen-. Nyibli a 'mu, nu- Judia pu ye', 'v mi -Yusu klɔ mɔ, 'ki 'li 'dɔdɔti a -ci a 'mu ki. Nyibli a 'mu, Nyisua a -cɔhlɔnpinyv* gbagbi kɔ Falisi=tumu* a nyibli 'huen-, -v mɔ -Juukve a 'blv a nyibli, nu- te 'li =nu, 'ti- 'blv a nyibli a 'mu, -v te 'li =nu, 'waa pepe, nu- mu 'li -te a 'mu. 'Seyo -mu', -v kɔ =nu 'huen- -mu, v 'ble 'napt, kɔ =gbii, kɔ ta-wɔn-tebli kva le, 'v -mu. 4-Yusu yi -tebli a pepe a 'mu ni, -ε kɔ -bu nu=o. Nɔ- nu=o, 'ε 'yɪya 'v =nu ye' bu, 'ε 'beti =nu, ε wen: «Nyiblo a 'di -bi a =mυε le 'li?» 5-ε -bi v wen: «Nasaleti a -Yusu.» -ε -bi ε wen: «'Mɔ, nɔ- -bu.»

'Kɪ Judia 'tɛ nɪ 'lɪ -Yusu a yraanyibli 'nyɪ. 6-Yusu bu pu 'kɪ lɛ: «'Mɔ, nɔ- -bu,» ti nɪ -do a ti 'yri, -ɛ -bɪ v naa ke -naanaa, 'v bi =hlɔn lɛ. 7-ɛ -bɪ ɛ 'beti =nu nɪ de, ɛ wen: «Nyiblo a 'dɪ -bɪ a =mʊɛ lɛ 'lɪ?» -ɛ -bɪ v wen: «Nasaletɪ a -Yusu.» 8-ɛ -bɪ ɛ wen: «'Bɪ 'n lee wen 'a mu nɪ, -ɛ mɔ, 'mɔ, nɔ- -bu. -Tɛ ɛ mɔ 'mɔ, a -hʊɛ ba klɔ, ba -ha 'na -nagbopu mɛ lɛ, bu mu, a 'nɪ 'klɔɔ 'lɪ =nu.» -ɛ -bɪ 'seyo -ha -Yusu a -nagbopu mɛ lɛ. 9-Tɛ ɛ pu lɛ, -ɛ -bɪ de -mʊ', ɛ hla la, ti -hi la a ti 'yri, ɛ nue ke nɪ. De a 'mu, ɛ nɔ- -bu: «'Na 'Bai Nyɪsua o, nyibli -mʊ', -nyɪ la 'mu, 'n 'yɪ 'a nyiblo nɪ -do 'waan -nɪ.» 10'Kɪ 'lɪ -Yusu a yraanyibli a 'mu 'nyɪ, nyiblo =du nɪ 'lɪ, 'a 'nyrɛ 'ɛ mɔ Malikusɪ. ɛ mɔ Nyɪsua a -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu a -kuannunyɔ =nɔ. -ɛ -bɪ Simɔ Pielɪ, -ɛ mɔ -Yusu a -nagbopi -bɪ, -ɛ nɪ 'v -Yusu 'hʊɪ, ɛ nu 'a 'plɛn, 'ɛ 'be 'v Malikusɪ a 'mu, 'a diidɛnva 'v. 11-ɛ -bɪ -Yusu wen: «Pielɪ o, pu 'lɪ -na 'plɛn bɔ 'kwli. =Bɪ =yɪ-tɪ -yɪ, -ɛ mɔ, 'n kɔ =bu -yra =hʊɛn -mʊ', Nyɪsua -hʊɛ =bu 'ye 'lɪ?»

-Tɛ v gba la -Yusu,

'kɪ 'v -cɔhlɔnpinyu* a nyiblo gbagbu Hanɪ ye'

12-ɛ -bɪ ti nɪ -do a ti 'yri, nyibli a 'mu, Judia -gba, v kɔ 'waa nyibli gbagbɪ 'hʊɛn-, v klɔ -Yusu nɪ, 'v mʊa =nɛ, 13'v gba=a 'dɔ. Yɪ-henyiblo -kɔ -mɔ v gba 'lɪ-tɪ, nɔ- mɔ -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu. Nyɪbehɪan a 'mu, 'a 'nyrɛ mɔ Hanɪ. ɛ nɔ- mɔ Kaifɔ a tʊa. Kaifɔ a 'mu, ɛ nɔ- mɔ 'yru a 'mu 'kwli a -cɔhlɔnpinyu a nyiblo gbagbu. 14Kaifɔ nɪ -do a 'mu, nɔ- pu la -Juukʊɛ* =tɔ' ti =du -hi la a ti 'yri, -ɛ mɔ: «ɛ nu -tɛɛ, 'kɪ nyiblo nɪ -do bu 'ku, 'kɪ 'v -aan dakɔ a pɛpɛ a -ta', 'ɛ -hi 'v -aan dakɔ a pɛpɛ bu 'ku.»

-Tɛ Pielɪ pu la lɛ, -ɛ mɔ,

ɛ 'yɪ la -Yusu a -nagbopi* 'pa-

(Matie 26.69-70; Maki 14.66-68; Luku 22.55-57)

15Bu yɪ 'kɪ -Yusu nɪ gbɛ, -ɛ -bɪ Simɔ Pielɪ kɔ -Yusu a -nagbopi -bɪ 'hʊɛn-, v nu- yɪ-tɪ =wien lɛ kʊɛ. -Nagbopi -bɪ a 'mu, -cɔhlɔnpinyu* a nyiblo gbagbu, -ɛ mɔ Hanɪ, ɛ yɪ-e nɪ. ɛ nɔ- nu=o, ɛ kɔ -Yusu 'hʊɛn- 'v pa 'v -tɛ nɪ -do, 'kɪ 'lɪ nyɪbehɪan a 'mu, -ɛ mɔ Hanɪ, 'a -yaa 'kwli. 16Kɛɛ, Pielɪ -mɔ -bɪ, 'kɪ ɛ hree 'v -yaa a 'mu, 'a -hʊan.yɪ'. -Nagbopi -mʊ',

© David C. Cook Foundation

-c̄hlpinyu a nyiblo gbagbu -yi, nɔ- lee 'yu nyɔyu -mɔ',
 -ɛ -tui 'maju 'yie, 'ɛ paa Pielɪ. 17 Pielɪ bu pa 'kɪ, -ɛ -bɪ
 'yu nyɔyu a 'mɔ, ɛ yɪ-tɪ 'nɪ 'beti -nɪ, ɛ wen: «Bɪ -mɔ -Yusu
 a -nagbopi -bɪ -nɔ -wɛ.» -ɛ bɪ Pielɪ wen: «Yruyu, 'n 'yɪ 'lɪ
 -nɔ 'nyɪ -nɪ.» 18 -Tɛ cɛ yɪ 'kɪ nɪ -tɪ, -ɛ -bɪ -kvannunyibli -mɔ',
 -v kɔ Nyɪsva a 'kagbau* a 'yie-tunyɔ 'hven-, -v nɪ 'v, v 'tie
 na, 'v yɪ-tɪ 'wen. 'Kɪ Pielɪ nɪ 'lɪ -nɔ 'nyɪ, 'ɛ yɪ na 'wen -wɛ.

**-Tɛ -c̄hlpinyu* a nyiblo gbagbu Hanɪ
 yɪ la -Yusu lɛ 'beti -nɪ**

(Matie 26.59-66; Maki 14.55-64; Luku 22.66-71)

19 Ti a 'mɔ 'yɪ, -ɛ -bɪ -c̄hlpinyu a nyiblo gbagbu Hanɪ,
 ɛ -tua -Yusu tete* a lɛ'betile, ɛ wen: «Nyibli a 'dɪ -bɪ -mɔ
 -na -nagbopu* 'lɪ, kɔ, dɛ a 'dɪ -bɪ -mɔ -na tɔwin 'lɪ?»
 20 -ɛ -bɪ -Yusu =tu=ɔ =wɔn, ɛ wen: «Nyibli a pepe yɪ -tɪ a
 pepe, 'n tɔɔ -nɪ nɪ. 'N 'yɪ -tɪ -dɔ -hli. 'A -nɛ ti, 'n tɔɛ la nɪ,
 'kɪ 'lɪ Nyɪsva a 'kayo* bu, ɛ kɔ, 'kɪ 'lɪ 'a 'kagbau* a -yaa
 'kwli, -tɛ -Juukɔɛ* a pepe 'yɛɛ 'lɪ lɛ, v kɔ 'waa nyibli gbagbu
 'hven-. 21 'A -tɪ, -nɪ 'betie 'lɪ 'mɔ. Nyibli -mɔ', -v nɪ la -tuo kɪ,
 v nɔ- -bu 'beti -nɪ. -Tɛbli a pepe, 'n tɔɔ la -nɪ, v yɪ-e nɪ.
 'Waa -hɔhɔ nɪ 'nɛ- -a mɔ 'nyɪ.» 22 -Yusu bu pu 'kɪ lɛ,
 -ɛ -bɪ Nyɪsva a 'kagbau a 'yie-tunyɔ -bɪ, -ɛ nɪ 'v, ɛ pu 'lɪ-tɪ

'hɔma nua', ε wen: «Kε- -ni -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu a =wɔn=tutuo?» 23-ε -bi -Yusu wen: «Bu mɔ, 'nɪ hla -ti, 'bu nyre yɪ, tɔɔ 'mɔ=ɔ, kεε, 'bu mɔ, -ti -bu, 'n -hla, 'bu nɔ yɪ, dε- kɔ 'na bibie 'li?» 24Ti a 'mɔ 'yri, -ε -bi Hantɪ lee ne 'a 'seyo nɪ, bu gba 'li-tɪ -cɔhlɔnpinyɔ a nyiblo gbagbu Kaifu -mɔ. -Yusu 'tɪε nɪ 'lili'.

**-Tε Pielɪ pɔ la le de, -ε mɔ,
ε 'yɪ la -Yusu a -nagbopi* 'pa-**

(Matie 26.71-75; Maki 14.69-72; Luku 22.58-62)

25Ti a 'mɔ 'yri, Simɔ Pielɪ 'tɪε nɪ 'li na'wennyɔ 'nyɪ, 'kɪ 'li -yaa a 'mɔ 'kwli. -ε -bi kε- nyiblo =dɔ pɪ-tɪ yɪ, ε wen: «-Mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi -bi =nɔ.» Kεε -ε -bi ε wen: «'Uɔn-, 'n 'yɪ 'li -nɔ 'nyɪ -nɪ.» 26-ε -bi -cɔhlɔnpinyɔ* a nyiblo gbagbu a -kvannunyɔ -bi nɪ 'v -wε. Nyiblo -mɔ', -ε kɔ nua Pielɪ 'bε wen 'v, ε nɔ- kɔ 'dɪayɪ =nɔ. Nɔ- yɪ Pielɪ -lee -nɪ -wε, ε wen: «-Mɔ -bu, -mɔ -Yusu a -nagbopi =nɔ, -ε nu=ɔ, ε kɔ -mɔ 'hɔn-, 'n 'ye wen 'a mɔ nɪ, 'kɪ 'li ti bu.» 27Kεε, Pielɪ -ga nɪ de. Bu -ga 'kɪ, -ε -bi ti nɪ -do a ti 'yri, hape da -nyre nɪ.

**-Tε Pilatɪ, -ε mɔ Romakɔε a -gɔlɔnɔma,
ε 'beti la -Yusu, 'tɪ- 'ε pɔ la-a -bati le**

(Matie 27.1-2,11-14; Maki 15.1-5; Luku 23.1-5)

28-Tε -nyre -nyε 'kɪ, -ε -bi -Juukɔε* -ha 'li -Yusu Kaifu a -yaa 'kwli nɪ, 'v gba 'li-tɪ Romakɔε a -gɔlɔnɔma a 'kagbau bu. -Gɔlɔnɔma a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Pilatɪ. -Juukɔε -mɔ -bi, 'waa nyiblo =dɔ yɪ 'li -yaa a 'mɔ 'kwli -pa. U wen 'nɪ, 'bu pa 'li -gɔlɔnɔma, -ε 'yɪ -Juukɔεyɪ 'pa- a -tε, -ε -bi v 'yɪ 'v yɪ 'sii -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'. 'A -tɪ, v 'nɪ -di-e le'mimle, -ε mɔ Pakɪ* a diide nɪ. ε nɔ- nu=ɔ, 'v hree 'v -patɔ'. 29Bu 'wle 'kɪ 'v -patɔ' bu, ε nɔ- nu=ɔ, Pilatɪ 'ε 'hri, 'ε mu 'v =nɔ ye', ε wen: «Ba lee 'mɔ de -mɔ', nyiblo -bu, ε -nu, -kɔtɪ a yɪ-tɪ -yεε -nɪ.» 30-ε -bi v wen: «'Bu 'yɪ wen dε-hvannunyɔ 'pa-, -a 'nɪ -ya=a wen=ε -mɔ yɪ nɪ.» 31Bu pɔ 'kɪ le, -ε -bi Pilatɪ wen: «Ba gba-a, ba pɔv =ne -bati le 'a mɔ nɪ -do. De -mɔ', a -hɔε, ε nɔ- ba nu=ɔ -mɔ, -tε -mɔ', 'aan tete* nɪ 'a hɪhla.» -ε -bi v wen: «'A mɔ Romakɔε, a pɔ 'li tete, -ε mɔ, -a mɔ -Juukɔε, -a 'nɪ 'laa 'li nyiblo.

'A -ti, -a -hve=ε ni, ba kɔɔ 'v=v tugbe* 'yie, ε 'mu 'ku.»
 32-Tε v pu 'ki le, -ε -bi de -mu', -Yusu hla la, 'ki 'v
 'a 'kukuvdu a 'mu a -ta', ti =du -hi la a ti 'yri, -ε -bi
 de a 'mu, nɔ- di ke 'lu -mɔ mu.

33-ε -bi Pilati pa ni de, 'ε lee ne 'a 'seyo, 'ki bu 'yiya
 'v=v -Yusu ye' bu. Bu 'yiya 'ki 'v =ne=ε ye' bu, -ε -bi ε wen:
 «=Bi -mɔ mɔ -Juukve a bodɔ?» 34-ε -bi -Yusu wen:
 «=Bi -ti -bu, -yi 'mu 'beti -ni, -na =gbetu, -hie-e 'lu -mɔ le,
 'ki 'v 'mu -mɔ, -v'v- nyibli =du lee -mɔ=ɔ?» 35-ε -bi Pilati
 wen: «'Mɔ -bu, 'n 'yi -Juukveyu 'pa-. -Na =gbetu a dakɔ kɔ
 -cɔhlunpinyu* gbagbi 'hven-, v nu- ya 'ne- -mu 'mu yi.»
 36-ε -bi -Yusu wen: «'Na bodɔde 'yi 'klɔ -bu a nyibli a
 bodɔde yi 'wi, 'ti- ε 'yi -tonyibli 'pa-, v 'yi 'mu bodɔde -nyi,
 Nyisva a =gbetu, nɔ- -nyi 'mɔ=ɔ. 'Bu mɔ, 'ni 'wi wen 'klɔ -bu a
 bodɔpu yi, 'na -nagbopu* di wen 'ni -wɔn, 'ki 'li 'dudɔti bu,
 -ε di=e nu, v 'ni -ha wen 'mu -Juukve -ji' pu.» 37-ε -bi Pilati
 wen: «'A -ti, -mɔ bodɔ =nɔ 'a?» -ε -bi -Yusu wen:
 «ε nɔ- -hle, 'mɔ bodɔ =nɔ. ε nɔ- nu=o, 'ni -hɔn 'li Nyisva yi,
 'v kɔ 'mu, 'mu nyibli -ti a -tεε -tɔɔ -ni. 'A -ti, nyiblo 'bu nve
 -ti a -tεε, ε pi 'mu nva yi bu, 'ti- 'ε pi 'na -ti -han-ti.»
 38-ε -bi Pilati wen: «De- mɔ 'ki -ti a -tεε 'li?»

**-Juukve* wen 'ni, bu kɔɔ 'v -Yusu tugbe* 'yie,
 ε 'mu 'ku**

(*Matie 27.15-31; Maki 15.6-20; Luku 23.13-25*)

Bu pu 'ki le, -ε -bi ε 'hri ni de, 'ε mu 'v -Juukve a 'mu ye',
 ε wen: «'Mɔ -bi -o, 'ni 'yee-e 'li-ti de -hvan =du 'li, ε -nu,
 -ε bleε 'kukuv yi. 39Kεε, ε mɔ -aan de =nɔ, =a ni-i le,
 'aan le'mimle -mu', -ε mɔ Paki* a ti 'yri: 'n kɔ -bu te
 =juklapi ni -do bu, a -hve. 'A -ti, =bi a -hve=ε ni, 'ki =bu te
 'aan bodɔ bu?» 40-ε -bi ti ni -do a ti 'yri, v -tua =ye
 a lepupu, v wen: «'Klɔ a 'klɔ, -a 'ni -hva=a li-ti, Balabasi
 -a -hve.» -ε kɔ -ta' Balabasi a 'mu, ε mɔ -balunyiblo =nɔ.

19 1-ε -bi Pilati lee 'seyo ni, ε wen: «Ba gba=a, ba bii
 =ne lɔkɔ,» 'v gba=a, 'v bi=e. 2-Tε v -we 'a bibie -mɔ,
 -ε -bi v hlaa =ne 'witiklavn le, 'v =tu =ne=ε 'lu, kɔ, 'v pu=v
 wlawlv -jɔhun. Wlawlvdu a 'mu, bodɔpu ni -do, nu- pi-ti le.
 3-ε -bi v 'yiya 'v=v 'hvi bu, 'v 'cεε =ne, v wen: «-Na 'wio mɔ,
 -Juukve a bodɔ,» kɔ, 'v pi 'li-ti 'hmi nvi' le -we.

4-ε -bi Pilati 'hri ni de, ε wen: «'N ye 'a mɔɔ yi, 'ki 'nɛ-patu', -ε di-e nu, a 'mɔv=yi, -ε mɔ, 'ni 'yee=e 'li-ti de -huan =du 'li, ε -nu, -ε blɛɛ 'kukuu yi.» 5-ε -bi -Yusu 'hri ni, 'a 'witiklaun 'ε ni 'v=v 'lu, kɔ, 'a wlawlv -jɔhvn 'ε ni 'li-ti 'li. -ε -bi Pilati wen: «'Aan nyiblo, nɔ- -bu.» 6-Tɛ Nyisua a -cɔhlunpinyu* gbagbi kɔ Nyisua a 'kagbau* a 'yie=tunyv 'hven-, v pu 'v -Yusu 'yie 'hvi, -ε -bi v -tua =ye a lepupu, v wen: «Kɔɔ 'v=v tugbe* 'yie, ε 'mɔ 'ku!» -ε -bi Pilati wen: «Ba gba=a, ba kɔɔ 'v=v tugbe 'yie, 'aan =gbetu, -ε nu-o, 'mɔ -bu, 'ni 'yee=e 'li-ti de -huan =du 'li, ε -nu, -ε blɛɛ 'kukuu yi.» 7-ε -bi -Juukue wen: «Pilati, -a mɔ -bu, -a kɔ tete*. Tete a 'mɔ, ε wen 'ni, nyiblo, -ε di 'a dɔnv Nyisua -daa -ni, nyiblo a 'mɔ, ε blɛɛ 'kukuu yi. 'A -ti, -tɛ ε pu lɛ, -ε mɔ, ε mɔ Nyisua a 'Yu -nɔ, ε nɔ- kɔ -ti 'ε blɛɛ 'kukuu yi.» 8-Tɛ Pilati 'win 'ki -Juukue a pupuwin, -ε -bi huannv bi 'li-ti 'kwli, 9'ε pa 'li 'a 'kagbau bu de, 'ε yi -Yusu 'beti -ni, ε wen: «-Bi 'ki -hɔn 'li Nyisua -mɔ?» Kɛɛ, -Yusu 'yi-ti =dedede kle -hɔta -ni. 10ε nɔ- nu-o, Pilati 'ε yi-ti -lee -ni, ε wen: «-Bi 'mɔ Pilati, 'mɔ -yi -mɔ 'beti -ni, =ni 'ye ni pu 'mɔ mɛ lɛ. =Yi-ti -yi, -ε mɔ, 'mɔ -mɔ 'blugba -bu, 'a -gulɔvma, 'n kɔ 'kli, 'ki =bu tɛ -mɔ bu, 'ti- 'ni kɔ 'kli -wɛ, 'ki =bu kɔɔ 'v -mɔ tugbe 'yie.» 11-ε -bi -Yusu wen: «-Ni -kɔɔ wen 'kli ni, 'ki 'v 'mɔ ki, 'bu mɔ, Nyisua 'bu 'yi wen -mɔ 'kli -nyi. Nɔ- nu-o, nyiblo -bu, -ε pu 'mɔ -mɔ -jt', 'ε nu de -huan, 'ε -hi 'v -mɔ 'v.» 12Kue 'ki 'v ti a 'mɔ 'yri bu, -ε -bi Pilati -tui 'v 'kli de, -ε di-e nu, ε 'mɔ -Yusu bu tɛ. ε nɔ- mɔ -Juukue bu -mɔma lɛ, v wen: «'Bu mɔ, -ni tɛ nyiblo -mɔ' bu, -ε -bi -kɔ Romakue a 'kun gbagbu* 'hven-, a 'yi -pɛ. ε kɔ, 'bu mɔ, nyiblo 'bu yi 'a dɔnv bodɔ ni -dɛɛ -ni, -ε -bi ε kɔ 'kun gbagbu a 'mɔ 'hven-, v 'yi -pɛ.» 13-Tɛ Pilati 'win 'ki -ti a 'mɔ, -Juukue -hla, ε nɔ- mɔ bu 'hrɔɔ 'v -Yusu -patu', 'ti- 'ε ni 'li 'a -batipugbata 'kwli bu. -Tɛ a 'mɔ, ε ni 'v bu, v pu la 'v 'hi papue blɛ. -Tite a 'mɔ, 'a 'nyre mɔ Gabata, 'ki 'li -Juukuewin 'kwli. 14ε mɔ Paki a 'wee a -nyrɔwi ni =hun a -nyragbli, 'ki Pilati puu la 'v -Yusu -bati lɛ. -ε -bi Pilati wen: «-Juukue -na, 'aan bodɔ, nɔ- -bu.» 15-ε -bi v -tua =ye a lepupu de, v wen: «'Bu 'ku, bu 'ku, kɔɔ 'v=v tugbe 'yie!» -ε -bi Pilati wen: «-Bi 'aan -nɛ bodɔ, nɔ- -bu kɔɔ 'v tugbe 'yie?» -ε -bi -cɔhlunpinyu gbagbi wen:

«A 'yi bodɔ =du -yi, 'bu 'yi Romakve a 'kun gbagbu 'pa-»
 16-ɛ -bi Pilati lee ne 'a 'seyo ni, ɛ wen: «Ba gba-a, ba kɔɔ
 'v=v tugbe 'yie, ɛ 'mu 'ku, =wi yi, -te -Juukve ni 'a -huhua,»
 'seyo a 'mu, 'v klo -Yusu, 'v gbɛ-ɛ.

**-Te v kɔɔ la 'v -Yusu tugbe* 'yie,
 -ɛ di-e nu, ɛ 'mu 'ku a -tu**

(Matie 27.32-44; Maki 15.21-32; Luku 23.26-43)

17-ɛ -bi v hle -Yusu ni, 'ɛ 'ble 'a dɔnu a tugbe -mu', -ɛ kɔ 'yie
 v di 'v=v -kɔɔ -ni, 'v =tɔ =ne Jrusredɔ 'kwli. -Tite -mu', v gba 'li-t

© David C. Cook Foundation

'li, ε nɔ- v dɛɛ 'Lukla, -ε mɔ Gɔlɔgɔta, 'kɪ 'li -Juukvɛwin 'kwli. 18'Kɪ v kɔɔ 'li-ti tugbɛ 'yie, 'v kɔɔ 'v dɛ'kukununyɔ nɪ 'hven -wɛ, 'kɪ 'v 'waa -nɛ ti 'yie, nyiblo nɪ -do, 'kɪ 'li -Yusu a diidekɪbɪa kɪ, -do -bɪ 'kɪ 'li 'a kamlakɪbɪa kɪ. 19-ɛ -bɪ Pilatɪ lee nɛ 'a nyibli nɪ, 'v 'cɪ wuntɔde, 'kɪ 'v 'plankɪbɪa kɪ, 'v 'ma 'v-v -Yusu a tugbɛ 'lu bu. Winbu a 'mɔ, kɛ- ε pɪ: «Nyiblo -bu, ε nɔ- mɔ Nasaletɪ a -Yusu, -ε mɔ -Juukvɛ a bodɔ.» 20Winbu a 'mɔ, v 'cɪ 'li-ti wingble nɪ ta 'kwli, -ε mɔ -Juukvɛwin, kɔ Romakvɛwin, kɔ Glɛkɪkvɛwin*. -Tɪtɛ a 'mɔ, v kɔɔ 'v -Yusu tugbɛ 'yie, ε 'mɔv 'dɔ yɛ. 'A -ti, -Juukvɛ -hɔhɔvɪ yɪ win a 'mɔ 'nɪ -hre. 21-Tɛ -Juukvɛ a -cɔhlɔnpinyɔ* gbɔgbɪ -hre win a 'mɔ, -ε -bɪ v mu 'li Pilatɪ -mɔ, v wen: «Yɪ yɪ -blɛɛ -nɪ, -bu 'cɪ wen, -ε mɔ, -Yusu mɔ -Juukvɛ a bodɔ -nɔ, kɛɛ, kɛ- -kɔ -bu pɪ wen: Nyiblo -bu, ε wen 'nɪ, ε nɔ- mɔ -Juukvɛ a bodɔ.» 22Kɛɛ, Pilatɪ wen: «Dɛ -mɔ', 'n 'cɪ, 'n 'cɪ-tɪ nɪ. 'Nɪ 'cɪ-tɪ li-tɪ nɪ de.»

23-Tɛ 'seyo -wɛ 'kɪ -Yusu a kɔkɔ -mɔ, 'kɪ 'v tugbɛ 'yie, -ε -bɪ v 'du 'a 'hvɛlɛpɔ-tebli 'mɔ ye', 'v nu 'a dui nɪ -hen, 'v =gla=a, nyiblo 'bu nɪ 'v, 'a -nɛ du. Kɛɛ, wlawlɔ nɪ -do nɪ 'v, -ε mɔ danɔ nɪ -do a wlawlɔ blɔblɔ. 24-ɛ -bɪ v wen: «A 'nɪ 'cɪraa 'li-tɪ le. Wlawlɔ -bu a -ti, -ba pɪ 'wla, nyiblo, 'wla di di, nɔ- di-e gba.» Dɛ a 'mɔ, ε nɔ- 'seyo -nu. -ɛ -bɪ -ti -mɔ', winwɔn-hanyɔ* -bɪ 'cɪ la 'li Nyɪsvacrɪɛn 'kwli, ti -hi la a ti 'yri, ε nue kɛ nɪ. -Tɪ a 'mɔ, ε nɔ- -bu:

«U =gla 'na 'hvɛlɛpɔ-tebli nɪ,

'ti- 'na wlawlɔ a -ti, 'v pɪ 'wla.»

25-Tɛ -Yusu nɪ 'v tugbɛ 'yie, ε kɔ la nɔgbɪ, 'v nɪ la 'v-v =hlɔn. Nɔgbɪ a 'mɔ, 'waa 'nyɛ, nɔ- -bu: -Yusu a =gbɛtɔ a 'dii, kɔ 'a 'dii a 'dɪayɪ, kɔ Mari* -bɪ -mɔ', -ε mɔ Klopasɪ a nɔgba, kɔ Mari, -ε kɔ 'li Madala. 26-Nagbopi* -mɔ', -Yusu nuɛ -nɪ -tɛɛ, 'kɪ ε nɪ 'v -wɛ. -Yusu bu 'ye 'kɪ 'a 'dii, 'kɪ 'v -nagbopi a 'mɔ 'hɔ, 'kɪ 'v-v =hlɔn, -ε -bɪ ε wen: «Na 'dii o, -na 'yu, nɔ- -bu.» 27-ɛ -bɪ ε lee nɛ 'a -nagbopi a 'mɔ nɪ, ε wen: «Mɔ -bɪ, -na 'dii, nɔ- -bu.» Kɔv 'v ti a 'mɔ 'yri bu, 'kɪ -nagbopi a 'mɔ, ε gba 'li -Yusu a 'dii 'a dɔnɔ -mɔ.

-Tɛ -Yusu nu la 'kɔkɔv

(Matie 27.45-56; Maki 15.33-41; Luku 23.44-49)

28-Tɛ dɛ a 'mɔ, ε -hi 'kɪ, -ε -bɪ -Yusu yi-e nɪ, -ε -mɔ, 'a -kuan -yɛ 'lu, -ε -bɪ ε wen: «Na plɔ ma yɪ.» Kɛ- ε -pɪ,

-ε di-e nu, -ti -bu, υ 'cru la 'li Nyisvacriēn 'kwli, -ti a 'mu, ε 'mu ke -nue -ni. 29'Ki 'v tugbe a 'mu 'hvi, 'ki 'lipano a 'pɔɔwɔ ni 'v. Nɔ- kɔ -mɔ 'seyo 'nyra 'li de, -ε 'wi- damuo yi, 'v mva 'v-v tugbe 'yri le, 'v -nyi-e -Yusu, 'ε 'na-a. 30-Tε ε 'na 'ki-i, ε wen: «Kvan a pepe -yre ke 'lu ni.» -ε -bi ε -tɔ 'v 'lu, 'ε mla -hvnhlɔn.

-Tε 'seyotayu nu la 'di, ε wa la -Yusu a =mɔye ke yi

31Ti -hie 'li, -Juukve* a -wuwle-nyrɔwɔ* 'mu -wlu =tu, ε 'yi -hv. -Nyrɔwɔɔv a 'mu, ε ni 'dɔ, 'ki 'li -nyrɔwɔ a pepe 'nyi, 'ki 'li Paki* a 'wee 'kwli. 'A -ti, υ 'ni -hva-a li-i, 'ki 'kokokui bu 'tɛ ni 'v ti 'yie le -wuwle-nyrɔwɔ a 'mu 'kwli. Ε nɔ- nu-o, 'v lee Pilati, ε 'mu 'a 'seyo -lee -ni, bu nu 'plide, bu -yiyra -Yusu kɔ -balɔnyv ni 'hven a 'mu, 'waa bui le, -ε di-e nu, υ 'mu 'kv 'wowlɔ, ε 'mu =nu ti -nyi, 'ki bu -ha 'v =nu ti 'yie le.

32-Tε 'seyo nyre 'ki 'v, -ε -bi υ -yiyra nyibli ni 'hven -mɔ', -v kɔ -Yusu 'hven-, υ kɔw wen 'v ti 'yie, 'waa bui le. 33-Tε υ 'yiya 'v -Yusu 'hvi bu, -ε di-e nu, υ 'mu 'a bui -yra, -ε -bi υ 'ye-e ni, -ε mɔ, ε 'kv ni. 'A -ti, υ 'yi 'a bui -yra. 34Kεε -ε -bi, 'seyotayu -bi nu 'di, 'ε waa -Yusu a =mɔye ke yi. Ti ni -do a ti 'yri, -ε -bi -hlv kɔ 'nie 'hven-, nu- -hɔn 'li-i 'hvi -mɔ. 35Nyiblo, -ε 'ye -tebli a pepe a 'mu, nɔ- nε-ε -mɔ le, 'ti- 'a -mɔlenawin mɔ -ti a -tεε. Ε yru ti le, -ε mɔ, -ti a -tεε, ε nε -mɔ le, -ε di-e nu, a 'mu-v =han-ti pu -wε.† 36-Tε 'seyo nu -tebli a 'mu, 'ki 'v -Yusu -mɔ, -ε -bi -ti -mɔ', υ 'cru la 'li Nyisvacriēn 'kwli, -ti a 'mu, ε mu ke 'lu -mɔ. -Ti a 'mu, ε nɔ- -bu: «U 'ni -yra-a li 'a 'kla ni -do ni.» 37'Ki 'li Nyisvacriēn 'kwli, υ 'cru la 'li-i ni de: «Nyiblo -bu, υ waa ke yi, υ di-e 'ni 'ye.»

-Tε υ pu la 'li -Yusu 'dabio 'kwli

(Matie 27.57-61; Maki 15.42-47; Luku 23.50-56)

38Ε kɔ la -Yusu a -nagbopi* =dv. 'A 'nyre mɔ la Sosefu*. 'Ki ε kɔ 'li 'dɔ -kɔ 'nyre -mɔ Alimate 'kwli. Kεε, ε 'yi -hvan nyiblo =dv ni lee -ni, -ε mɔ, ε mɔ -Yusu a -nagbopi =mɔ, -ε nu-o, ε yi pie -Juukve* a 'blv a nyibli a huannu.

†19.35 Nyiblo a 'mu, ε nɔ- mɔ Saan; nɔ- 'cru 'crien -bu.

-Yusu bu 'ku 'ki, -ε -bi Sosefu a 'mu, ε nɔ- mu 'li Pilati -mɔ,
 'ε -hva -hala, ε 'mu -Yusu a -plahvi tugbe* 'yie -ha, ε 'mu-v
 'v -ha. -ε -bi Pilati wen ni. Pilati bu wen 'ki, -ε -bi Sosefu
 mu ni, 'v -ha 'v -Yusu a -plahvi tugbe 'yie. 39Ti a 'mu 'yri,
 -ε -bi Nikodemu nyre 'v ni. Nikodemu ni -do a 'mu,
 nɔ- mu la 'li -Yusu -mɔ 'tɔ', ti =du -hi la a ti 'yri;
 'ε ya hunhronpu-tebli, -ε -we 'li -bu 'weε -kilowɔ a (30) -wlv
 -tu 'v -pu ni. Hunhronpu-tebli a 'mu, 'waa 'nyre mɔ mili* kɔ
 alowest*. 40-ε -bi nyibli ni 'hven a 'mu, v 'du -Yusu
 a -plahvi ye', 'v nu hunhronpu-tebli a 'mu kɔ -jise 'hven-
 'v 'hunhuan -Yusu a -plahvi le, =wi yi, -te -Juukve ni
 'waa 'kokukui a 'v-huia.

41-Tɛ nɪ -do -mʊ', ʊ kɔɔ 'ʊ -Yusu tugbɛ 'yie, 'dʊdɔti a -ci =dʊ nɪ 'ʊ. 'Kɪ 'lɪ -ci a 'mʊ 'kwli, 'kɪ 'hɪɔ gbagbʊ nɪ 'lɪ. 'Hɪɔ a 'mʊ, ɛ hlɔ yɾa, -wen dʊgba. Nɔ- -kɔ 'kwli, ʊ 'bluu la 'lɪ 'dabio, (ti -hi la a ti 'yri. =Nɪ 'ye=e, ɛ 'wɪ- butikayu yɪ.) 'Dabio a 'mʊ, ʊ 'yɪ -hʊan 'lɪ nyiblo =dʊ nɪ pɪ. 42-Juukʊɛ a -wuwle-nyrɔwɔ* gbagbʊ mi -wlu =tu mɔ. Nɔ- kɔ -tɪ 'ʊ 'kɪka -nɪ, 'ʊ pʊ 'lɪ -Yusu a -plahʊɪ 'dabio a 'mʊ 'kwli, -ɛ nu=ɔ, ɛ 'mʊɛ 'ʊ -tɪtɛ -mʊ', -Yusu 'kʊʊ 'ʊ yɾɛ.

-Tɛ -Yusu -hɔn la 'lɪ 'dabio 'kwli

(Matie 28.1-8; Maki 16.1-8; Luku 24.1-12)

20¹-Juukʊɛ* a -wuwle-nyrɔwɔ*, -ɛ mɔ 'sɛɛdɪ, bʊ -hi, 'a 'sɔɔndɪ a -nyragblɪ, halɔ 'tɛ nɪ -tʊtʊ kɪ lɛ, -ɛ -bɪ Mari*, -ɛ kɔ 'lɪ Madala, ɛ kɔ 'a 'bio -bɪ 'hʊɛn-, ʊ nu-tuo 'lɪ 'dabio -mʊ' yɪ, -ɛ kɔ 'kwli ʊ pʊ 'lɪ -Yusu a -plahʊɪ. -Tɛ ʊ nyɾɛ 'ʊ, -ɛ -bɪ ʊ 'ye=e nɪ, -ɛ mɔ, 'dabio a =ju, -ɛ mɔ 'hɪɔ, ʊ blike=e lɛ, 'ʊ -ha 'ʊ=ʊ 'dabio a 'mʊ wien. 2Bʊ 'ye 'kɪ-tɪ, -ɛ mɔ, 'hɪɔ a 'mʊ, ʊ blike=e lɛ, -ɛ -bɪ Mari 'gba ci lɛ, 'ɛ mu 'lɪ Simɔ Piɛlɪ kɔ -nagbopi* -bɪ 'mʊ, -Yusu nuɛ -nɪ -mɔ, ɛ wen: «ʊ -ha 'lɪ -aan Kʊkɔnyɔ -Yusu a -plahʊɪ 'dabio 'kwli nɪ, 'tɪ- -tɛ ʊ pʊ 'ʊ=ʊ bʊ, -a 'yɪ 'ʊ -yi.»

3Kɪka, kɪka, -ɛ -bɪ Simɔ Piɛlɪ kɔ -nagbopi -bɪ -mʊ' 'hʊɛn-, ʊ 'hɪɪ nɪ, 'ʊ 'gba 'lɪ cigbɛ 'dabio yɪ. 4Bʊ yɪ 'kɪ nɪ mi, -ɛ -bɪ -nagbopi -bɪ a 'mʊ, ɛ -hi Piɛlɪ lɛ, 'ɛ 'nyɛɛ 'hɪɪ, 'ɛ nyɾɛ 'lɪ 'dabio yɪ. 5-ɛ -bɪ ɛ =tɪ 'ʊ nɪ, 'ɛ ta 'lɪ 'dabio 'kwli lɛ, -jɪsɛ -mʊ', -ɛ pɛ 'ʊ bʊ, nɔ- ɛ 'ye, kɛɛ, ɛ 'yɪ 'lɪ 'dabio 'kwli -pa. 6-Tɛ Simɔ Piɛlɪ -mɔ -bɪ, ɛ nyɾɛ 'ʊ, -ɛ -bɪ ɛ pa 'lɪ 'dabio 'kwli nɪ, 'ɛ 'ye -jɪsɛ -mʊ', ʊ 'hunhɪan la -Yusu lɛ; 7kɔ danʊ -mʊ', ʊ mʊa la-a 'lu lɛ. -Jɪsɛ kɔ danʊ a 'mʊ 'hʊɛn-, ʊ pɛ 'dɔ bʊ. ɛ 'wɪ yɪ, -tɛ ʊ nɪ la 'mʊ,

© David C. Cook Foundation

'v 'hunhian la-a -Yusu le, ke- ni -do v ni 'mv, 'v pe 'v bu. 8-ε -bi -nagbopi a 'mv, -ε 'nyee wen 'hru, -ε nyre wen 'li, ε pa 'li 'dabio 'kwli ni -we, 'ε 'ye-e, -ε mɔ, -Yusu 'yi 'li 'dabio 'kwli -ni. ε nɔ- mɔ bu pu 'ki-ti -haan-ti, -ε mɔ, -Yusu -hɔn 'li 'kukonyibli 'nyi ni, 'ε 'hri 'klɔ, 9-ε nu-o, kue la 'li bu, v 'ye la-a le ni yru, -te Nyɔsua a winwɔn-hanyɔ* nu la 'a 'cicru, 'ki 'li Nyɔsuacrien 'kwli, -ε mɔ, -Yusu kɔ bu -hɔn 'li 'kukonyibli 'nyi, ε 'mv 'klɔ 'hri. 10-ε -bi -nagbopu ni 'huen a 'mv, v -hian -mɔ, 'v mu 'li Jrusɛdiɔ 'kwli de.

**-Te -Yusu 'hru la Mari* yi,
'ki 'li 'dabio yi**

(Matie 28.9-10; Maki 16.9-11)

11-ε -bi Mari -mɛ kle de, 'ε ni 'v -Yusu a 'dabio wien bu, 'ε yi we, 'ε -ti 'v, 'ε ta 'li 'dabio 'kwli le. 12 Bu yi 'ki 'li le ni te, -ε -bi ε 'ye 'li Nyɔsua a lɛlenyɔ* ni 'huen, 'v pu -tebli puɔpu 'hvi le, 'v ni 'v -te -mv', v pia la 'v -Yusu a 'hvi bu, nyiblo ni -do 'ki 'v -tite -mv', -Yusu a 'lu =gbɛɛ la 'li, -do -bi 'ki 'li -tite -mv', 'a bu =gbɛɛ la 'li. 13-ε -bi v wen: «Nɔgba o, ε kla ni -ε kɔ =hien -yi we 'li?» -ε -bi Mari wen: «U -ha 'nɛ- 'na Tɔɔnyɔ ni. ε mɔ, -te bu di 'v=v bu pu, 'n 'yi 'v -yi.» 14 ε ni 'li 'a hihla 'kwli, -ε -bi ε -hian -mɔ. -Te ε -hian 'ki -mɔ, -ε -bi ε 'ye -Yusu ni, keɛ, ε 'ni -yruo-o li-ti le. 15-Yusu yi-ti 'ni 'beti -ni, ε wen: «Nɔgba o, de- kɔ =hien -yi we 'li? Nyiblo a 'di -bi =mve le 'li?» Mari -mɔ -bi, -te ε 'ye -Yusu, 'ki 'li 'a -wlv ki, ε wen 'ni, 'dɔdɔ-tebli a -ci -mv', nɔ- kɔ 'yie-tunyɔ =nɔ. 'A -ti, ε wen: «Nyibeyu o, 'bu mɔ -mɔ, =ni gba-a, lee 'mv, -te -pu 'v=v bu, -ε di=e nu, 'mv=v bla.» 16 Keɛ, -Yusu da-a ni, ε wen: «Mari.» -ε -bi Mari =hian -mɔ, ε wen: «Rabuni,» -ε =hen 'nyre Tɔɔnyɔ, 'ki 'li -Juukɔewin 'kwli. 17-Yusu wen: «=Ni 'kaa 'li 'mv yi, -ε nu-o, 'n 'yee 'li 'na 'Bat -mɔ ni mi, 'ki 'li yakɔ 'kwli. Keɛ, mu 'li -na 'diayɔv -mɔ, -v mɔ 'na -nagbopu*, -bv lee =nv, -ε mɔ, 'ki 'n mi 'li 'na 'Bat -mɔ, -ε mɔ 'aan 'Bat -we, 'ki 'li 'na Nyɔsua -mɔ, -ε mɔ 'aan Nyɔsua -we.» 18-ε -bi Mari mu -nagbopu a 'mv lee mɔ, -ε mɔ, ε 'ye Tɔɔnyɔ ni. ε nɔ- lee =nɛ -tebli a pɛpɛ -mv', ε yi =nv -lee -ni.

-Tɛ -Yusu 'hru la 'lɪ 'a -nagbopu* 'nyɪ*(Matie 28.16-20; Maki 16.14-18; Luku 24.36-49)*

19-Nyrɔwɔ nɪ -do a 'mʊ, -ɛ mɔ 'sɔɔndɪ a -winse, -Yusu a -nagbopu* 'kukue lɛ, 'kɪ 'lɪ 'kayu -bɪ bu. -Tɛ v yɪ la -Juukue* a 'blʊ a nyibli a huannʊ pie, 'a -tɪ, v =gba 'maji a pɛpɛ nɪ. 'Kɪ v nɪ kɪ 'v bu, -ɛ -bɪ tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, -Yusu 'hru 'lɪ =nʊ 'nyɪ nɪ, ɛ wɛn: «Ba kɔ plɔ a bleelɛ.» 20 Bu pu 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ ɛ tɔɔ =nʊ 'a dabu a 'kwli kɔ 'a =mʊɛɛ 'hʊen- yɪ. -Nagbopu a 'mʊ, bu 'ye 'kɪ Kʊkɔnyɔ -Yusu, -ɛ -bɪ v ni dɔdʊ. 21-ɛ -bɪ ɛ wɛn 'nɪ de: «Ba kɔ plɔ a bleelɛ. -Tɛ 'na 'Bai -nʊ, 'ɛ lee 'nɛ- 'mʊ 'klɔ -bʊ kɪ, 'mʊ 'a -tɪ hla, 'na 'mumu, 'n yɪ 'a mʊ 'nɪ -lee -nɪ, ba na 'klɔ kɪ, ba hla 'na -tɪ.» 22-Tɛ ɛ -hi 'kɪ, -ɛ -bɪ ɛ 'wlaa =nʊ pepe 'lu, ɛ wɛn: «Nyɪsua a -Hihiu* bu nɪ 'v 'a mʊ ke'. 23 Nyiblo 'bʊ nɪ 'v, 'ba lee =nɛ, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a -Hihiu a 'klɪ 'kwli, -ɛ mɔ: -Na -tɛblɪ 'kukui* 'wɔwle nɪ, ɛ mɔ =han-tɪ, 'a -tɛblɪ 'kukui 'wɔwle nɪ pɛpɛ. Kɛɛ, nyiblo 'bʊ nɪ 'v, 'ba 'yɪ-tɪ -lee -nɪ, -ɛ mɔ: -Na -tɛblɪ 'kukui 'wɔwle nɪ, ɛ mɔ =han-tɪ, 'a -tɛblɪ 'kukui 'yɪ 'wɔwle -nɪ.»

-Yusu kɔ Toma 'hʊen-

24-Tɛ -Yusu 'hru =nʊ yɪ, Toma, -ɛ mɔ -Yusu a -nagbopi* -mʊ', v dɛɛ =Yrupɔyɪ, nɔ- 'yɪ 'lɪ 'a 'bio 'nyɪ -nɪ. 25-Tɛ 'a 'bio 'ye 'kɪ-tɪ, -ɛ -bɪ kɛ- v pɪ-tɪ yɪ: «Toma o, -a 'ye Kʊkɔnyɔ nɪ.» -ɛ -bɪ Toma wɛn: «'Nɪ 'yɪ ŋmaŋmɔɔ -mʊ', v kɔɔ 'lɪ-tɪ =jɪ' a -pɪ 'ye, 'na -jie 'bʊ 'yɪ-tɪ lɛ -hɛn, kɔ, 'nɪ 'yɪ 'lɪ 'na dabu 'a =mʊɛɛ, v wa kɪ yɪ, 'a 'hʊɔ 'kwli 'nyra, 'n 'yɪ 'lɪ-tɪ 'lɪ -wɛ =bʊ pu=v =han-tɪ -pɪ, -ɛ mɔ, Kʊkɔnyɔ 'hru 'klɔ.»

26'Wee nɪ -do bu -hi, -ɛ -bɪ -Yusu a -nagbopu 'kukue lɛ de. 'Kɪ Toma nɪ 'kɪ 'lɪ =nʊ 'nyɪ. -ɛ -bɪ v =gba 'kayu, v nɪ 'lɪ bu, 'a 'maji a pɛpɛ nɪ de. Tɪ nɪ -do a tɪ 'yri, -ɛ -bɪ -Yusu 'hru 'lɪ =nʊ 'nyɪ nɪ de, ɛ wɛn: «Ba kɔ plɔ a bleelɛ.» 27-ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Toma, 'yɪya 'nɛ- -na -jie bu, kɔ, 'ye 'na dabu a 'kwli, 'yɪya 'nɛ- -na dabu bu, -bʊ 'nyra 'lɪ -na -jiomɪ 'na =mʊɛɛ, v wa kɪ yɪ, 'a 'hʊɔ 'kwli. 'N 'hru 'klɔ nɪ, =nɪ 'pʊv 'kɪ-tɪ gblɛ de, kɛɛ, pu=v =han-tɪ.» 28-ɛ -bɪ Toma wɛn: «'Na Kʊkɔnyɔ,

kɔ 'na Nyɪsɔa.» -ɛ -bɪ -Yusu wɛn: 29 «=Bɪ -tɛ =yɛ 'mɔ, nɔ- kɔ -tɪ, =nɪ pɪ-tɪ =han-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hɪt 'klɔ. Dɔdɔ 'kɪ 'v nyiblo -mɔ' -mɔ, -ɛ 'yɪ 'mɔ 'yɛ, 'tɪ- -ɛ pɔ-v =han-tɪ, -ɛ mɔ, 'n 'hɪt 'klɔ, 'tɪ- -ɛ kuo 'mɔ =wɔ yɪ.»

'Crɛn -bɔ a 'mini

30-Yusu nu =wɪlɛkɛɛ-tɛblɪ -bɪ, 'kɪ 'v 'a -nagbɔpɔ* yɛ'. -Tɛblɪ a 'mɔ, ɛ 'yɪ 'cɪru -nɪ, 'kɪ 'nɛ- 'crɛn -bɔ 'kwɪ. 31 Kɛɛ, 'a dɛ -bɔ, -ɛ 'cɪru -nɪ, ɛ 'cɪru nɪ, -ɛ dɪ-e nu, a 'mɔ-v =wɔ yɪ kuo -nɪ, -ɛ mɔ, -Yusu, nɔ- mɔ Wanyɔ -mɔ', Nyɪsɔa pɔ la lɛ, ɛ dɪ la ya, ɛ 'mɔ la 'a dakɔ wa, kɔ, 'ɛ mɔ Nyɪsɔa a 'Yu. 'Bɔ mɔ, 'ba pɔ Wanyɔ a 'mɔ, 'a -tɪ =han-tɪ, 'ba kuo =nɛ =wɔ yɪ, kɔ, 'ba yɪ-tɪ =wɪn nɪ kɔɛ, ɛ dɪ -nyɪ 'a mɔ 'klɔ yɪayɪv.

-Tɛ -Yusu 'hɪt la 'a -nagbɔpɔ* yɪ,
-v mu la 'pa mɔ,
'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ a 'yɪru -mɔ

21 1-2-Tɛ -tɛblɪ a pɛpɛ a 'mɔ, ɛ -hɪ, -ɛ -bɪ -Yusu 'hɪt nɛ 'a -nagbɔpɔ yɪ dɛ, 'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ a 'yɪru wɪn. -Yusu a -nagbɔpɔ -mɔ', -Yusu 'hɪt la yɪ, 'waa 'nyɛ, nɔ- -bɔ: Simɔ Pɪɛl, kɔ Toma, v dɛɛ -Yɪrɔpɔyɪ, kɔ Natanaɛlɪ, -ɛ kɔ 'lɪ Kana, 'kɪ 'lɪ Galɪlɛblɔgbɔ 'kwɪ, kɔ Sebede a 'yɔnɔ nɪ 'hɛn, kɔ -nagbɔpɔ nɪ 'hɛn -bɪ. Nyɪblɪ a 'mɔ, nu- -Yusu 'hɪt yɪ. -Tɛ ɛ nu 'waa yɪ'hɪrɛ, ɛ nɔ- -bɔ:

3-Nyɪrɔwɔ =dɔ, Simɔ Pɪɛl wɛn: «-A 'bɪo -na ɔ, 'n mɪ 'pa mɔ.» -ɛ -bɪ v wɛn: «-Kɔ -a mɔ 'hɛn- -mɪ.» -ɛ -bɪ v 'dɪ yɛ', 'v mu 'lɪ 'yɪru wɪn. 'Kɪ v 'yɪ 'lɪ 'blagbɪ 'kwɪ, 'v mu 'pa mɔ. Kɛɛ, v 'yɪ =dedede 'pa, 'tɔlɔwɔ a pɛpɛ a 'mɔ 'kwɪ.

4-Nyɛ bɔ -nyɛ 'kɪ lɛ, -ɛ -bɪ v 'yɛ -Yusu nɪ, 'kɪ 'v 'yɪru a 'mɔ wɪn, kɛɛ, v 'yɪ-tɪ -yɪru. 5-ɛ -bɪ ɛ wɛn: «'Yɔnɔ -na, =bɪ a 'pa dɛ?» -ɛ -bɪ v wɛn: «'Kɔ a 'klɔ, -a 'yɪ dɛ 'yɛ.» 6-ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Ba pɔ 'aan -tɪtɪ, 'kɪ 'lɪ 'blagbɪ a dɪɛkɪbɪa kɪ. A dɪ 'yɛ dɛ,» 'v pɔ-v, 'kɪ 'lɪ 'blagbɪ a dɪɛkɪbɪa kɪ. Bɔ pɔ 'kɪ-tɪ, -ɛ -bɪ ɛ pɔ 'lɪ -hɪn -hɔhɔ. 'A -tɪ, v 'yɪ 'lɪ 'a 'nɪe-hɪhɪa 'lɪ -wɛ. 7-ɛ -bɪ -nagbɔpɪ a 'mɔ, -Yusu -nɔɛ -nɪ -tɛɛ, bɔ 'yɛ 'kɪ =wɪlɛkɛɛdɛ a 'mɔ, -ɛ -bɪ ɛ wɛn: «Simɔ Pɪɛl, -aan Tɔɔnyɔ =nɔ.» Tɪ nɪ -dɔ a tɪ 'yɪ, -tɛ Simɔ Pɪɛl 'wɪn, -ɛ mɔ, 'waa Tɔɔnyɔ =nɔ, -ɛ -bɪ ɛ pɔ 'a wɔwɔ nɪ, 'ɛ mɔ-a bɔ, -ɛ nu=ɔ, ɛ =ga wɛn 'hɔt wɔn, 'tɪ- 'ɛ bɪ 'nɪe, 'ɛ mu 'lɪ -Yusu 'hɔt.

8-Nagbopu -bi -mu', 'blagbi, no- v gbe, 'u mi 'lu -Yusu 'hvi -we. U yi ni mi, v yi 'waa -tatu 'nie -mo le ni -jri, -hrin a kvant-ti. U 'yi 'gbahlon -mo le -hlo- ni. 9-Te v -kwle 'ki, v -ti, -e -bi v 'yee 'u na -Yusu 'hvi, -e yi wln, -hrin pe 'u 'lu bu, ko 'flo, 'e pe 'u-v 'kibta -mo bu. 10-E -bi e wen: «-Hrin 'aan -tatu pu 'lu, ba ya 'lu 'a de,» 11 Simo Piel, 'e -mu, 'e 'ya 'lu 'blagbi 'kwli, 'e -jri 'lu -tita, 'e pu 'u-v 'gbahlon bu, 'e -ha 'lu-ti -hrin gbagbi a (153) =wli ni -hlon'hven -tu 'u -pu -tu 'u ta 'kwli. =Haan-ti, -hrin a 'mu, 'u -hu, kee -tita 'yi le -cicre -ni. 12-E -bi -Yusu wen: «Ba di 'lu, a 'mu de di.» 'A -nagbopi =du 'yi-ti 'beti -ni, -tvi a -ti, -e mo: «Nyiblo a 'du -bi -mo 'lu?» -e nu-o, v yi-e ni, -e mo, Kukonyo -ni. 13-E -bi -Yusu 'yia 'u -nu 'hvi bu, 'e -nyi -nu 'flo ko -hrin -ni wen.

14-Te e -hon 'lu 'kukonyibli 'nyi, 'a 'wi ni ta a y'hrule e 'hru =nu yi.

-Yusu ko Piel 'hven-

15-Te v -we de le, -e -bi -Yusu -tva 'lu Simo Piel a -mo'pule, e wen: «Simo, Saan* a 'yu, =bi -nue 'mu ni, 'e -hi 'u nyibli -bi -bu 'u?» -E -bi Piel wen: «Iin, Kukonyo, -yi-e ni, -e mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu*, -te blablukonyo ni 'a blabli a naale.» 16-E -bi -Yusu 'beti-e ni de, e wen: «Simo, Saan a 'yu, =bi -nue 'mu ni?» -E -bi Piel wen: «Iin, Kukonyo o, -yi-e ni, -e mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu.» 17-E -bi -Yusu 'beti-e ni de, e wen: «Simo, Saan a 'yu, =bi -nue 'mu ni?» -Te -Yusu 'beti 'ku-ti 'wi ni ta a de, -e -bi Piel a =wlv 'mve bu, e wen: «Kukonyo o, -yi 'a -ne de ni. -Yi-e ni, -e mo, 'n nue -mu ni.» -E -bi -Yusu wen: «Naa 'na -nagbopu. 18'N yi -mu 'ni -lee -ni -tee, -e mo, ti -mu' -ko 'yri -mo la gblotayu, -te -mu', -na =wlv 'yee la 'lu, 'ki -mi la 'lu, kee, =ni -we -hvan 'yi, -di =gble -hvan dabu le, nyiblo -bi 'mu -hvan 'lu -mu -te -bi gba, -te -na =wlv 'yi 'lu -ni.» 19E -hen 'nyre, -hven'kukuvdu -mu', Piel di 'ku, -e di Nyisva -ti a 'yi'buale -nyi, no- -Yusu tue =ne, 'e ni 'pule le.

Bu pu 'ku le, -e -bi v 'du ye'. Bu 'du 'ku ye', -e -bi -Yusu lee Piel ni, e wen: «Piel, kue 'mu =wien.»

**-Yusu kɔ 'a -nagbopi* -mɔ',
ε nɔɛ -nɪ -tɛɛ 'hɛn-**

20-ε -bɪ Piɛlɪ =hɪan -mɔ. Bɔ =hɪan 'kɪ -mɔ, -ε -bɪ ε 'ye -nagbopi a 'mɔ, -Yusu nɔɛ -nɪ -tɛɛ nɪ, 'ε kɔɛ =nɔ =wien -wɛ. -Tɛ -Yusu kɔ 'a -nagbopɔ 'hɛn-, ɔ yɪ la 'waa lɛ'bɔɔdiidɛ nɪ di, -tɛ ε 'yɛɛ la nɪ 'kɔɪ, -nagbopi nɪ -do a 'mɔ, nɔ- 'ma la 'ɔ 'a 'lɪ -Yusu -wliye bɔ, 'ε 'beti la-a, ε wen: «Kɔkɔnyɔ, nyiblo a 'dɪ -bɪ, -ε di -mɔ -na yraanyibli -jɪ' pɔ 'lɪ?» 21-Tɛ Piɛlɪ 'ye 'kɪ -nagbopi a 'mɔ, -ε -bɪ ε 'beti -Yusu nɪ, ε wen: «Kɔkɔnyɔ, -ε -bɪ -bɔ, dɛ a 'dɪ -bɪ -di -hɛan-a nu 'lɪ?» 22-ε -bɪ -Yusu wen: «'Bɔ mɔ, 'nɪ yɪ-tɪ nɪ -hɔɛ, bɔ hie 'kɔɔ, =bɔ ya 'lɪ yakɔ 'kwli, =bɔ =hɪan -mɔ, =bɔ yɛɛ 'nɛ-ε bɔ, =bɪ -kɔ 'lɪ-tɪ -mɔ? -Mɔ -bɪ, kɔɛ 'mɔ =wien.» 23-Tɪ a 'mɔ, -Yusu -hɪa, ε nu-o nɪ, Nyɪsɔa a nyibli 'ɔ pɪ lɛ, -ε mɔ, -nagbopi a 'mɔ, ε 'nɪ 'kɔ-v nɪ. Kɛɛ, sɛyɪ-sɛyɪ, -Yusu 'yɪ lɛ -pɔ, -ε mɔ, ε 'nɪ 'kɔ-v nɪ. Kɛɛ, ε wen 'nɪ: «'Bɔ mɔ, =nɪ yɪ-tɪ nɪ -hɔɛ, bɔ hie 'kɔɔ, =bɔ ya 'lɪ yakɔ 'kwli, =bɔ =hɪan -mɔ, =bɔ yɛɛ 'nɛ-ε bɔ, =bɪ -kɔ 'lɪ-tɪ -mɔ?»

24-Nagbopi nɪ -do a 'mɔ, -kɔtɪ -Yusu 'ε pɔ lɛ, ε nɔ- nɛ -tɛblɪ a pɛpɛ -bɔ -mɔ lɛ. ε yɪ-e nɪ, -ε nu-o, ε nɪ la -tuɔ kɪ, 'ε pɔ 'nɛ-ε 'crɪɛn -bɔ 'kwli. 'A -nɛ nyiblo 'kɪ 'nɛ- -a mɔ 'nyɪ, ε yɪ-e nɪ, -ε mɔ, -tɪ a -tɛɛ, ε nɛ -mɔ lɛ.

Kɪ mɔ 'crɪɛn -bɔ, ε hree mɔ

25-Yusu nu -tɛblɪ -hɔɔhɔɪ -bɪ. 'Bɔ nu, =ba -kɔ -ba 'crɪ wen 'a pɛpɛ, 'n pɔ-v =haan-tɪ, -ε mɔ, 'a 'crɪn 'nɪ -wɛɛn-ε wen 'nɛ-'kɔɔ -bɔ kɪ nɪ.